

**ZARZĄDZENIE NR 100/2024
WÓJTA GMINY WERBKOWICE**

z dnia 29 maja 2024 r.

w sprawie przedstawienia Raportu o stanie Gminy Werbkowice za rok 2023

Na podstawie art. 28aa ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 609 z późn. zm.) zarządza się, co następuje:

§ 1. Przedstawia się Raport o stanie Gminy Werbkowice za rok 2023 w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszego zarządzenia.

§ 2. Raport, o którym mowa w § 1 podlega przedłożeniu Radzie Gminy Werbkowice oraz publikacji w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Gminy Werbkowice.

§ 3. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania.

Wójt

Monika Podolak

RAPORT O STANIE GMINY WERBKOWICE ZA ROK 2023

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie.....	3
1. Charakterystyka gminy.....	4
1.1. Władze lokalne i gminne jednostki organizacyjne.....	4
1.2. Realizacja uchwał Rady Gminy Werbkowice.....	4
1.3. Sytuacja demograficzna gminy.....	11
1.4. Sprawy administracyjne.....	13
1.5. Dane o bezrobociu w gminie Werbkowice.....	16
1.6. Przedsiębiorcy.....	18
1.7. Ochotnicze Straże Pożarne.....	18
2. Informacje o finansach.....	19
3. Informacja o działalności inwestycyjnej.....	33
4. Planowanie przestrzenne.....	39
5. Informacja o realizacji polityk, programów i strategii.....	39
6. Ochrona środowiska.....	54
7. Ochrona zdrowia.....	57
8. Infrastruktura techniczna.....	58
9. Gospodarka mieszkaniowa i komunalna.....	60
10. Majątek Gminy.....	62
11. Edukacja.....	67
12. Pomoc społeczna i rodzinna.....	72
13. Promocja Gminy Werbkowice.....	91
14. Gminny Ośrodek Kultury.....	93
15. Biblioteka.....	108

WPROWADZENIE

Na podstawie art. 28aa ust. 1 Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, Wójt Gminy Werbkowice przedkłada „Raport o stanie Gminy Werbkowice za 2023 r.”. Przedłożony dokument obejmuje podsumowanie działalności Wójta Gminy Werbkowice w 2023 r., w szczególności w zakresie realizacji polityki, programów i strategii. W Raporcie znalazły się również informacje na temat budżetu obywatelskiego (funduszu sołectkiego) oraz zestawienie uchwał Rady Gminy Werbkowice podjętych w 2023 r. wraz z informacją o stanie ich wykonania.

Raport jest efektem wspólnej pracy poszczególnych komórek organizacyjnych Urzędu Gminy Werbkowice i jednostek organizacyjnych gminy. Ma na celu przybliżenie mieszkańcom wiedzy o funkcjonowaniu lokalnego samorządu oraz efektach jego działania w zakresie zaspokajania ich potrzeb.

Raport ukazuje trendy rozwojowe i stanowi podstawę do obiektywnej, opartej na faktach, oceny możliwości dalszego rozwoju Gminy Werbkowice.

Dokument zawiera analizę następujących obszarów działalności gminy:

- demografia,
- finanse gminy,
- inwestycje gminne,
- działalność gospodarcza,
- warunki życia mieszkańców (infrastruktura techniczna, wodociągi, kanalizacja, drogi, gospodarka odpadami),
- zagospodarowanie przestrzenne,
- oświata,
- wydarzenia kulturalne i promocja gminy,
- sprawy społeczne.

Tegoroczne i kolejne opracowania pozwolą diagnozować długoletnie zjawiska społeczne, umożliwią działania ewaluacyjne i mogą stać się podstawą do prowadzenia dialogu na temat przyszłości gminy.

1. CHARAKTERYSTYKA GMINY

1.1. WŁADZE LOKALNE I GMINNE JEDNOSTKI ORGANIZACYJNE

Gmina Werbkowice jest gminą rolniczo-przemysłową z nastawieniem na przemysł rolno-spożywczy. Leży w województwie lubelskim, w powiecie hrubieszowskim na obszarze ponad 188 km², co stanowi blisko 15% powierzchni powiatu. Gminę tworzy 28 sołectw.

W roku 2023 Wójtem Gminy Werbkowice była Pani Agnieszka Skubis–Rafalska.

Radę Gminy Werbkowice tworzyli: Mariusz Kidyba – Przewodniczący Rady Gminy Werbkowice, Maciej Buczyński, Grzegorz Maliszewski – Wiceprzewodniczący Rady Gminy Werbkowice oraz Radni Gminy Werbkowice: Krzysztof Abramiuk, Antoni Kijewski, Tadeusz Dąbrowski, Sławomir Kiczyński, Robert Kidyba, Jolanta Kral, Jarosław Lekan, Aleksander Łoś, Zdzisława Tracz – Mardofel, Marek Pietruk, Justyna Piluś, Wiesław Zieleniucha.

Gminne jednostki organizacyjne to:

- Gminny Ośrodek Kultury w Werbkowicach,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Werbkowicach,
- Komunalny Zakład Oczyszczania w Werbkowicach,
- Szkoła Podstawowa im. s. Wandy Longiny Trudzińskiej i Siedmiu Wychowanków w Sahryniu,
- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Werbkowicach, w skład którego wchodzi:
  - Szkoła Podstawowa im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Werbkowicach,
  - Przedszkole Samorządowe „Bajka” w Werbkowicach.

1.2. REALIZACJA UCHWAŁ RADY GMINY WERBKOWICE.

Statut Gminy Werbkowice, który został przyjęty Uchwałą Nr XLV/399/2018 Rady Gminy Werbkowice z dnia 13 listopada 2018 r., stanowi, iż: „Rada jest organem stanowiącym i kontrolnym w Gminie. W skład Rady wchodzi radni w liczbie piętnastu. (...) Rada rozstrzyga w drodze uchwał sprawy należące do jej kompetencji”¹.

Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym wójt (Burmistrz) wykonuje uchwały Rady gminy (miasta) i zadania określone przepisami prawa, do których należą w szczególności²:

- przygotowywanie projektów uchwał rady gminy,
- opracowywanie programów rozwoju w trybie określonym w przepisach o zasadach prowadzenia polityki rozwoju,
- określanie sposobu wykonywania uchwał,

¹Statut Gminy Werbkowice

²Art. 30 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022 r. poz. 559 z późn. zm.)

- gospodarowanie mieniem komunalnym;
- wykonywanie budżetu,
- zatrudnianie i zwalnianie kierowników gminnych jednostek organizacyjnych.

Zgodnie z art. 30 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym, Wójt Gminy Werbkowice jest organem wykonawczym gminy, do którego zadań należy m.in. wykonywanie uchwał Rady Gminy Werbkowice.

W roku 2023 odbyło się 21 sesji Rady Gminy Werbkowice. Zawiadomienia o zwołaniu sesji i posiedzeniach komisji stałych Rady były umieszczane na stronie internetowej gminy. Podjętych zostało ogółem 86 uchwał, w tym dokonano także zmian dotychczas obowiązujących uchwał. Wójt Gminy Werbkowice na podstawie ustawy o samorządzie gminnym, realizował uchwały podjęte przez Radę Gminy, zgodnie z terminem, treścią oraz przeznaczeniem podjętych Uchwał, które przekazywane były do właściwych organów nadzoru.

Podjęte przez Radę Gminy uchwały, Wójt Gminy Werbkowice zgodnie z art. 90 ust. 1 i 2 ustawy o samorządzie gminnym przekazywał w terminie 7 dni do organów nadzoru, jakimi są w zakresie zgodności z prawem – Wojewoda Lubelski, a w zakresie spraw finansowych Regionalna Izba Obrachunkowa w Lublinie. Wszystkie uchwały zostały opublikowane w Biuletynie Informacji Publicznej, zaś uchwały stanowiące akty prawa miejscowego w Dzienniku Urzędowym Województwa Lubelskiego.

Wykaz uchwał podjętych przez Radę Gminy Werbkowice w 2023 roku zawiera poniższa tabela.

Tabela 1.: Wykaz uchwał Rady Gminy Werbkowice od 01.01.2023 r. do 31.12.2023 r.

Lp.	Numer, data i tytuł uchwały
1.	UCHWAŁA NR LIX/318/2023 RADY GMINY WERBKOWICE z dnia 27 stycznia 2023 r. w sprawie szczegółowych warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz szczegółowych warunków częściowego lub całkowitego zwolnienia z opłat oraz trybu ich pobierania
2.	UCHWAŁA NR LIX/319/2023 RADY GMINY WERBKOWICE z dnia 27 stycznia 2023 r. w sprawie podwyższenia kryterium dochodowego uprawniającego do nieodpłatnego przyznania pomocy w formie zasiłku celowego realizowanego jako świadczenie pieniężne na zakup posiłku lub żywności albo świadczenie rzeczowe w postaci produktów żywnościowych oraz zasad zwrotu wydatków za świadczenia udzielane w formie posiłku lub świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych dla osób objętych wieloletnim rządowym programem „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023
3.	UCHWAŁA NR LIX/320/2023 RADY GMINY WERBKOWICE z dnia 27 stycznia 2023 r. w sprawie przyjęcia programu opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie Gminy Werbkowice na rok 2023
4.	UCHWAŁA NR LIX/321/2023 RADY GMINY WERBKOWICE z dnia 27 stycznia

	2023 r. w sprawie udzielenia pomocy finansowej Miastu Zamość na utrzymanie Schroniska dla bezdomnych zwierząt w Zamościu
5.	UCHWAŁA NR LIX/322/2023 RADY GMINY WERBKOWICE z dnia 27 stycznia 2023 r. w sprawie wprowadzenia zmian w uchwale budżetowej na 2023 rok
6.	UCHWAŁA NR LIX/323/2023 RADY GMINY WERBKOWICE z dnia 27 stycznia 2023 r. zmieniające uchwałę w sprawie wieloletniej prognozy finansowej
7.	UCHWAŁA NR LIX/324/2023 RADY GMINY WERBKOWICE z dnia 27 stycznia 2023 r. w sprawie udzielenia pomocy finansowej Miastu Chełm na utrzymanie Ośrodka Pomocy Osobom Uzależnionym w Chełmie w 2023 roku
8.	UCHWAŁA NR LIX/325/2023 RADY GMINY WERBKOWICE z dnia 27 stycznia 2023 r. w sprawie zatwierdzenia planu pracy i kontroli Komisji Rewizyjnej Rady Gminy Werbkowice na rok 2023
9.	UCHWAŁA NR LX/326/2023 RADY GMINY WERBKOWICE z dnia 14 marca 2023 r. w sprawie ustalenia stawki za 1 km przebiegu pojazdu, uwzględnianej przy obliczaniu zwrotu rodzicom kosztów przewozu niepełnosprawnych dzieci, młodzieży, uczniów oraz ich rodziców
10.	UCHWAŁA NR LX/327/2023 RADY GMINY WERBKOWICE z dnia 14 marca 2023 r. zmieniająca uchwałę w sprawie regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Werbkowice
11.	UCHWAŁA NR LX/328/2023 RADY GMINY WERBKOWICE z dnia 14 marca 2023 r. w sprawie określenia górnych stawek opłat ponoszonych przez właścicieli nieruchomości za usługi w zakresie odbierania odpadów komunalnych oraz opróżniania zbiorników bezodpływowych, osadników w instalacjach przydomowych oczyszczalni ścieków i transportu nieczystości ciekłych
12.	UCHWAŁA NR LX/329/2023 RADY GMINY WERBKOWICE z dnia 14 marca 2023 r. w sprawie rozstrzygnięcia o sposobie rozpatrzenia częściowo nieuwzględnionych przez Wójta Gminy Werbkowice uwag do studium uwarunkowań i zagospodarowania przestrzennego Gminy Werbkowice
13.	UCHWAŁA NR LX/330/2023 RADY GMINY WERBKOWICE z dnia 14 marca 2023 r. w sprawie rozstrzygnięcia o sposobie rozpatrzenia nieuwzględnionej przez Wójta Gminy Werbkowice uwagi do studium uwarunkowań i zagospodarowania przestrzennego Gminy Werbkowice
14.	UCHWAŁA NR LX/331/2023 RADY GMINY WERBKOWICE z dnia 14 marca 2023 r. w sprawie uchwalenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Werbkowice
15.	UCHWAŁA NR LX/332/2023 RADY GMINY WERBKOWICE z dnia 14 marca 2023 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Strategii Rozwoju Gminy Werbkowice na lata 2023-2027 (z perspektywą do roku 2030) oraz określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu strategii, w tym trybu konsultacji
16.	UCHWAŁA NR LX/333/2023 RADY GMINY WERBKOWICE z dnia 14 marca 2023 r. w sprawie wprowadzenia zmian w uchwale budżetowej na 2023 rok
17.	UCHWAŁA NR LX/334/2023 RADY GMINY WERBKOWICE z dnia 14 marca 2023 r. w sprawie przystąpienia do realizacji Programu „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” – edycja

	2023 w ramach Funduszu Solidarnościowego
18.	UCHWAŁA NR LX/335/2023 RADY GMINY WERBKOWICE z dnia 14 marca 2023 r. w sprawie przystąpienia do realizacji Programu „Opieka wytchnieniowa” – edycja 2023 w ramach Funduszu Solidarnościowego
19.	UCHWAŁA NR LXI/336/2023 RADY GMINY WERBKOWICE z dnia 23 marca 2023 r. w sprawie wprowadzenia zmian w uchwale budżetowej na 2023 rok
20.	UCHWAŁA NR LXI/337/2023 RADY GMINY WERBKOWICE z dnia 23 marca 2023 r. zmieniająca uchwałę w sprawie wieloletniej prognozy finansowej
21.	UCHWAŁA NR LXII/338/2023 RADY GMINY WERBKOWICE z dnia 4 kwietnia 2023 r. w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Werbkowice – ETAP I
22.	UCHWAŁA NR LX/339/2023 RADY GMINY WERBKOWICE z dnia 4 kwietnia 2023 r. w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Werbkowice – ETAP II
23.	UCHWAŁA NR LXII/340/2023 RADY GMINY WERBKOWICE z dnia 4 kwietnia 2023 r. w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Werbkowice – ETAP III
24.	UCHWAŁA NR LXII/341/2023 RADY GMINY WERBKOWICE z dnia 4 kwietnia 2023 r. w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Werbkowice
25.	UCHWAŁA NR LXII/342/2023 RADY GMINY WERBKOWICE z dnia 4 kwietnia 2023 r. w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Werbkowice
26.	UCHWAŁA NR LXII/343/2023 RADY GMINY WERBKOWICE z dnia 4 kwietnia 2023 r. w sprawie wprowadzenia zmian w uchwale budżetowej na 2023 rok
27.	UCHWAŁA NR LXII/344/2023 RADY GMINY WERBKOWICE z dnia 4 kwietnia 2023 r. zmieniająca uchwałę w sprawie wieloletniej prognozy finansowej
28.	UCHWAŁA NR LXIII/345/2023 RADY GMINY WERBKOWICE z dnia 25 kwietnia 2023 r. w sprawie wprowadzenia zmian w uchwale budżetowej na 2023 rok
29.	UCHWAŁA NR LXIII/346/2023 RADY GMINY WERBKOWICE z dnia 25 kwietnia 2023 r. zmieniająca uchwałę w sprawie wieloletniej prognozy finansowej
30.	UCHWAŁA NR LXIII/347/2023 RADY GMINY WERBKOWICE z dnia 25 kwietnia 2023 r. w sprawie ustalenia sposobu sprawienia pogrzebu przez Gminę Werbkowice
31.	UCHWAŁA NR LXIV/348/2023 RADY GMINY WERBKOWICE z dnia 30 maja 2023 r. w sprawie wprowadzenia zmian w uchwale budżetowej na 2023 rok
32.	UCHWAŁA NR LXIV/349/2023 RADY GMINY WERBKOWICE z dnia 30 maja 2023 r. zmieniająca uchwałę w sprawie wieloletniej prognozy finansowej
33.	UCHWAŁA NR LXV/350/2023 RADY GMINY WERBKOWICE z dnia 27 czerwca 2023 r. w

	sprawie nieudzielenia Wójtowi Gminy Werbkowice wotum zaufania
34.	UCHWAŁA NR LXV/351/2023 RADY GMINY WERBKOWICE z dnia 27 czerwca 2023 r. w sprawie rozpatrzenia i zatwierdzenia sprawozdania finansowego wraz ze sprawozdaniem Wójta Gminy Werbkowice z wykonania budżetu za 2022 rok.
35.	UCHWAŁA NR LXV/352/2023 RADY GMINY WERBKOWICE z dnia 27 czerwca 2023 r. w sprawie udzielenia absolutorium Wójtowi Gminy Werbkowice
36.	UCHWAŁA NR LXV/353/2023 RADY GMINY WERBKOWICE z dnia 27 czerwca 2023 r. w sprawie wprowadzenia zmian w uchwale budżetowej na 2023 rok
37.	UCHWAŁA NR LXV/354/2023 RADY GMINY WERBKOWICE z dnia 27 czerwca 2023 r. zmieniająca uchwałę w sprawie wieloletniej prognozy finansowej
38.	UCHWAŁA NR LXVI/355/2023 RADY GMINY WERBKOWICE z dnia 13 lipca 2023 r. w sprawie wprowadzenia zmian w uchwale budżetowej na 2023 rok
39.	UCHWAŁA NR LXVI/356/2023 RADY GMINY WERBKOWICE z dnia 13 lipca 2023 r. zmieniająca uchwałę w sprawie wieloletniej prognozy finansowej
40.	UCHWAŁA NR LXVII/357/2023 RADY GMINY WERBKOWICE z dnia 28 lipca 2023 r. zmieniająca uchwałę w sprawie wieloletniej prognozy finansowej
41.	UCHWAŁA NR LXVII/358/2023 RADY GMINY WERBKOWICE z dnia 28 lipca 2023 r. w sprawie zwolnienia z obowiązku dokonania wpłaty do budżetu nadwyżki środków obrotowych za 2022 rok Komunalnego Zakładu Oczyszczania w Werbkowicach
42.	UCHWAŁA NR LXVIII/359/2023 RADY GMINY WERBKOWICE z dnia 24 sierpnia 2023 r. w sprawie wprowadzenia zmian w uchwale budżetowej na 2023 rok
43.	UCHWAŁA NR LXVIII/360/2023 RADY GMINY WERBKOWICE z dnia 24 sierpnia 2023 r. zmieniająca uchwałę w sprawie wieloletniej prognozy finansowej
44.	UCHWAŁA NR LXVIII/361/2023 RADY GMINY WERBKOWICE z dnia 24 sierpnia 2023 r. w sprawie nadania statutu Gminnemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Werbkowicach
45.	UCHWAŁA NR LXVIII/362/2023 RADY GMINY WERBKOWICE z dnia 24 sierpnia 2023 r. w sprawie uchwalenia regulaminu udzielania pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów zamieszkałych na terenie gminy Werbkowice
46.	UCHWAŁA NR LXVIII/363/2023 RADY GMINY WERBKOWICE z dnia 24 sierpnia 2023 r. w sprawie przystąpienia Gminy Werbkowice do porozumienia międzygminnego dotyczącego wspólnego opracowania dokumentacji aplikacyjnej w ramach naboru wniosków do Programu Interreg NEXT Polska – Ukraina 2021-2027
47.	UCHWAŁA NR LXVIII/364/2023 RADY GMINY WERBKOWICE z dnia 24 sierpnia 2023 r. w sprawie ustalenia stawki za 1 km przebiegu pojazdu
48.	UCHWAŁA NR LXVIII/365/2023 RADY GMINY WERBKOWICE z dnia 24 sierpnia 2023 r. w sprawie regulaminu określającego wysokość stawek i szczegółowe warunki przyznawania dodatków do wynagrodzenia zasadniczego dla nauczycieli, szczegółowe warunki obliczania i wypłacania wynagrodzenia za godziny ponadwymiarowe i godziny doraźnych zastępstw w szkołach i przedszkolu

	proszonym przez Gminę Werbkowice
49.	UCHWAŁA NR LXVIII/366/2023 RADY GMINY WERBKOWICE z dnia 24 sierpnia 2023 r. w sprawie ustalenia regulaminu określającego tryb i kryteria przyznawania nagród dla nauczycieli zatrudnionych w szkołach prowadzonych przez Gminę Werbkowice
50.	UCHWAŁA NR LXVIII/367/2023 RADY GMINY WERBKOWICE z dnia 24 sierpnia 2023 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany w części tekstowej miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Werbkowice
51.	UCHWAŁA NR LXVIII/368/2023 RADY GMINY WERBKOWICE z dnia 24 sierpnia 2023 r. w sprawie uchwalenia „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Werbkowice na lata 2023-2026 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2027-2030”
52.	UCHWAŁA NR LXVIII/369/2023 RADY GMINY WERBKOWICE z dnia 24 sierpnia 2023 r. w sprawie zgłoszenia kandydata na członka Powiatowej Rady Rynku Pracy w Hrubieszowie
53.	UCHWAŁA NR LXVIII/370/2023 RADY GMINY WERBKOWICE z dnia 24 sierpnia 2023 r. w sprawie skargi na Wójta Gminy Werbkowice
54.	UCHWAŁA NR LXIX/371/2023 RADY GMINY WERBKOWICE z dnia 6 września 2023 r. w sprawie wprowadzenia zmian w uchwale budżetowej na 2023 rok
55.	UCHWAŁA NR LXIX/372/2023 RADY GMINY WERBKOWICE z dnia 6 września 2023 r. zmieniająca uchwałę w sprawie wieloletniej prognozy finansowej
56.	UCHWAŁA NR LXX/373/2023 RADY GMINY WERBKOWICE z dnia 14 września 2023 r. w sprawie współpracy z Powiatem Hrubieszowskim przy remoncie drogi powiatowej Nr 3416L Podhorce-Terebiń w miejscowości Gozdów oraz budowa chodnika w ciągu drogi powiatowej przy ul. Kopernika w miejscowości Werbkowice
57.	UCHWAŁA NR LXXI/374/2023 RADY GMINY WERBKOWICE z dnia 22 września 2023 r. w sprawie wprowadzenia zmian w uchwale budżetowej na 2023 rok
58.	UCHWAŁA NR LXXI/375/2023 RADY GMINY WERBKOWICE z dnia 22 września 2023 r. zmieniająca uchwałę w sprawie wieloletniej prognozy finansowej
59.	UCHWAŁA NR LXXI/376/2023 RADY GMINY WERBKOWICE z dnia 22 września 2023 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Werbkowice obszaru przy ul. Przemysłowej w Werbkowicach
60.	UCHWAŁA NR LXXI/377/2023 RADY GMINY WERBKOWICE z dnia 22 września 2023 r. uchylająca uchwałę w sprawie współpracy z Powiatem Hrubieszowskim przy remoncie drogi powiatowej Nr 3416L Podhorce-Terebiń w miejscowości Gozdów oraz budowa chodnika w ciągu drogi powiatowej przy ul. Kopernika w miejscowości Werbkowice
61.	UCHWAŁA NR LXXI/378/2023 RADY GMINY WERBKOWICE z dnia 22 września 2023 r. w sprawie udzielenia pomocy finansowej Powiatowi Hrubieszowskiemu
62.	UCHWAŁA NR LXXI/379/2023 RADY GMINY WERBKOWICE z dnia 22 września 2023 r. w sprawie udzielenia pomocy finansowej Powiatowi Hrubieszowskiemu
63.	UCHWAŁA NR LXXI/380/2023 RADY GMINY WERBKOWICE z dnia 22 września 2023 r. w

	sprawie wyrażenia zgody na zbycie nieruchomości gruntowej zabudowanej przez Gminę Werbkowice i udzielenie bonifikaty
64.	UCHWAŁA NR LXXII/381/2023 RADY GMINY WERBKOWICE z dnia 9 listopada 2023 r. w sprawie wprowadzenia zmian w uchwale budżetowej na 2023 rok
65.	UCHWAŁA NR LXXII/382/2023 RADY GMINY WERBKOWICE z dnia 9 listopada 2023 r. zmieniająca uchwałę w sprawie wieloletniej prognozy finansowej
66.	UCHWAŁA NR LXXII/383/2023 RADY GMINY WERBKOWICE z dnia 9 listopada 2023 r. w sprawie wyrażenia zgody na zbycie w drodze bezprzetargowej na rzecz Skarbu Państwa w trwały zarząd Rejonowego Zarządu Infrastruktury w Lublinie nieruchomości gruntowej zabudowanej przez Gminę Werbkowice i udzielenie bonifikaty
67.	UCHWAŁA NR LXXII/384/2023 RADY GMINY WERBKOWICE z dnia 9 listopada 2023 r. w sprawie trybu i sposobu powoływania oraz odwoływania członków Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Gminie Werbkowice
68.	UCHWAŁA NR LXXII/385/2023 RADY GMINY WERBKOWICE z dnia 9 listopada 2023 r. w sprawie uchwalenia Regulaminu udzielania pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów zamieszkałych na terenie gminy Werbkowice
69.	UCHWAŁA NR LXXII/386/2023 RADY GMINY WERBKOWICE z dnia 9 listopada 2023 r. w sprawie obniżenia ceny skupu żyta do celów wymiaru podatku rolnego na rok 2024
70.	UCHWAŁA NR LXXII/387/2023 RADY GMINY WERBKOWICE z dnia 9 listopada 2023 r. w sprawie określenie wysokości rocznych stawek podatku od nieruchomości obowiązujących na terenie gminy Werbkowice na rok 2024
71.	UCHWAŁA NR LXXII/388/2023 RADY GMINY WERBKOWICE z dnia 9 listopada 2023 r. w sprawie określenia wysokości rocznych stawek podatku od środków transportowych obowiązujących na terenie gminy Werbkowice na rok 2024
72.	UCHWAŁA NR LXXII/389/2023 RADY GMINY WERBKOWICE z dnia 9 listopada 2023 r. w sprawie wprowadzenia zwolnień w podatku od środków transportowych
73.	UCHWAŁA NR LXXII/390/2023 RADY GMINY WERBKOWICE z dnia 9 listopada 2023 r. w sprawie określenia terminu, częstotliwości i trybu uiszczenia opłaty za zagospodarowanie odpadami komunalnymi
74.	UCHWAŁA NR LXXII/391/2023 RADY GMINY WERBKOWICE z dnia 9 listopada 2023 r. w sprawie uchwalenia „Rocznego programu współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami na rok 2024”
75.	UCHWAŁA NR LXXIII/392/2023 RADY GMINY WERBKOWICE z dnia 19 grudnia 2023 r. w sprawie wyboru przedstawiciela do składu Rady Społecznej Samodzielnego Publicznego Zespołu Opieki Zdrowotnej w Hrubieszowie
76.	UCHWAŁA NR LXXIII/393/2023 RADY GMINY WERBKOWICE z dnia 19 grudnia 2023 r. w sprawie wprowadzenia zmian w uchwale budżetowej na 2023 rok
77.	UCHWAŁA NR LXXIII/394/2023 RADY GMINY WERBKOWICE z dnia 19 grudnia 2023 r. zmieniająca uchwałę w sprawie wieloletniej prognozy finansowej

78.	UCHWAŁA NR LXXIII/395/2023 RADY GMINY WERBKOWICE z dnia 19 grudnia 2023 r. w sprawie podwyższenia kryterium dochodowego uprawniającego do świadczenia pieniężnego z pomocy społecznej w formie zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności dla osób objętych wieloletnim rządowym programem „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2024-2028
79.	UCHWAŁA NR LXXIII/396/2023 RADY GMINY WERBKOWICE z dnia 19 grudnia 2023 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego programu osłonowego posiłek w szkole i w domu” na lata 2024-2028.
80.	UCHWAŁA NR LXXIII/397/2023 RADY GMINY WERBKOWICE z dnia 19 grudnia 2023 r. w sprawie określenia zasad zwrotu wydatków w zakresie dożywiania w formie posiłku albo świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych dla osób objętych wieloletnim rządowym programem „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2024-2028
81.	UCHWAŁA NR LXXIV/398/2023 RADY GMINY WERBKOWICE z dnia 28 grudnia 2023 r. w sprawie wieloletniej prognozy finansowej
82.	UCHWAŁA NR LXXIV/399/2023 RADY GMINY WERBKOWICE z dnia 28 grudnia 2023 r. w sprawie uchwalenia budżetu na rok 2024
83.	UCHWAŁA NR LXXIV/400/2023 RADY GMINY WERBKOWICE z dnia 28 grudnia 2023 r. w sprawie wyrażenia zgody na przejęcie zadania z zakresu administracji rządowej przez Gminę Werbkowice
84.	UCHWAŁA NR LXXIV/401/2023 RADY GMINY WERBKOWICE z dnia 28 grudnia 2023 r. w sprawie określenia zasad udzielania dotacji celowej na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków lub znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków, położonych na terenie Gminy Werbkowice w ramach realizacji Rządowego Programu Odbudowy Zabytków
85.	UCHWAŁA NR LXXIV/402/2023 RADY GMINY WERBKOWICE z dnia 28 grudnia 2023 r. w sprawie wprowadzenia zmian w uchwale budżetowej na 2023 rok
86.	UCHWAŁA NR LXXIV/403/2023 RADY GMINY WERBKOWICE z dnia 28 grudnia 2023 r. zmieniająca uchwałę w sprawie wieloletniej prognozy finansowej

1.3. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA GMINY

Według stanu na dzień 31 grudnia 2023 r. gminę Werbkowice zamieszkiwało 8 924 mieszkańców, w tym 4 478 kobiet i 4 446 mężczyzn. W ostatnim roku liczba ludności zmalała o 46 osób w porównaniu do 2022 r.

Poszczególne kategorie wiekowe:

- liczba kobiet w wieku przedprodukcyjnym (15 lat i mniej) wynosiła 512 osób,
- liczba kobiet w wieku produkcyjnym (16-60 lat) wynosiła 2 573 osób,
- liczba kobiet w wieku poprodukcyjnym wynosiła (61 lat i więcej) 1 393,
- liczba mężczyzn w wieku przedprodukcyjnym (15 lat i mniej) wynosiła: 618,
- liczba mężczyzn w wieku produkcyjnym (16-65 lat) wynosiła: 3 052,

- liczba mężczyzn w wieku poprodukcyjnym (66 lat i więcej) wynosiła: 776,

W 2023 r. urodziło się w gminie 46 osób, w tym 20 dziewczynek i 26 chłopców, a zmarło 113 osób, w tym 52 kobiet i 61 mężczyzn. Wobec tego przyrost naturalny (PN) w 2023 roku był ujemny i wyniósł - 67 oznacza to, że w 2023 roku więcej osób zmarło niż się urodziło.

Mając wartość przyrostu naturalnego i pozostałe dane tj. ilość mieszkańców możemy obliczyć współczynnik przyrostu naturalnego (WPN):

$$\frac{-67}{9070} \times 1000\% = -0,0750\%$$

Wraz ze spadkiem liczby mieszkańców nastąpiły poważne zmiany w strukturze demograficznej Gminy Werbkowice. Najbardziej liczną grupą ludności są mieszkańcy w wieku produkcyjnym. Niepokojące jest zjawisko wzrostu liczby osób w wieku poprodukcyjnym, przy zmniejszającej się liczbie osób w wieku przedprodukcyjnym. Gminę Werbkowice zgodnie z trendami demograficznymi dotyczą problemy związane z depopulacją i starzeniem się lokalnej społeczności. Zjawisko to obrazuje poniższa tabela.

Tabela 2.: Zestawienie mieszkańców z terenu Gminy Werbkowice z podziałem na kobiety, mężczyźni oraz na wiek przedprodukcyjny, produkcyjny, i poprodukcyjny w latach 2019 – 2023.

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022	2023
Ogółem	9 496	9 360	9 195	9 070	8 924
Kobiety					
Ogółem	4 773	4 708	4 625	4 548	4 478
Wiek 0-15	604	586	571	543	512
Wiek 16-60	2 782	2 727	2 675	2 625	2 573
Wiek 61 i więcej	1 387	1 395	1 379	1 380	1 393
Mężczyźni					
Ogółem	4 723	4 652	4 570	4 522	4 446
Wiek 0-15	698	685	665	634	618
Wiek 16-65	3 302	3 231	3 161	3 124	3 052
Wiek 66 i więcej	723	736	744	764	776

Gęstość zaludnienia jest to średnia ilość osób, jaka mieszka na danej powierzchni. Wyraża się ona liczbą mieszkańców na 1 km².

Tabela 3.: Gęstość zaludnienia w gminie Werbkowice w latach 2019–2023.

Kategoria	2019	2020	2021	2022	2023
Ludność na 1 km ²	51	50	50	49	47,46

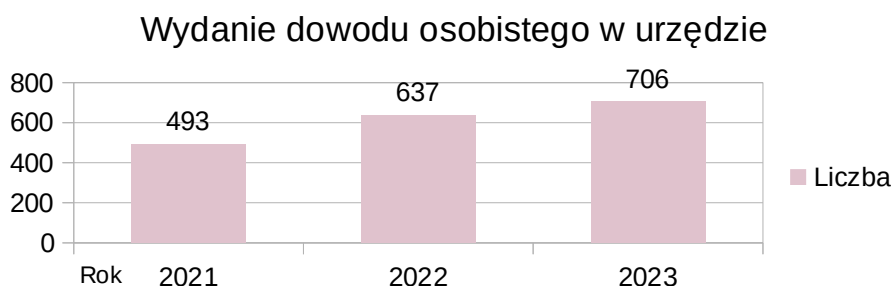
Gęstość zaludnienia w gminie Werbkowice w 2023 r. wyniosła ponad 47 osób na 1 km² i nieznacznie zmieniła się w porównaniu z poprzednimi latami.

Migracje są, obok ruchu naturalnego, drugim czynnikiem wywołującym istotne zmiany w poziomie zaludnienia, przestrzennym rozmieszczeniu i w różnorodnych strukturach ludności. Migracje wewnętrzne ilustrują przemieszczanie się ludności w granicach państwa, zaś migracje zewnętrzne zachodzą w sytuacji, gdy ludność przemieszcza się poza granice danego kraju.

1.4. SPRAWY ADMINISTRACYJNE

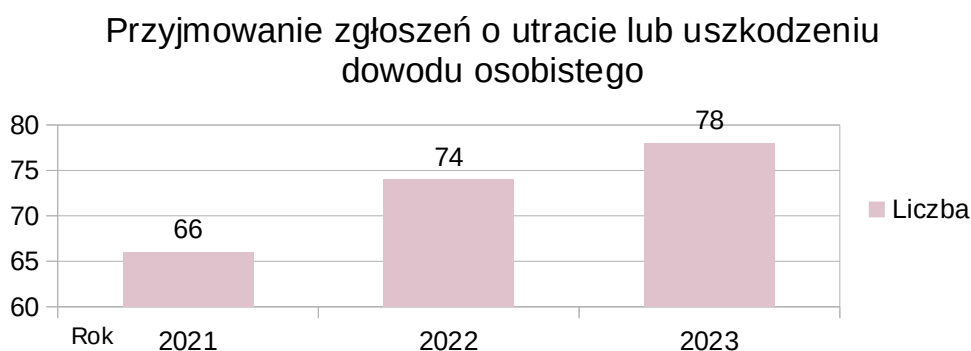
W 2022 r. średni stan zatrudnienia w urzędzie gminy kształtował się na poziomie 40,56 etatów, zaś w 2023 r. - 41,50. Stan zatrudnienia wzrósł o 0,94 etatu.

W 2023 r. wzrosło zainteresowanie sprawami z zakresu dowodów osobistych – przyjęto 706 wniosków o ich wydanie. Jeśli porównamy wnioski z ostatnich 3 lat, wyraźnie widać wzrost liczby wpływających wniosków o wydanie dowodu osobistego. Przewidywany czas oczekiwania na wydanie dowodu osobistego wynosił ok. 3 tygodnie.

Wykres 1.: Liczba wydanych dowodów osobistych

Posiadacz dowodu osobistego, którego dowód osobisty został utracony lub uszkodzony, zgłasza ten fakt niezwłocznie osobiście w organie dowolnej gminy, a posiadacz dowodu osobistego przebywający poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej – dowolnemu konsulowi Rzeczypospolitej Polskiej. W 2023 r. przyjęto 78 zgłoszeń utraty lub uszkodzenia dowodu osobistego.

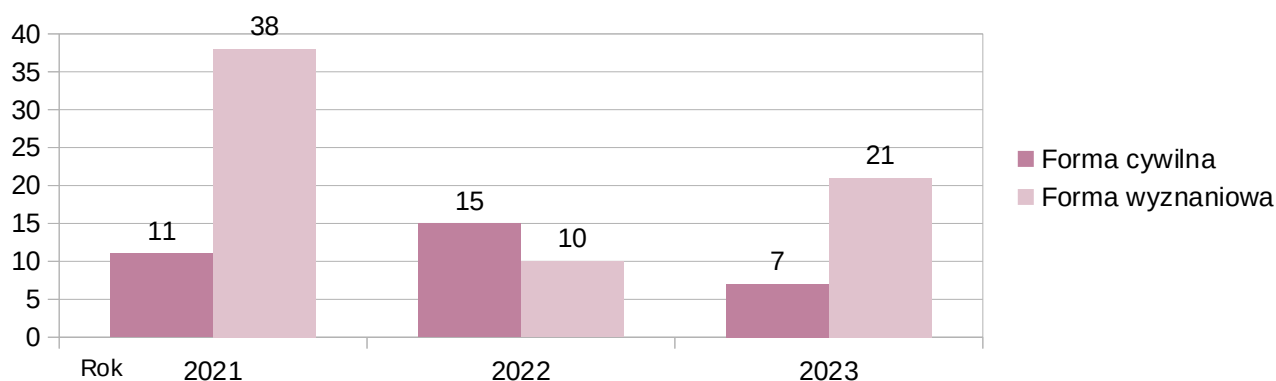

Wykres 2.: Liczba zgłoszeń o utracie lub uszkodzeniu dowodu osobistego

Od 17 listopada 2023 r. został uruchomiony rejestr zastrzeżeń numeru PESEL, jest to centralny zbiór danych osobowych pełnoletnich osób fizycznych, prowadzony w systemie teleinformatycznym. Ma na celu zapobieganie negatywnym konsekwencjom nieuprawnionego wykorzystania danych osobowych osób, które dokonują zastrzeżenia numeru PESEL. Zgłoszenie utraty dowodu osobistego, w przypadku osoby pełnoletniej, skutkuje zastrzeżeniem numeru PESEL. W okresie od 17.11.2023 r. do 31.12.2023 r. zastrzeżono 97 numerów Pesel.

W 2023 roku zostało zawartych 21 związków małżeńskich w formie wyznaniowej, oraz przyjęto 7 oświadczeń o wstąpieniu w związek małżeński przed Kierownikiem Urzędu Stanu

Liczba małżeństw zawartych w formie cywilnej i wyznaniowej

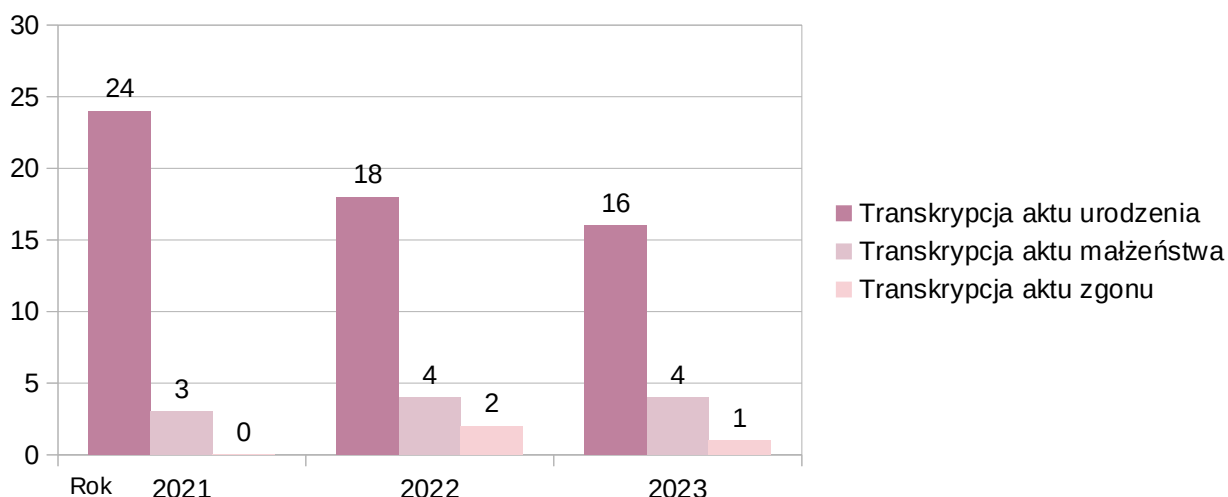

Cywilnego.

Wykres 3.: Liczba małżeństw zawartych w formie cywilnej i wyznaniowej

Duża skala migracji obywateli UE ma wpływ na dynamikę międzynarodowego obrotu cywilnoprawnego. Do polskiego rejestru stanu cywilnego są wpisywane akty urodzenia, małżeństwa i zgonów sporządzone za granicą oraz uznawane z mocy prawa orzeczenia sądów państw obcych i wykonywane na ich podstawie zmiany w aktach stanu cywilnego.

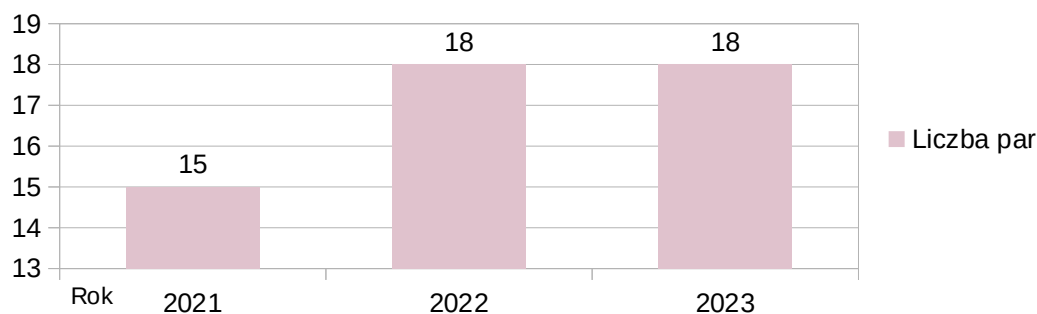
Transkrypcja zagranicznego dokumentu stanu cywilnego

Wykres 4.: Liczba transkrypcji zagranicznego dokumentu stanu cywilnego

Medale za Długoletnie Pożycie Małżeńskie przyznaje Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, co niewątpliwie dodaje wyjątkowości tegoż odznaczenia. Wniosek do Prezydenta RP składany jest przez Wojewodę, który wcześniej uzyskuje do tego niezbędne dane z Urzędu Stanu Cywilnego. W 2023 roku wystąpiono dla 18 par małżeńskich z wnioskami o nadanie medali.

Liczba Par obchodzących Jubileusz 50-lecia Pożycia Małżeńskiego

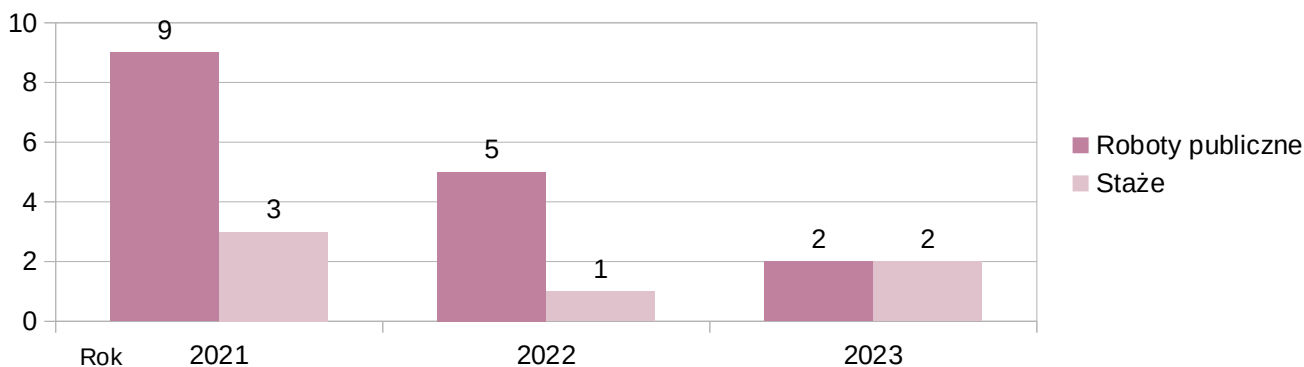

1.5. DANE O BEZROBOCIU W GMINIE WERBKOWICE

Bezrobocie jest zjawiskiem społecznym, w którym część osób zdolnych do pracy i pragnących ją podjąć nie znajduje zatrudnienia. Osoba bezrobotna nie jest więc nigdzie zatrudniona, nie wykonuje innej pracy zarobkowej ani nie prowadzi działalności gospodarczej.

Jedną z form aktywizacji osób bezrobotnych były staże i roboty publiczne. W 2023 roku w Gminie Werbkowice z powyższych form zatrudnienia skorzystało 2 osoby w ramach robót publicznych i 2 osoby w ramach staży.

Zatrudnienie liczby osób bezrobotnych korzystających z form aktywizacji zawodowej

Wykres 6.: Zatrudnienie osób bezrobotnych korzystających z form aktywizacji zawodowej
RAPORT O STANIE GMINY WERBKOWICE

Tabela 4.: Liczba osób bezrobotnych w gminie Werbkowice – stan na 31.12.2023 r.

Kategoria	Stan na 31.12.2023
Bezrobotni ogółem	378
Bezrobotne kobiety	199
Osoby powyżej 50 roku życia	89
Osoby do 30 roku życia	104

Liczba osób bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych, w poszczególnych miejscowościach gminy Werbkowice na dzień 31 grudnia 2023 r.:

Tabela 5.: Zestawienie bezrobotnych w poszczególnych miejscowościach gminy Werbkowice na dzień 31 grudnia 2023 r.

Lp.	Miejscowość	Liczba bezrobotnych (ogółem)	Długotrwale bezrobotni
1.	Adelina	4	3
2.	Alojzów	10	2
3.	Dobromierzyce	7	4
4.	Gozdów	30	19
5.	Honiatycze	6	3
6.	Honiatycze-Kolonia	3	3
7.	Honiatyczki	8	5
8.	Hostynne	12	6
9.	Hostynne-Kolonia	12	9
10.	Konopne	7	5
11.	Kotorów	15	9
12.	Łotów	2	2
13.	Łysa Góra	4	2
14.	Malice	16	11
15.	Peresołowice	7	5
16.	Podhorce	23	18
17.	Sahryń	21	11
18.	Sahryń-Kolonia	4	2
19.	Strzyżowiec	0	0
20.	Terebiniec	11	8
21.	Terebiń	25	18
22.	Turkowice	13	3

23.	Werbkowice	120	79
24.	Wilków	15	12
25.	Wronowice	3	2
26.	Zagajnik	0	0
	Ogółem	378	241

1.6. PRZEDSIĘBIORCY

W 2023 r. w gminie Werbkowice zarejestrowanych było w CEIDG 235 aktywnych przedsiębiorców. Struktura funkcjonujących podmiotów gospodarczych wg stanu na koniec 2023 r. przedstawiała się następująco:

- 231 osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą,
- 4 działalność prowadzona wyłącznie w formie spółki/spółki cywilnej.

1.7. OCHOTNICZE STRAŻE POŻARNE

Na terenie Gminy Werbkowice funkcjonuje 10 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych, które są zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym. Są to: OSP Alojzów, OSP Honiatycze, OSP Honiatyczki, OSP Kotorów, OSP Podhorce, OSP Sahryń, OSP Terebiń, OSP Turkowice, OSP Werbkowice, OSP Wronowice. Z tego dwie jednostki (OSP Turkowice i OSP Werbkowice) są łączone do Krajowego Systemu Ratowniczo – Gaśniczego. Jednostki te zrzeszają ogółem 239 członków, w tym 11 członków honorowych.

Do udziału w akcjach ratowniczo-gaśniczych uprawnionych jest 68 członków. Są to członkowie mający ukończone szkolenie podstawowe strażaków ratowników OSP, posiadający ubezpieczenie, przeszkolenie BHP oraz aktualne badania lekarskie.

Jednostki posiadają 14 pojazdów pożarniczych, w tym: samochód pożarniczy średni szt. 6, samochód pożarniczy lekki szt. 5, samochód osobowy szt. 2, quad szt. 1.

W roku 2023 jednostki OSP z terenu Gminy Werbkowice uczestniczyły łącznie w 91 zdarzeniach o charakterze: pożary, miejscowe zagrożenia, fałszywe alarmy.

2. INFORMACJE O FINANSACH

2.1. STAN FINANSÓW GMINY WERBKOWICE

Podstawą gospodarki finansowej Gminy Werbkowice w 2023 roku był budżet przyjęty Uchwałą Rady Gminy Werbkowice Nr LVIII/310/2022 z dnia 29 grudnia 2022 roku w następujących kwotach:

- dochody – 33 631 390,00 zł
- wydatki – 46 612 332,53 zł,
- przychody – 15 307 245,01 zł,
- rozchody z tytułu spłaty pożyczek i kredytów – 2 326 302,48 zł.

W 2023 roku plan budżetu gminy, zarówno po stronie dochodów jak i wydatków był kilkakrotnie zmieniany uchwałami Rady Gminy Werbkowice oraz zarządzeniami Wójta Gminy Werbkowice.

Na dzień 31 grudnia 2023 roku plan dochodów budżetu gminy ustalony został w kwocie 45 485 227,83 zł, plan wydatków w kwocie 59 314 677,30 zł.

Plan przychodów na koniec okresu sprawozdawczego został ustalony w kwocie 16 155 751,95 zł, w tym: przychody jednostek samorządu terytorialnego z niewykorzystanych środków pieniężnych na rachunku bieżącym budżetu, wynikających z rozliczenia dochodów i wydatków nimi finansowanych związanych ze szczególnymi zasadami wykonywania budżetu określonymi w odrębnych ustawach – 1 350 509,44 zł, przychody jst z wynikających z rozliczenia środków określonych w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy i dotacji na realizację programu, projektu lub zadania finansowanego z udziałem tych środków – 271 477,50 zł, wolne środki, o których mowa w art. 217 ust.2 pkt 6 ustawy – 6 928.899,84 zł, przychody z tytułu zaciągniętych pożyczek i kredytów na rynku krajowym – 7 498.245,01 zł oraz nadwyżki z lat ubiegłych – 106 620,16 zł.

Rozchody z tytułu spłaty pożyczek i kredytów – 2 326.302,48 zł.

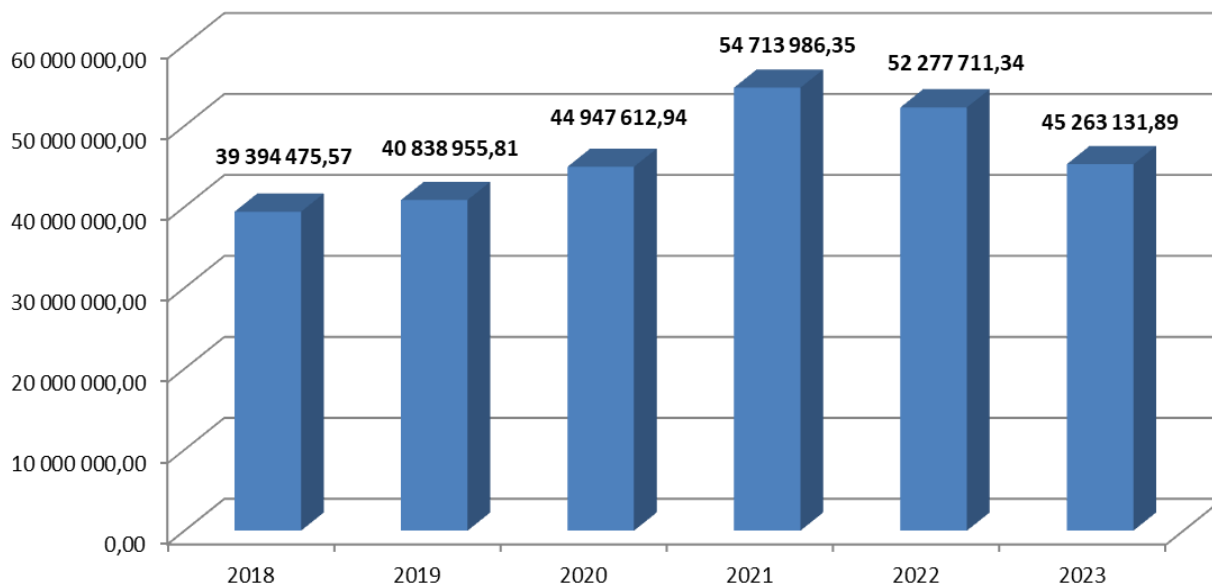
2.2. DOCHODY

Budżet gminy, po wprowadzonych zmianach, na koniec 2023 roku zakładał wpływy dochodów w kwocie **45 485 227,83 zł**, w tym dochodów bieżących – 42 476 521,06 zł oraz dochodów majątkowych – 3.008.706,77 zł.

Dochody zostały wykonane w kwocie **45 263 131,89 zł** (co stanowi 99,51 % planu), w tym dochody bieżące wykonano w kwocie 42 478 1 50,08 zł (co stanowi 100,01 % planu) oraz dochody majątkowe wykonano w kwocie 2 784 981,81 zł (co stanowi 92,56 % planu).

Porównanie wykonania dochodów w latach 2018 – 2023 przedstawia poniższy wykres.

Wykonanie dochodów w latach 2018-2023

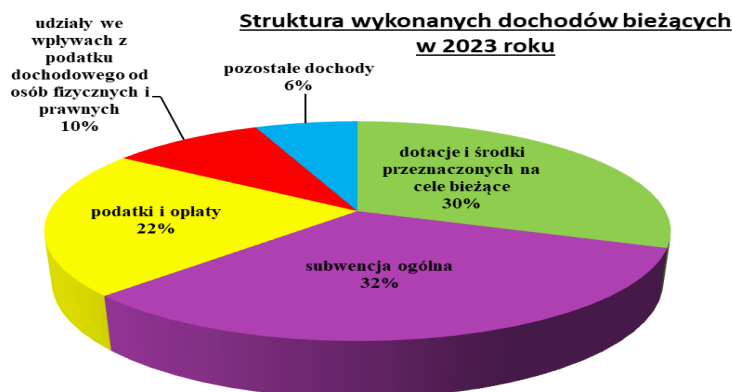

Wykres 5.: Poziom wykonania dochodów w latach 2018-2023

Dochody bieżące wykonano w kwocie 42 478 150,08 zł, pozyskano je z tytułu:

- dotacji i środków przeznaczonych na cele bieżące – 12 871 830,96 zł,
- subwencji ogólnej – 13 769 866,95 zł,
- podatków i opłat – 9 143 767,48 zł,
- udziałów we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych i prawnych – 4 007 874,00 zł,
- pozostałe dochody – 2 683 181,67 zł: m.in. wpływy z najmu i dzierżawy składników majątkowych, odsetki od środków na rachunkach bankowych i lokat terminowych.

Strukturę wykonanych w 2023 roku dochodów bieżących Gminy Werbkowice przedstawia poniższy wykres.

Wykres 6.: Struktura wykonanych dochodów bieżących w 2023 roku

W dochodach bieżących kwotę w wysokości 6 480 740,14 zł stanowią dotacje na realizację zadań zleconych gminie ustawami, dochody własne wynoszą 35 997 409,94 zł.

Podział dochodów bieżących na poszczególne działy klasyfikacji budżetowej przedstawia poniższa tabela:

Tabela 6.: Podział dochodów bieżących na poszczególne działy klasyfikacji budżetowej w 2022 roku

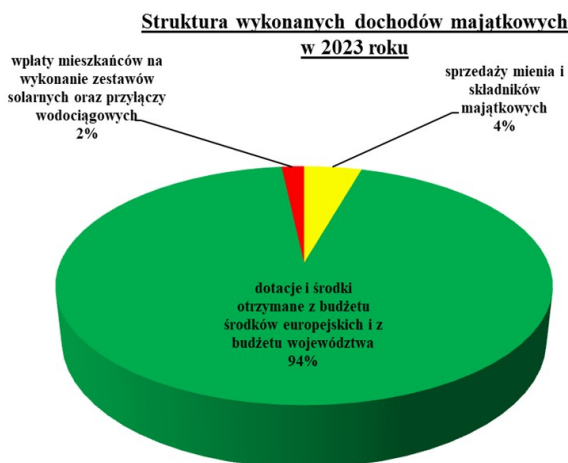
Dział	Nazwa	Plan	Wykonanie	% wykonania
DOCHODY BIEŻĄCE WŁASNE				
010	Rolnictwo i łowiectwo	22 000,00	25 676,09	116,71
600	Transport i łączność	5 269 159,15	5 266 994,00	113,17
700	Gospodarka mieszkaniowa	106 800,00	120 862,81	118,53
750	Administracja publiczna	31 000,00	60 980,62	196,71
754	Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	80 672,00	82 808,71	102,65
756	Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki	12 976.348,61	13 151.641,48	101,35
758	Różne rozliczenia	14 450.521,43	14 471.109,62	100,14
801	Oświata i wychowanie	625 872,00	591 513,32	94,51
852	Pomoc społeczna	551 187,18	576 550,04	104,60
854	Edukacyjna opieka wychowawcza	21 000,00	19 195,71	91,41
855	Rodzina	42 453,66	48 334,46	113,85
900	Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	1 575 760,00	1 518 958,31	96,40
921	Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	0,00	38 542,10	-
926	Kultura fizyczna	25 000,00	24 242,67	96,97
Razem dochody bieżące własne		35 777 774,03	35 997 409,94	100,61
DOCHODY BIEŻĄCE ZLECONE				
010	Rolnictwo i łowiectwo	1 983 535,06	1 983 409,94	99,99
600	Transport i łączność	9 469,98	9 469,98	100,00
750	Administracja publiczna	142 397,74	142 397,14	100,00
751	Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz prawa	149.680,00	138.702,84	92,67

752	Obrona narodowa	600,00	600,00	100,00
758	Różne rozliczenia	51,69	51,69	100,00
801	Oświata i wychowanie	67 793,16	64 172,20	94,66
852	Pomoc Społeczna	10 962,00	10 962,00	100,00
853	Pozostałe działania z zakresu polityki społecznej	185 729,40	75 569,40	40,69
855	Rodzina	4 148.528,00	4 055 404,35	97,76
Razem dochody bieżące		6 698 747,03	6 480 740,14	96,75
Razem dochody bieżące		42 476 521,06	42 478 150,08	100,01

Dochody majątkowe wykonano w kwocie **2 784 981,81 zł** pozyskano z wpływów do budżetu z tytułu:

- sprzedaży mienia gminy – 119 955,53 zł,
- ze sprzedaży składników majątkowych – 4 902,39 zł,
- przekształcenia prawa użytkowania wieczystego w prawo własności – 606,55 zł,
- z tytułu dotacji i środków otrzymanych z budżetu środków europejskich i z budżetu województwa - 2 610 628,77 zł,
- z tytułu wpłat na wykonanie zestawu solarnego – 3 047,65 zł,
- z tytułu wpłat na wykonanie przyłącza wodociągowego – 45 840,92 zł.

Strukturę wykonanych w 2023 roku dochodów majątkowych Gminy Werbkowice przedstawia poniższy wykres.

Wykres 7.: Struktura wykonanych dochodów majątkowych w 2023 roku

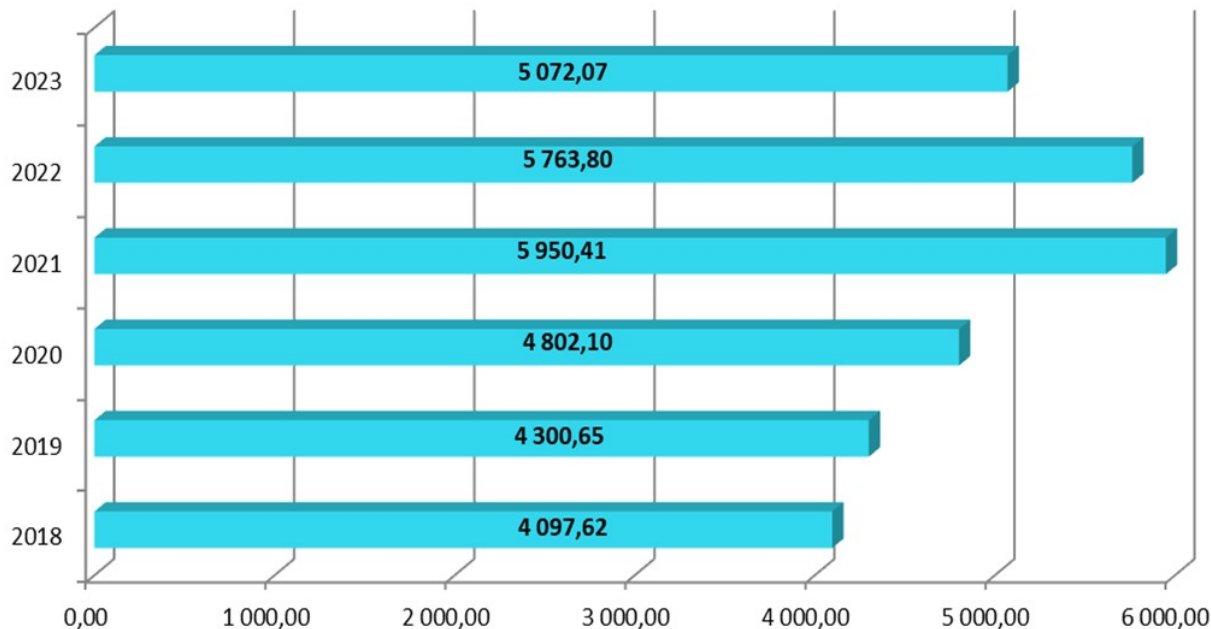
Podział dochodów majątkowych na poszczególne działy klasyfikacji budżetowej przedstawia poniższa tabela:

Tabela 7.: Podział dochodów majątkowych na poszczególne działy klasyfikacji budżetowej w 2023 roku

Dział	Nazwa	Plan	Wykonanie	% wykonania
DOCHODY MAJĄTKOWE				
010	Rolnictwo i łowiectwo	2 219 030,15	2 183 341,07	98,39
600	Transport i łączność	350 550,00	450 550,00	128,53
700	Gospodarka mieszkaniowa	309 740,00	120 532,08	38,92
754	Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	16 978,00	16 978,00	100,00
758	Różne rozliczenia	5 600,62	5 600,62	100,00
900	Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	5 000,00	7 950,04	159,00
926	Kultura fizyczna	101 808,00	0,00	0,00
Razem dochody majątkowe		3 008 706,77	2 784 981,81	92,56

Dochody Gminy (ogółem) w przeliczeniu na 1 mieszkańca (per capita) w 2023 roku wyniosły 5.072,07 zł. Kształtowanie się poziomu dochodów per capita Gminy Werbkowice w latach 2018 - 2023 przedstawiają poniższy wykres.

Dochody per capita w latach 2018-2023

Wykres 8.: Poziom dochodów per capita (w przeliczeniu na jednego mieszkańca) w latach 2018-2023

2.3. WYDATKI

Budżet gminy, po wprowadzonych zmianach, na koniec 2023 roku, zakładał realizację wydatków w kwocie **59 314 677,30 zł**, w tym wydatków bieżących – 45 532 661,79 zł oraz wydatków majątkowych – 13 782 015,51 zł.

Wydatki zostały wykonane w kwocie **54 669 357,39 zł** (co stanowi 92,17% planu), w tym wydatki bieżące wykonano w kwocie 42 345 521,61 zł (co stanowi 93,00% planu) oraz wydatki majątkowe wykonano w kwocie 12 323 835,78 zł (co stanowi 89,42% planu).

Porównanie wykonania wydatków w latach 2018 – 2023 przedstawia poniższy wykres.

Wykres 9.: Poziom wykonania wydatków w latach 2018-2023

Wydatki bieżące wykonano w kwocie 42 345 521,61 zł. Z ogólnej kwoty zrealizowanych wydatków bieżących, kwotę 6 480 688,45 zł stanowiły wydatki na zadania zlecone gminie ustawami. Na ochronę środowiska i gospodarki wodnej wydatkowano 49 625,61 zł. W wydatkach bieżących zrealizowanych w 2023 roku, kwotę 625 538,76 zł stanowiły środki wydatkowane w ramach funduszu sołectkiego.

Podział wydatków bieżących na poszczególne działy klasyfikacji budżetowej przedstawia poniższa tabela:

Tabela 8.: Podział wydatków bieżących na poszczególne działy klasyfikacji budżetowej w 2022 roku

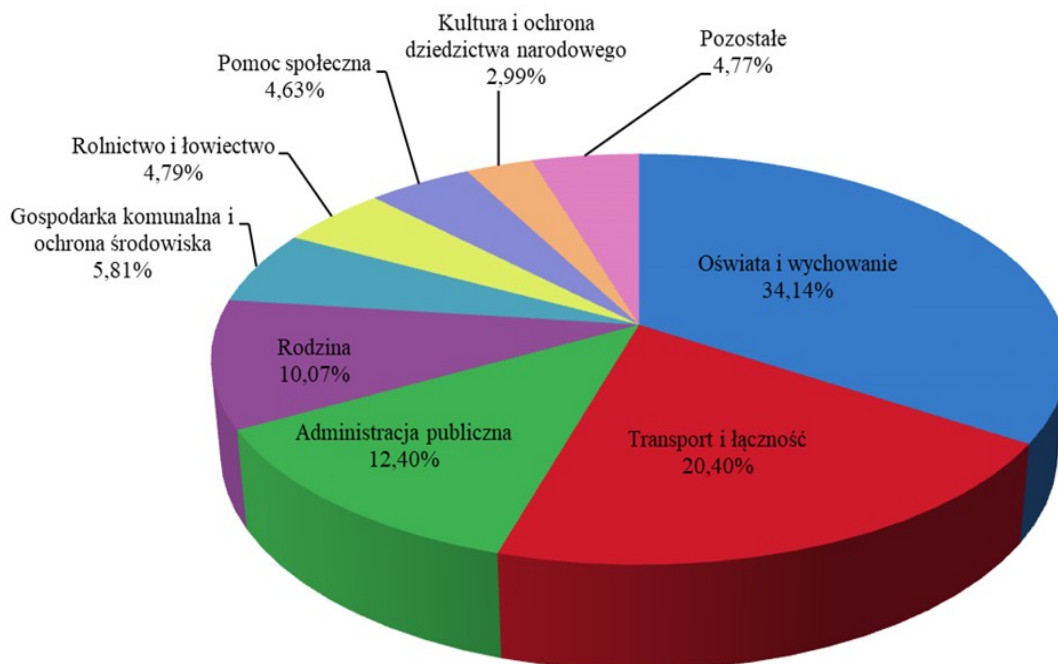
Dział	Nazwa	Plan	Wykonanie	% wykonania
WYDATKI BIEŻĄCE WŁASNE				
010	Rolnictwo i łowiectwo	45 500,00	44 432,64	97,65
600	Transport i łączność	8 722 666,12	8 629 305,96	98,93
700	Gospodarka mieszkaniowa	300 212,19	71 618,80	23,86

710	Działalność usługowa	230 000,00	146 689,46	63,78
750	Administracja publiczna	5 720 452,89	5 109 960,54	89,33
754	Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	580 600,00	328 959,54	56,66
757	Obsługa długu publicznego	560 000,00	508 431,59	90,79
758	Różne rozliczenia	187 562,10	60 217,66	32,11
801	Oświata i wychowanie	15 366 129,95	14 390 700,57	93,65
851	Ochrona zdrowia	173 974,70	171 092,48	98,34
852	Pomoc społeczna	2 020 665,18	1 949 198,23	96,46
854	Edukacyjna opieka wychowawcza	26 000,00	23 994,64	92,29
855	Rodzina	239 828,66	209 132,73	87,20
900	Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	2 736 821,00	2 458 622,35	89,83
921	Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	1 331 803,66	1.268.225,06	95,23
926	Kultura fizyczna	591750,00	494.250,91	83,52
Razem dochody bieżące własne		38 833 966,45	35 864 833,16	92,35
WYDATKI BIEŻĄCE ZLECONE				
010	Rolnictwo i łowiectwo	1 983 535,06	1 983 409,94	99,99
600	Transport i łączność	9 469,98	9 469,98	100,00
750	Administracja publiczna	142 397,74	142 397,74	100,00
751	Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	149 680,00	138 702,84	92,67
752	Obrona narodowa	600,00	600,00	100,00
801	Oświata i wychowanie	67 793,16	64 172,20	94,66
852	Pomoc Społeczna	10 962,00	10 962,00	100,00
853	Pozostałe działania z zakresu polityki społecznej	182 729,40	75 569,40	40,69
855	Rodzina	4 148 528,00	4 055 404,35	97,76
Razem dochody bieżące zlecone		6 698 695,34	6 480 688,45	96,75
Razem dochody bieżące		45 532 661,79	42 345 521,61	93,00

Źródło: Referat Finansowy Urzędu Gminy Werbkowice

Strukturę wykonania wydatków bieżących w 2023 roku przedstawia poniższy wykres.

Struktura wydatków bieżących w 2023 roku

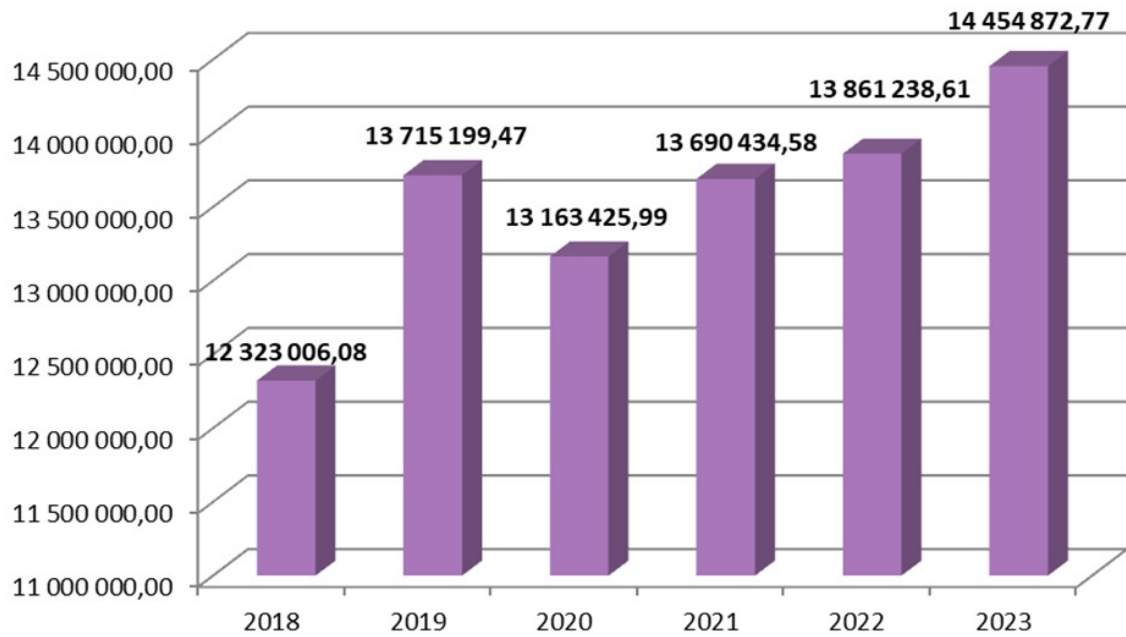
Wykres 10.:   **Struktura wydatków bieżących w 2023 roku**

Największą część wydatków bieżących budżetu Gminy Werbkowice stanowią wydatki na oświatę i wychowanie. Wydatki te co roku rosną, jedynie w latach 2020-2021 zauważyć można spadek wydatków związanych z oświatą. Spadek ten spowodowany był pandemią COVID-19, kiedy to prowadzone były lekcje w formie zdalnej, dzieci nie uczęszczały na zajęcia stacjonarne w związku z czym znacznie zmniejszyły się m.in. wydatki na utrzymanie budynków szkół i przedszkola oraz wydatki na dowóz uczniów do szkół.

Wydatki na oświatę są współfinansowane z budżetu państwa przez subwencję oświatową, dotację przedszkolną oraz dotację na zakup podręczników, dodatkowo w 2023 roku Gmina Werbkowice otrzymała środki na wypłatę nagród dla nauczycieli z okazji 250-lecia utworzenia KEN oraz środki na ucznia z Ukrainy. W 2023 roku na finansowanie oświaty przeznaczono 14 454 872,77 zł. Subwencja oświatowa w 2023 roku wyniosła 8 054 236,00 zł, dotacja przedszkolna – 226 636,55 zł, dotacja na zakup podręczników – 64 172,20 zł, środki na ucznia z Ukrainy – 67 626,00 zł, środki na wypłatę nagród dla nauczycieli z okazji 250-lecia utworzenia KEN – 109 021,95 zł środki własne gminy – 5 933 180,07 zł.

Poziom wydatków na oświatę i wychowanie w latach 2018 - 2023 przedstawia wykres.

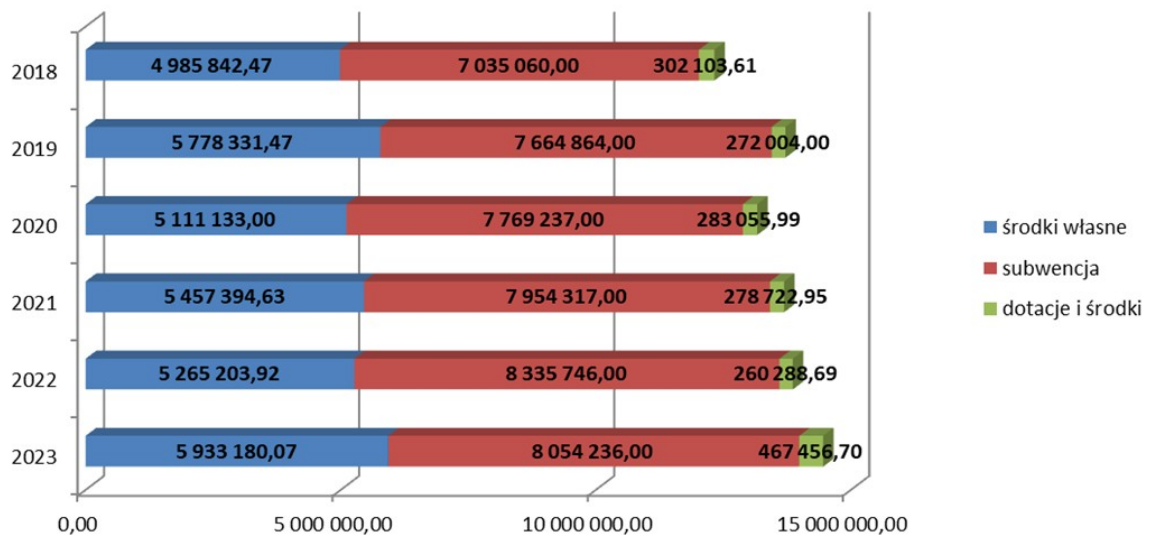
Wydatki na oświatę w latach 2018-2023

Wykres 11.: Poziom wydatków na oświatę w latach 2018-2023

Udział subwencji oświatowej, dotacji oraz wydatków własnych budżetu Gminy Werbkowice w finansowaniu oświaty w latach 2018 - 2023 przedstawia poniższy wykres.

Wydatki na oświatę z uwzględnieniem źródeł ich finansowania w latach 2018-2023

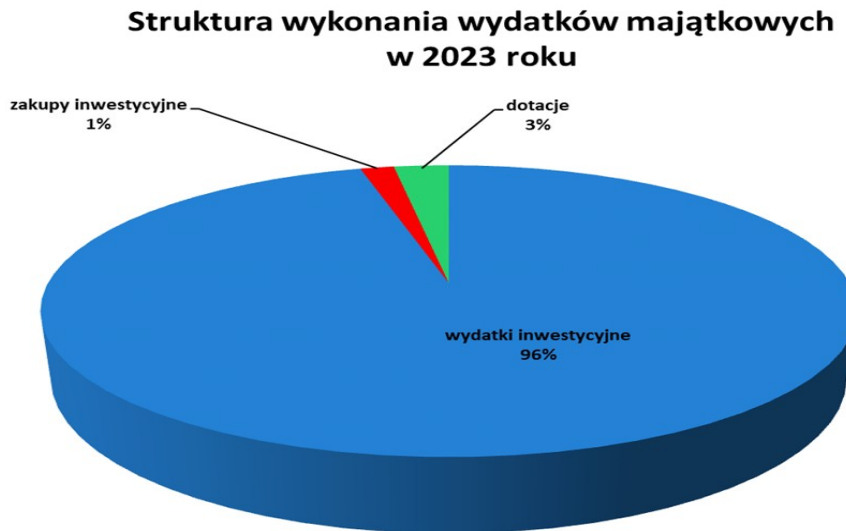

Wykres 12.: Udział subwencji, dotacji oraz wydatków własnych budżetu Gminy Werbkowice w finansowaniu oświaty w latach 2018-2023

Wydatki majątkowe wykonano w kwocie 12 323.835,78 zł. Z ogólnej kwoty zrealizowanych wydatków majątkowych, kwotę 11 804 027,49 zł stanowiły wydatki na realizację zadań inwestycyjnych, kwotę 197 808,30 zł – zakupy inwestycyjne, kwotę 321 999,99 zł – dotację dla OSP

Werbkowice oraz PSP Hrubieszów na zakup samochodów strażackich. W wydatkach majątkowych zrealizowanych w 2023 roku, kwotę 121 825,60 zł stanowiły środki wydatkowane w ramach funduszu sołeckiego.

Strukturę wykonanych w 2023 roku wydatków majątkowych Gminy Werbkowice przedstawia poniższy wykres:

Wykres 13.:   *Struktura wykonania wydatków majątkowych w 2023 roku*

W ramach wydatków majątkowych zrealizowano w 2023 roku wydatki na następujące zadania:

- Budowa i modernizacja infrastruktury wodno-kanalizacyjnej w Gminie Werbkowice – 3 016 700,97 zł (wydatki zostały poniesione na wykonanie I etapu inwestycji). W powyższych wydatkach kwotę 2 137 500,15 zł stanowi dofinansowanie z Rządowego Funduszu Polski Ład, kwota 879 200,82 zł została wydatkowana ze środków własnych;
- Budowa sieci wodociągowej w Sahryniu, wsparciem dla rozwoju terenów popegeerowskich w gminie Werbkowice – 63 107,60 zł (opracowanie PFU, zakup tablicy, wypisy i wyrisy map),
- Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej w m. Werbkowice – 339 502,47 zł (inwestycja w zakresie kanalizacji sanitarnej ul. Jana Pawła II i ul. Księżycowej została zakończona);
- Budowa drogi gminnej Nr 111309L w m. Turkowice długości 1783 m – 762,60 zł (tablica informacyjna);
- Budowa drogi nr 111278L w m. Podhorce – dokumentacja -10 000,00 zł (opracowano dokumentację projektową).
- Budowa i przebudowa dróg w Gminie Werbkowice – 29 752,20 zł (zakup map, opracowanie PFU).

- Budowa ul. Wojska Polskiego – 52 496,40 zł (wykonanie II etapu umowy dot. podziału i wyłączenia działek, opracowanie dokumentacji projektowej).
- Modernizacja (przebudowa) odcinka drogi gminnej Nr 111322L w m. Turkowice - 762,60 zł (tablica informacyjna).
- Budowa drogi wewnętrznej w m. Adelina – dokumentacja – 30 000,00 zł.
- Modernizacja (przebudowa) wewnętrznej drogi dojazdowej do gruntów rolnych w m. Gozdów – 782 716,65 zł (inwestycja została zakończona). Inwestycja uzyskała dofinansowanie z FOGR w kwocie 100.000,00 zł.
- Poprawa dostępności komunikacyjnej w Gminie Werbkowice – przebudowa i remont dróg w m. Wilków, Podhorce, Kotorów, Zagajnik, Sahryń i Wronowice – 395 592,60 zł (inwestycja została zakończona). W powyższych wydatkach kwotę 350 550,00 zł stanowi dofinansowanie z Rządowego Funduszu Polski Ład, kwota 45 042,60 zł została wydatkowana ze środków własnych.
- Zakup „włóki” do wyrównywania dróg (FS Honiatyczki) – 10 005,00 zł.
- Zakup mulczera (FS Konopne) – 18. 00,00 zł.
- Dostosowanie budynku Urzędu Gminy do osób niepełnosprawnych – 20 049,80 zł (kosztorys, mapy).
- Cyfrowa Gmina – 119 076,30 zł (w ramach dofinansowania uzyskanego w 2022 roku zakupiono serwery, urządzenie UTM oraz oprogramowanie specjalistyczne).
- Dotacje dla PSP Hrubieszów na zakup samochodu gaśniczego – 12 000,00 zł.
- Dotację dla OSP Werbkowice na zakup samochodu gaśniczego – 309 999,99 zł.
- Budowa budynku OSP w Werbkowicach – dokumentacja – 59 086,00 zł (podział działek, dokumentacja).
- Zakup kamery termowizyjnej – 17 150,00 zł (zakup został dofinansowany w kwocie 16 978,00 zł z Funduszu Sprawiedliwości);
- Przebudowa obiektów Szkoły Podstawowej w Werbkowicach ze środków Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 – 4 793 965,84 zł. Inwestycja została zakończona.
- Budowę budynku gospodarczego przy Urzędzie Gminy Werbkowice – 168 831,13 zł. Zakończono I etap inwestycji.
- Zakup i montaż klimatyzacji (FS Wronowice) – 11 400,00 zł.
- Utwardzenie placu przy świetlicy (FS Hostynne) – 24 000,00 zł.

- Wykonanie i wyposażenie altany (FS Sahryń) – 10 227,60 zł.
- Rozwój infrastruktury rekreacyjnej w Gminie Werbkowice (skatepark) – 468 630,00 zł (inwestycja została zakończona).
- Poprawa stanu infrastruktury sportowej w Gminie Werbkowice poprzez modernizację obiektów sportowych – 30 000,00 zł (opracowanie PFU).
- Zakup kosiarki na stadion sportowy (FS Werbkowice) – 32 877,00 zł.

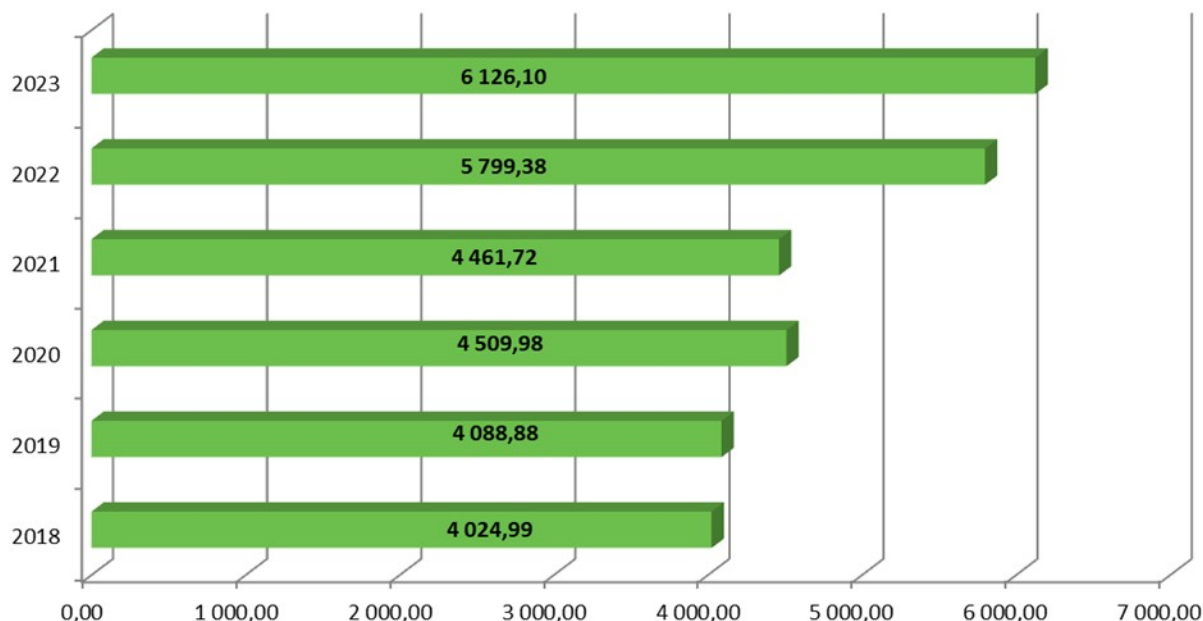
Podział wydatków majątkowych na poszczególne działy klasyfikacji budżetowej przedstawia poniższa tabela:

Tabela 9.: Podział wydatków majątkowych na poszczególne działy klasyfikacji budżetowej w 2023 roku

Dział	Nazwa	Plan	Wykonanie	% wykonania
WYDATKI MAJĄTKOWE				
010	Rolnictwo i łowiectwo	5 492 116,16	4 915 754,07	89,51
600	Transport i łączność	1 999 781,06	1 330 788,05	66,55
750	Administracja publiczna	179 076,30	139 126,10	77,69
754	Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	454 150,00	398 235,99	87,69
801	Oświata i wychowanie	4 901 984,00	4 793 965,84	97,80
900	Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	170 000,00	168 831,13	99,31
921	Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	50 100,00	45 627,60	91,07
926	Kultura fizyczna	534 808,00	531 507,00	99,38
Razem dochody majątkowe		13 782 015,52	12 323 835,78	89,42

Wydatki Gminy (ogółem) w przeliczeniu na 1 mieszkańca (per capita) w 2023 roku wyniosły 6 126,10 zł. Kształtowanie się poziomu wydatków per capita Gminy Werbkowice w latach 2018 -2023 przedstawia poniższy wykres.

Wydatki per capita w latach 2018-2023

Wykres 14.: Poziom wydatków per capita (w przeliczeniu na jednego mieszkańca) w latach 2018-2023

2.4. ZADŁUŻENIE

W 2023 r. gmina zaciągnęła kredyt w wysokości 2 500 000,00 zł w Banku Spółdzielczym w Werbkowicach z przeznaczeniem na finansowanie deficytu oraz inwestycje.

Zadłużenie Gminy Werbkowice na dzień 31 grudnia 2023 roku wynosi 7 102 597,36 zł.

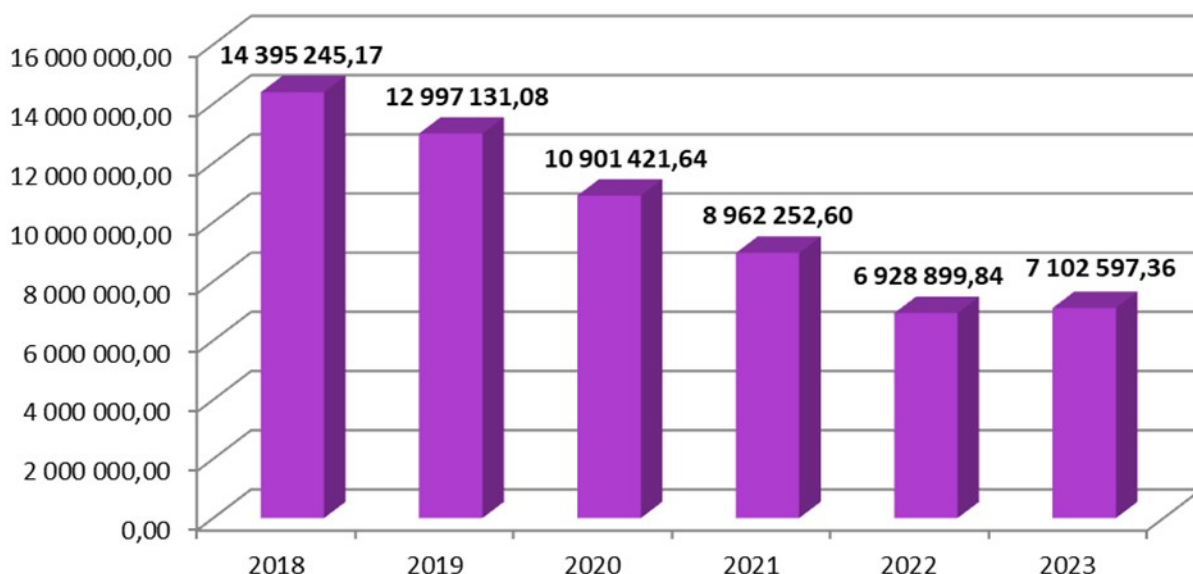
Na obecne zadłużenie Gminy składają się:

- Kredyty zaciągnięte w Banku Ochrony Środowiska w kwocie 52 800,00 zł.
- Pożyczki w Europejskim Funduszu Rozwoju Wsi Polskiej w kwocie 105 882,36 zł.
- Kredyty zaciągnięte w BS Werbkowice w kwocie 2 865 200,00 zł.
- Obligacje w PKO BP w kwocie 3 420 000,00 zł.
- Pożyczka w Wojewódzkim Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w kwocie 658 715,00 zł.

Poziom zadłużenia ogółem Gminy Werbkowice w latach 2018–2023 przedstawia poniższy wykres.

Poziom zadłużenia w latach 2018-2023

Wykres 15.: Poziom zadłużenia Gminy Werbkowice w latach 2018-2023

2.5. FUNDUSZ SOŁECKI W 2023 R.

W budżecie gminy na rok 2023 został wyodrębniony fundusz sołecki w kwocie 679 238,53 zł. W ramach funduszu sołeckiego w 2023 roku zrealizowano wydatki na łączną kwotę 625 538,76 zł.

Tabela 10.: Zadania zrealizowane w ramach funduszu sołeckiego w 2023 r.

Lp.	Wydatki bieżące - Opis przedsięwzięcia		Kwota w zł
1.	Drogi publiczne gminne	Zakup kruszywa, żużlu zużytego do remontu dróg gminnych	210 816,09
		Usługi równiarek oraz koparko-ładowarek przy równaniu i profilowaniu dróg oraz rowów przydrożnych, remonty dróg	5 354,60
2.	Drogi wewnętrzne	Zakup kruszywa	5 568,95
		Usługi równiarki	738,00
3.	Gospodarka mieszkaniowa	Zakup opału do budynków komunalnych	13 795,69
4.	Ochotnicze straże pożarne	Zakup umundurowania i wyposażenia OSP	19 200,00
5.	Utrzymanie zieleni w miastach i gminach	Paliwo, części do kosiarki, środki chwastobójcze trawa	14 752,71
		Usługi mulczerem, naprawa kosiarek	980,25
6.	Oświetlenie ulic, placów i dróg	Oświetlenie uliczne	2 999,97
7.	Domy i ośrodki kultury, świetlice i kluby sportowe	Remonty świetlic, materiały do remontów i utrzymania świetlicy, wyposażenie, drewno, środki	172 179,92

		czystości, przeglądy stanów technicznych świetlic	
8.	Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego - pozostała działalność	Utwardzenie terenu przy altanach, renowacje placów zabaw	10 545,50
		Zakup art. spoż. i wynajem atrakcji na imprezy	46 781,48
Razem wydatki bieżące			503 713,16
Lp.	Wydatki majątkowe - Opis przedsięwzięcia		Kwota w zł
9.	Drogi publiczne gminne	Zakup „włóki” do wyrównywania dróg	10 005,00
		Zakup mulczera	18 700,00
10.	Drogi wewnętrzne	Budowa drogi wewnętrznej w m. Adelina	14 616,00
11.	Domy i ośrodki kultury, świetlice i kluby sportowe	Zakup i montaż klimatyzacji	11 400,00
12.	Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego – pozostała działalność	Wykonanie i wyposażenie altany	10 227,60
		Utwardzenie placu przy świetlicy	24 000,00
13.	Obiekty sportowe	Zakup kosiarki na stadion	32 877,00
Razem wydatki majątkowe			121 825,60
Ogółem wydatki zrealizowane w ramach funduszu sołeckiego			625 538,76

3. INFORMACJA O DZIAŁALNOŚCI INWESTYCYJNEJ

3.1. INWESTYCJE I ZADANIA ZREALIZOWANE W 2023 ROKU PRZY DOFINANSOWANIU ZEWNĘTRZNYM.

Przy udziale dofinansowania ze środków zewnętrznych zrealizowano następujące projekty:

- "Remont drogi gminnej Nr 111306L od km 0+016,00 do km 0+484,00 w miejscowości Sahryń"

W ramach zadania wyremontowano drogę gminną na odcinku o długości 468 m. Wykonano frezowanie wyrównawczo–profilujące wyeksploatowanej konstrukcji nawierzchni, warstwę wyrównawczą z betonu asfaltowego AC16W z grubością średnią warstwy po zagęszczeniu 5 cm. Wykonano warstwę ścieralną nawierzchni z betonu asfaltowego AC11S o grubości warstwy po zagęszczeniu 4 cm z zabezpieczeniem krawędzi zjazdów na szerokości 1,0 m wraz z ulepszeniem poboczy kruszywem 0 – 31,5 mm, grubość warstwy po zagęszczeniu 20 cm (o powierzchni 180 m²) oraz uzupełnienie pozostałych poboczy z dowozem gruntu i umocnienie ich przez obsianie trawą. Poprawiono również bezpieczeństwo ruchu drogowego poprzez wymianę na nowe oznakowania pionowego oraz odtworzenie oznakowania poziomego. Wyremontowana droga posiada jednorodną nową nawierzchnię bitumiczną o szerokości 5m z obustronnie uporządkowanymi poboczami szer. 0,75 m dostosowanymi do wysokości jezdni, zapewniającymi właściwe powierzchniowe odwodnienie do istniejących rowów drogowych.

Wartość zadania: 444 380,55 zł., w tym dotacja uzyskana w 2023 r. ze środków Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg: 222 376,71 zł.

- "Remont drogi gminnej Nr 111266L na odcinkach od km 0+006,00 do km 0+276,00 i od km 0+292,00 do km 0+442,00 w miejscowości Sahryń"

W ramach zadania wyremontowano drogę gminną na odcinku długości 420 m. W ramach zadania wykonano frezowanie wyrównawczo–profilujące wyeksploatowanej konstrukcji nawierzchni, warstwę wyrównawczą z betonu asfaltowego AC16W z grubością średnią warstwy po zagęszczeniu 5 cm. Wykonano warstwę ścieralną nawierzchni z betonu asfaltowego AC11S o grubości warstwy po zagęszczeniu 4 cm z zabezpieczeniem krawędzi zjazdów na szerokości 1,0 m kruszywem 0 – 31,5 mm, grubość warstwy po zagęszczeniu 20 cm (o powierzchni 64 m²) oraz uzupełnienie poboczy z dowozem gruntu i umocnienie ich przez obsianie trawą. W efekcie wykonanych robót budowlanych zostały dotrzymane dotychczasowe parametry techniczne, wyremontowana droga posiada jednorodną nową nawierzchnię bitumiczną o szerokości 4m z obustronnie uporządkowanymi poboczami 0,75 m dostosowanymi do wysokości jezdni, zapewniającymi właściwe powierzchniowe odwodnienie do istniejących rowów drogowych.

Wartość zadania: 271 743,59 zł., w tym dotacja uzyskana w 2023 r. ze środków Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg: 136 917,29 zł.

- "Modernizacja (przebudowa) wewnętrznej drogi dojazdowej do gruntów rolnych w m. Gozdów".

W ramach zadania przebudowano drogę wewnętrzną na odcinku dł. 496 m. Wykonano poszerzenie podbudowy mieszanką kruszywa ze wzmocnieniem istniejącej konstrukcji jezdni, nawierzchnie bitumiczne (warstwa wiążąca i warstwa ścieralna) oraz ulepszono pobocza o szer. 0,75 cm mieszanką kruszywa niezwiązanego.

Wartość zadania: 775 336,65 zł, w tym dotacja uzyskana w 2023 r. ze środków celowych Budżetu Województwa Lubelskiego w ramach ochrony gruntów rolnych i leśnych: 100 000,00 zł.

- „Rozwój infrastruktury rekreacyjnej w Gminie Werbkowice – budowa skateparku”.

W ramach inwestycji rozebrano stary, nieużytkowany kort tenisowy i w miejscu tym wybudowano skatepark. Wykonano warstwy konstrukcyjne pod nawierzchnię betonową skateparku, na której zamontowano 6 urządzeń dla osób korzystających z skateparku.

Ponadto w ramach inwestycji wykonano odwodnienie liniowe płyty betonowej skateparku, nowe oświetlenie, chodnik oraz zamontowano elementy małej architektury tj. ławki, kosze na śmieci i tablice.

Wartość zadania: 465 432,00 zł., w tym dotacja uzyskana w 2023 r. ze środków Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 wyniosła 101 808,00 zł.

- "Poprawa dostępności komunikacyjnej w Gminie Werbkowice – przebudowa i remont dróg w m. Wilków, Podhorce, Kotorów, Zagajnik, Sahryń-Wronowice".

Zakończono realizację projektu. W ramach zadania opracowano materiały techniczno-kosztorysowe, ogłoszono postępowanie zakupowe na wybór wykonawcy robót i zawarto umowę z Wykonawcą oraz zabezpieczono nadzór inwestorski. W ramach projektu zostało wyremontowanych i przebudowanych łącznie 5,721 km dróg w miejscowościach Podhorce, Sahryń, Wronowice, Kotorów, Zagajnik i Wilków.

Wartość zadania: 5 708 050,00 zł., w tym dofinansowanie inwestycji z Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych kwota 5 258 250,00

- „Przebudowa obiektów Szkoły Podstawowej w Werbkowicach ze środków Funduszu COVID-19”.

Zakończono realizację inwestycji obejmującą przebudowę, nadbudowę i remont obiektów szkoły oraz modernizację przepompowni wód deszczowych. Zakres wykonanych robót obejmował w szczególności: nad segmentem A1 i A2 Szkoły Podstawowej w Werbkowicach wykonano nowy dach nad istniejącym stropodachem, segment A1 i A2 został dostosowany do obecnie obowiązujących przepisów przeciwpożarowych. Zamontowano nasady kominowe, wymieniono obróbki blacharskie i orynnowanie na przeciekających dachach. Zmodernizowano wejścia do hali sportowej i łącznika. Wykonano zadaszania nad wejściem głównym do hali sportowej, łącznikiem i wejściem na płytę główną. Wyremontowano fragmenty ciągów komunikacyjnych i opasek odwadniających. W ramach zadania zmodernizowano również istniejącą przepompownię wód deszczowych przy hali sportowej w Werbkowicach. W ramach zadania wymieniono między innymi pompy i całą automatykę przepompowni.

Wartość zadania: 4 962 138,00 zł., w tym dofinansowanie inwestycji ze środków Funduszu COVID-19 - 1 309 897,00 zł.

3.2. INWESTYCJE I ZADANIA ZREALIZOWANE ZE ŚRODKÓW WŁASNYCH GMINY W 2023 ROKU.

Z własnych środków zrealizowano następujące przedsięwzięcia:

- Budowa Kanalizacji sanitarnej odprowadzającej ścieki z budynków przy ul. Księżycowej i Jana Pawła II w Werbkowicach.
- Wybudowano 0,55 km sieci kanalizacji sanitarnej. Wartość zrealizowanej inwestycji 418 211,70 zł.
- Budowa budynku gospodarczego przy UG Werbkowice. Wartość zrealizowanej inwestycji 338 258,00 zł.
- Remont dróg gminnych na terenie Gminy Werbkowice: utwardzonych (mieszkanką mineralno-asfaltową) i nieutwardzonych (kruszywem). Poniesiono wydatki w łącznej kwocie ponad 1 528 570 zł..

3.3. PROJEKTY KONTYNUOWANE I REALIZOWANE W 2023 R. (ZAKOŃCZENIE W LATACH 2024-2026)

- "Budowa i modernizacja infrastruktury wodno-kanalizacyjnej w Gminie Werbkowice".

Inwestycja finansowana ze środków Programu Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych na wartość dofinansowania 7 125 000,00 zł. Zadanie obejmuje budowę stacji uzdatniania wody i sieci wodociągowej z przyłączami w m. Sahryń dł. ok. 0,5 km. Termin wykonania do dnia 27.09.2024 r.

- "Budowa sieci wodociągowej w Sahryniu, wsparciem dla rozwoju terenów popegeerowskich w Gminie Werbkowice".

Inwestycja finansowana ze środków Programu Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych na wartość dofinansowania 1 669 479,00 zł. Zadanie obejmuje budowę sieci wodociągowej z przyłączami w m. Sahryń dł. ok. 4,6 km. Termin wykonania do dnia 28.11.2025 r.

- "Budowa drogi gminnej Nr 111309L w miejscowości Turkowice długości 1783 m".

Inwestycja finansowana ze środków Programu Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych na wartość dofinansowania 4 180 000,00 zł. Termin wykonania do dnia 25.10.2024 r.

- "Modernizacja (przebudowa) odcinka drogi gminnej Nr 111322L w m. Turkowice".

Inwestycja finansowana ze środków Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 na wartość dofinansowania 3 968 594,00 zł. Zadanie obejmuje przebudowę drogi dł. 1,473 km. Termin wykonania do dnia 28.01.2025 r.

- "Budowa sieci wodociągowej wraz z przyłączami dla m. Konopne, Kotorów, Malice".

Inwestycja finansowana z budżetu Gminy Werbkowice obejmuje budowę sieci wodociągowej dla miejscowości Konopne, Kotorów i Malice o łącznej długości ok. 14,5 km wraz z przyłączami wodociągowymi w ilości ok. 200 sztuk do budynków mieszkalnych i 4 budynków użyteczności publicznej. Termin wykonania do dnia 28.01.2025 r.

- „Cyfrowa Gmina”

Zakończono realizację projektu, którego celem jest wsparcie rozwoju cyfrowego instytucji samorządowych oraz zwiększenie cyberbezpieczeństwa. Dofinansowanie zostało przeznaczone na: cyfryzację JST poprzez nabycie sprzętu IT i oprogramowania, licencji niezbędnych do realizacji e-usług, pracy i edukacji zdalnej, edukację w zakresie cyberbezpieczeństwa; analizę stanu cyberbezpieczeństwa JST, a także zapewnienie cyberbezpieczeństwa samorządowych systemów informatycznych. Dofinansowanie projektu z UE: 273 630,00 zł.

- Budowa drogi gminnej nr 111278L w m. Podhorce.

Zawarto umowę z wykonawcą na opracowanie dokumentacji projektowej budowy drogi z terminem

realizacji w latach 2023-2024. Poniesiono wydatek w kwocie 30 000,00 zł.

- Budowa ul. Wojska Polskiego w Werbkowicach.

Opracowano dokumentację projektową budowy ulicy i uzyskano zezwolenie na realizację zadania (ZRID). Koszt opracowania dokumentacji 59 040,00 zł.

Projekty realizowane z dofinansowania uzyskanego w 2023 r.

- „Rozwój terenów popegeerowskich – budowa sieci wodociągowej w miejscowościach Sahryń i Terebiń”

Inwestycja finansowana ze środków Programu Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych na wartość dofinansowania 1 999 200,00 zł. Zadanie obejmuje budowę sieci wodociągowej w części m. Sahryń i Terebiń o długości ok. 5,5 km. Termin wykonania do dnia 30.04.2026 r.

- "Remont dachu na szkole murowanej w Werbkowicach"

Inwestycja finansowana ze środków Rządowego Programu Odbudowy Zabytków na wartość dofinansowania 343 000,00 zł. Planowany termin realizacji 31.12.2024 r.

- "Remont zabytkowego kościoła filialnego pw. Św. Stanisława BPA i dzwonnicy w Podhorcach"

Inwestycja finansowana ze środków Rządowego Programu Odbudowy Zabytków na wartość dofinansowania 382 200,00 zł. Planowany termin realizacji 30.09.2024 r.

- "Wymiana stolarki okiennej i docieplenie stropu w kościele filialnym pw. Podwyższenia Krzyża Św. w m. Malice"

Inwestycja finansowana ze środków Rządowego Programu Odbudowy Zabytków na wartość dofinansowania 63 700,00 zł. Planowany termin realizacji 29.11.2024 r.

- "Remont elewacji kościoła parafialnego pw. Św. Jana Chrzciciela w Hostynnem"

Inwestycja finansowana ze środków Rządowego Programu Odbudowy Zabytków na wartość dofinansowania 284 200,00 zł. Planowany termin realizacji 20.12.2024 r.

- Prace konserwatorskie i restauratorskie na cmentarzu z I wojny światowej w miejscowości Podhorce w Gminie Werbkowice.

Inwestycja finansowana ze środków Rządowego Programu Odbudowy Zabytków na wartość dofinansowania 127 400,00 zł. Planowany termin realizacji 31.05.2025 r.

- "Budowa i przebudowa dróg w Gminie Werbkowice"

Inwestycja finansowana ze środków Programu Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji

Strategicznych na wartość dofinansowania 5 510 000,00 zł. W ramach inwestycji zostanie wybudowanych i przebudowanych ok. 1,88 km dróg publicznych i wewnętrznych na terenie Gminy Werbkowice. Zakres objęty wnioskiem obejmuje: budowę drogi nr 111324L dł. ok. 380 m wraz z budową drogi wewnętrznej o dł. ok. 120 m stanowiącą łącznik z drogą publiczną nr 111324L w miejscowości Hostynne i będącą dojazdem do kościoła parafialnego; przebudowę drogi Nr 111301L dł. ok. 750 m w miejscowości Terebiń oraz przebudowę drogi wewnętrznej w miejscowości Malice dł. ok. 630 m. Planowany termin realizacji 30.09.2025 r.

- "Poprawa stanu infrastruktury sportowej w Gminie Werbkowice, poprzez modernizację obiektów sportowych"

Inwestycja finansowana ze środków Programu Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych na wartość dofinansowania 1 980 000,00 zł. W ramach inwestycji planuje się poprawę stanu infrastruktury sportowej zlokalizowanej przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym ul. Jana Pawła II oraz obiektów zlokalizowanych na stadionie sportowym w Werbkowicach będących siedzibą klubu sportowego "Kryształ". Planowany termin realizacji 30.04.2025 r.

- "Modernizacja istniejącego oświetlenia na terenie Gminy Werbkowice"

Inwestycja finansowana ze środków Programu Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych na wartość dofinansowania 462 080,00 zł. Inwestycja dotyczy wymiany 306 opraw oświetlenia ulicznego oraz oświetlenia placów i parku na terenie Gminy Werbkowice z nieenergooszczędnych na oprawy w technologii LED. Planowany termin realizacji 31.12.2024 r.

SUMA DOTACJI UZYSKANYCH W 2023 R. - 11 712 882,00 zł., w tym: zrealizowanych w 2023r. 561 102,00 zł., planowanych do realizacji w latach 2024-2026 - 11 151 780,00 zł.

3.4. INWESTYCJE I ZADANIA ZREALIZOWANE WE WSPÓŁPRACY Z SAMORZĄDEM POWIATOWYM

- "Remont drogi powiatowej nr 3416L w miejscowości Gozdów".

Zgodnie z Umową zawartą w dniu 22.09.2023 r. z Powiatem Hrubieszowskim, Gmina Werbkowice udzieliła w 2023 r. dotacji w kwocie 506 000,00 zł., a koszt całego zadania wyniósł 1 173 554,19 zł.

- "Remont drogi powiatowej nr 3420L Malice-Krynki-Honiatycze od km 0+015 do km 0+555 oraz od km 1+305 do km 2+765".

Zgodnie z Umową zawartą w dniu 22.09.2023 r. z Powiatem Hrubieszowskim, Gmina Werbkowice udzieliła w 2023 r. dotacji w kwocie 26 500,00 zł., a koszt całego zadania wyniósł 1 601 485,83 zł.

4. PLANOWANIE PRZESTRZENNE

Na początku 2023 r. miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego objętych było 12,2 % powierzchni gminy, a na koniec roku również 12,2%.

W 2023 roku zostało uchwalone studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Werbkowice oraz sześć zmian miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Na koniec roku 2023 w trakcie opracowania były dwa miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego oraz jedna zmiana planu:

- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Gminy Werbkowice – obszaru „Turkowice – Wronowice” o powierzchni ok. 2 254 ha,
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Gminy Werbkowice – obszaru „Kotorów – Kotorów lung – Malice – Łysa Góra” o powierzchni ok 1 872 ha;
- zmiana w części tekstowej miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Werbkowice, uchwalonego Uchwałą Nr XXXII/280/2006 Rady Gminy Werbkowice z dnia 30 sierpnia 2006 roku

W 2023 roku wydano 14 decyzji o warunkach zabudowy, w tym 4 decyzje dotyczące zabudowy mieszkaniowej, pozostałe decyzje dotyczyły m.in. budynków gospodarczych, budynku garażowego oraz fotowoltaiki.

W roku 2023 wydano także 2 decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego. Przedmiotowe decyzje dotyczyły budowy ujęci wody i sieci wodociągowej oraz stacji bazowej telefonii komórkowej.

5. INFORMACJA O REALIZACJI POLITYK, PROGRAMÓW I STRATEGII

W 2023 roku w Gminie Werbkowice obowiązywały następujące dokumenty strategiczne:

- Lokalny program rewitalizacji gminy Werbkowice na lata 2017-2023.
- Program ochrony powietrza dla strefy lubelskiej.
- Plan Gospodarki Odpadami Województwa Lubelskiego.
- Program usuwania azbestu oraz wyrobów zawierających azbest dla Gminy Werbkowice.
- Program Ochrony Środowiska.
- Program współpracy z organizacjami pozarządowymi.
- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wraz z Gminnym Programem Przeciwdziałania Narkomanii.

5.1. STRATEGIA ROZWOJU GMINY WERBKOWICE NA LATA 2021 - 2027

Strategia rozwoju gminy Werbkowice na lata 2021-2027 jest w trakcie opracowywania, jednakże zrealizowane i realizowane w 2023 r. inwestycje i przedsięwzięcia, stanowią kontynuację działań w osiągnięciu założonych strategicznych celów rozwoju gminy zdefiniowanych jako:

- Poprawa funkcjonalności logistycznej gminy.
- Wzrost atrakcyjności gminy (w tym turystycznej), odbudowa i poprawa stanu dziedzictwa kulturowego, przyrodniczego oraz wysoka jakości usług i infrastruktury społecznej.
- Wyrównanie szans edukacyjnych dzieci z obszarów wiejskich.
- Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do środowiska oraz kosztów energii.
- Wzrost aktywności zawodowej mieszkańców oparty na lokalnych zasobach i branżach.
- Wzrost atrakcyjności gminy jako obszaru odpowiedniego do zamieszkania.

5.2. LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY WERBKOWICE NA LATA 2017-2023

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Werbkowice na lata 2017 - 2023 przyjęto do realizacji Uchwałą Nr XXIX/257/2017 Rady Gminy Werbkowice z dnia 30 maja 2017 r. i znalazł się w wykazie gminnych programów rewitalizacji województwa lubelskiego.

Program Rewitalizacji to wieloletni plan działań w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, środowiskowej lub technicznej, zmierzający do wyprowadzenia obszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego oraz stworzenia warunków do ich zrównoważonego rozwoju, stanowiący narzędzie planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych aktywności w ramach rewitalizacji. Powinien on w sposób kompleksowy i skoordynowany wyprowadzać obszary zdegradowane z zapaści oraz podnieść jakość życia osób mieszkających i funkcjonujących na nich.

Głównym źródłem finansowania projektów rewitalizacyjnych są środki Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach krajowych i regionalnych programów operacyjnych.

W 2023 r nie realizowano przedsięwzięć z obszaru rewitalizacji. Prowadzono jedynie działania w ramach trwałości projektu zrealizowanego w poprzednich latach.

5.3. PROGRAM OCHRONY POWIETRZA DLA STREFY LUBELSKIEJ

W dniu 27 lipca 2020 r. Sejmik Województwa Lubelskiego przyjął Program ochrony powietrza dla strefy Lubelskiej ze względu na przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM10 i PM 2,5 oraz docelowego benzo(a)pirenu – uchwała Nr XVIII/291/20. Dnia 19 lutego 2021 roku Sejmik Województwa Lubelskiego podjął uchwałę w sprawie wprowadzenia na obszarze

województwa lubelskiego ograniczeń i zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw, czyli tzw. uchwałę antysmogową.

Uchwała zakłada stopniową wymianę przestarzałych „trujących” instalacji o mocy mniejszej niż 1 MW. Te najgorsze, bezklasowe i klasyfikowane do 1 i 2 klasy mają zostać wymienione do 2024 roku. Do 1 stycznia 2030 roku wszystkie kotły na paliwa stałe będą musiały spełniać wymagania w zakresie sezonowej sprawności i emisji zanieczyszczeń określone w rozporządzeniu komisji UE 2015/1189.

Terminy wymiany instalacji:

- 1 stycznia 2024 r. – kotły bezklasowe i instalacje klas 1 i 2 wg normy PN-EN 303-5:2002; czyli do 31 grudnia 2023 r.
- 1 stycznia 2027 r. – instalacje klas 3 i 4 wg normy PN-EN 303-5:2012, czyli o 31 grudnia 2026 r.
- 1 stycznia 2030 r. – instalacje klasy 5 wg ww. normy, czyli do 31 grudnia 2029 r.

Zakazuje się stosowania następujących paliw:

- miałów i mułów węglowych, flotokonzentratów oraz mieszanek produkowanych z ich wykorzystaniem;
- węgla brunatnego oraz paliw stałych produkowanych z jego wykorzystaniem;
- węgla kamiennego, który nie spełnia któregokolwiek z wymagań określonych prawem, oraz paliw stałych produkowanych z jego wykorzystaniem;
- biomasy, której wilgotność przekracza 20%.

Zalecenia dotyczące paliw stałych:

- gruboziarnisty węgiel kamienny,
- ekogroszek,
- pellet,
- brykiet,
- biomasa drzewna,
- drewno sezonowane (grab, buk, brzoza).

Zadania realizowane przez Gminę :

- Gmina Werbkowice udziela wsparcia mieszkańcom w zakresie realizacji i wdrażania zapisów programu ochrony powietrza jak i uchwały antysmogowej. Gmina realizuje zadania zmniejszające emisje zanieczyszczeń do powietrza poprzez redukcję emisji związaną z oszczędnością zużycia energii elektrycznej na oświetlenie uliczne w Gminie Werbkowice.
- W Urzędzie Gminy Werbkowice jest świadczona pomoc w zakresie uzyskania dofinansowania w ramach programu *Czyste Powietrze*. Wnioski o dofinansowanie na wymianę źródła ciepła w budynku mieszkalnym składane są przez osoby fizyczne elektronicznie przy wsparciu pracownika Urzędu Gminy. W ramach programu *Czyste Powietrze* przy wsparciu Urzędu Gminy

w latach 2020-2023 z dofinansowania skorzystało lub jest na etapie rozliczania wniosku 74 beneficjentów, w tym w roku 2023 – 16.

5.4. PLAN GOSPODARKI ODPADAMI DLA WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO

Na poziomie kraju politykę w zakresie gospodarki odpadami wyznacza Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2028 przyjęty uchwałą nr 96 Rady Ministrów z dnia 12 czerwca 2023 r. w sprawie Krajowego planu gospodarki odpadami 2028, natomiast na poziomie województwa jest to Plan gospodarki odpadami dla województwa lubelskiego 2022 uchwalony przez Sejmik Województwa Lubelskiego w dniu 2 grudnia 2016 r. zaktualizowany Uchwałą Sejmiku Województwa Lubelskiego Nr IV/98/2019 w sprawie przyjęcia „Aktualizacji Planu gospodarki odpadami dla województwa lubelskiego 2022 w zakresie wskazania miejsc spełniających warunki magazynowania odpadów dla zatrzymanych transportów odpadów”. Dotyczy odpadów wytworzonych w granicach naszego regionu oraz przywożonych na ten teren, w tym odpadów komunalnych, ulegających biodegradacji, opakowaniowych i odpadów niebezpiecznych. Dokument ten podlega aktualizacji nie rzadziej niż co 6 lat. Zarząd Województwa Lubelskiego przyjął i skierował do opiniowania projekt „Planu gospodarki odpadami dla województwa lubelskiego 2028” (WPGO 2028) wraz z Planem inwestycyjnym. Natomiast w 2023 r. został przyjęty Uchwałą nr XLIV/659/2023 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 12 stycznia 2023 r. „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest dla terenu województwa lubelskiego na lata 2023-2032”.

Wywiązując się z ustawowego obowiązku gmina Werbkowice corocznie organizuje przetarg na odbiór i zagospodarowanie odpadów z nieruchomości zamieszkałych. Przedmiot zamówienia, polegający na odbiorze i zagospodarowaniu odpadów komunalnych, został podzielony na 2 zadania. Przetarg dopuszczał złożenie ofert częściowych tj. na każde zadanie z osobna.

W roku 2023 zadanie odbioru i zagospodarowania odpadów realizował 1 podmiot:

- Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Tyszowcach.

Umowa na odbiór odpadów z ww. wykonawcą obowiązywała od 1 stycznia 2023 r. do 31 grudnia 2023 r.

W ramach systemu od właścicieli nieruchomości zamieszkałych na terenie gminy Werbkowice, odbierane są odpady zmieszane oraz selektywnie zbierane „u źródła” (bezpośrednio na nieruchomości) takich frakcji jak: szkło, tworzywa sztuczne, papier i tektura, odpady wielomateriałowe, metal, bioodpady, popiół. Zbieranie odpadów odbywa się w systemie pojemnikowym i workowym, nieruchomości zostały wyposażone w pojemniki na zbiórkę odpadów ze środków systemu gospodarki odpadowej i środków ochrony środowiska, natomiast worki na odpady segregowane każdorazowo dostarczane są przez przedsiębiorcę odbierającego odpady. W ramach przetargu wykonawca był zobowiązany do odbioru także elektrośmieci w dwóch terminach wskazanych w harmonogramie.

Na terenie gminy Werbkowice funkcjonują Punkty Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w m. Hostynne i Sahryń, gdzie mieszkańcy mają możliwość pozbycia się odpadów wielkogabarytowych, elektrycznych, elektronicznych, remontowo-budowlanych oraz opon.

Wytwarzane przez właścicieli nieruchomości odpady komunalne w roku 2023 były przekazywane do instalacji komunalnej w Zakładzie Zagospodarowania Odpadów w Łaskowie – gmina Mircze, Regionalnego Zakładu Zagospodarowania Odpadów w Dębowcu, bioodpady do instalacji komunalnej Zakład Zagospodarowania Odpadów w Korczowie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Biłgoraju.

Odpady niesegregowane zmieszane z terenu gminy kierowane są do instalacji mechaniczno-biologicznej na sortownię odpadów zmieszanych i w pierwszej kolejności są poddawane procesom przetwarzania – segregacji, gdzie powstają odpady przeznaczone do odzysku oraz odpady kwalifikowane jako pozostałości z sortowania.

W roku 2023 łączna masa zebranych i odebranych odpadów komunalnych wszystkich frakcji z nieruchomości zamieszkałych i niezamieszkałych (w tym zebrana w punktach zbierających odpady PSZOK-ach i punktach skupu złomu) wyniosła 1451,0751 Mg.

W roku 2023 od właścicieli nieruchomości odebrano łącznie 1380,3470 Mg odpadów wszystkich frakcji w tym 868,3470 Mg niesegregowanych zmieszanych odpadów komunalnych w tym:

- z nieruchomości zamieszkałych objętych systemem przez Gminę – 734,800 Mg,
- z nieruchomości niezamieszkałych na podstawie umów z właścicielami nieruchomości: 130,8270 Mg.

W roku 2023 z terenu gminy poddano recyklingowi odpady papieru, metali, tworzyw sztucznych, szkła, odpadów wielkogabarytowych, odpady zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, opon w ilości 353,8309 Mg.

W roku 2023 z terenu gminy przedsiębiorca odebrał 157,62 Mg bioodpadów (odpady o kodzie 200201). Odebrano również 63,72 Mg popiołu z gospodarstw domowych, 24,9310 Mg odpadów remontowo-budowlanych, 5,92 Mg zużytych opon.

W minionym roku przekazano do termicznego przekształcenia 106,121 Mg odpadów wytworzonych z odebranych odpadów opakowaniowych zebranych selektywnie i 340,8597 Mg odpadów z odebranych odpadów zmieszanych, wytworzono z nich paliwo alternatywne, co stanowi 30,80 % wszystkich odebranych i zebranych odpadów komunalnych z terenu gminy.

W roku 2023 poziom masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazanych do składownika w stosunku do masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r. (539,513 Mg) wyniósł 0%, odpady zmieszane i 19 12 12 nie zostały przekazane do składowania. Poziom ograniczenia masy odpadów ulegających biodegradacji kierowanych do składowania za rok 2023 dla Gminy Werbkowice wyniósł 0%.

Zgodnie z nowelizacją ustawy z dnia 13 września 1996 r. o ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (art. 3 b ust. 2b) za rok 2023 wyliczono poziom składowania. Do składowania przekazano odpady o kodzie 19 05 99 w ilości 387,6777 i wyliczono poziom składowania, który wyniósł – 29,79%. Gminy zgodnie z ww. ustawą są zobowiązane nie przekraczać poziomu

składowania w wysokości 30% wagowo – za każdy rok w latach 2025-2029, 20% wagowo – za każdy rok w latach 2030 - 2034, 10% wagowo – w roku 2035 r. i za każdy kolejny rok w latach następnych.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 3 sierpnia 2021 r. w sprawie sposobu obliczania poziomów przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia i odzysku frakcji odpadów komunalnych w 2023 r. wyniósł 35,51 % i został osiągnięty. Zgodnie z art. 3b ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, gminy są zobowiązane do osiągnięcia poziomu przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych w wysokości 35% wagowo w roku 2023.

W gminie Werbkowice w 2023 r. poziom recyklingu przygotowania do ponownego użycia i odzysku został osiągnięty podobnie jak w latach ubiegłych:

Tabela 11.: Wyliczone poziomy recyklingu w latach 2018 - 2023

Lp	Wskaźnik	Jednostka	2018	2019	2020	2021	2022	2023
.	.	a						
1.	Poziomy recyklingu przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła	%	48,47	54,10	55,65	37,30	34,62	35,51
			Wymagane ≥ 30	Wymagane ≥ 40	Wymagane > 50	wymagany > 20 % w stosunku do ilości wszystkich odpadów odebranych i zebranych	wymagany 25 % w stosunku do ilości wszystkich odpadów odebranych i zebranych.	wymagany 35%

W 2023 roku osiągnięto następujące wskaźniki racjonalnego gospodarowania odpadami:

- osiągnięcie wymaganych poziomów recyklingu i odzysku,
- osiągnięcie poziomu ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazanych do składowania,
- osiągnięcie poziomu składowania.

5.5. PROGRAM USUWANIA AZBESTU ORAZ WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY WERBKOWICE

Uchwałą Rady Gminy Werbkowice Nr XXXVI/302/2017 z dnia 29 grudnia 2017 r. został przyjęty zaktualizowany Program usuwania azbestu oraz wyrobów zawierających azbest dla Gminy Werbkowice na lata 2018-2032.

W roku 2023 unieszkodliwiono – **70,00 Mg** azbestu ze środków finansowych własnych gminy.

Szacuje się, że na terenie gminy Werbkowice pozostało do unieszkodliwiania ok. 4 000 Mg azbestu do końca 2032 r. w dysponowaniu osób fizycznych.

5.6. PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA

W programie ochrony środowiska przyjętym Uchwałą Rady Gminy NR LXVIII/68/2023 na lata 2023-2026 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2027-2030 wyznaczono następujące cele i kierunki:

- Poprawa efektywności energetycznej na terenie Gminy Werbkowice,
- Uregulowanie gospodarki wodno-ściekowej na terenie Gminy Werbkowice – w m. Werbkowice w roku 2023 wykonano budowę kanalizacji, oddając do użytku 0,5 km sieci kanalizacji sanitarnej. Łączna długość sieci kanalizacyjnej na koniec 2023 r. na terenie gminy Werbkowice wyniosła 20,87 km, w tym 20 km to gminna sieci kanalizacyjna. Wzrosła liczba mieszkańców korzystających z gminnej sieci kanalizacyjnej na terenie gminy. Do istniejącej kanalizacji gminnej zostało wykonanych 9 nowych przyłączy do istniejących budynków lub w trakcie budowy .

W 2023 r. w miejscowości Werbkowice w granicach aglomeracji 2 360 mieszkańców korzystało z gminnej sieci kanalizacyjnej. Liczba mieszkańców korzystających ze zbiorczej gminnej sieci kanalizacyjnej wyniosła 2 531 osób (w m. Werbkowice 2 415 osób, w m. Gozdów - 116 osób). W roku sprawozdawczym wzrosła ilość ścieków odebranych ze zbiorników bezodpływowych przez podmioty uprawnione i wyniosła 12 062, 86 m³, gdzie w roku 2022 odebrano - 10,571 m³, w roku 2021 - 10,4 tys. m³, w roku 2020 r. - 9,33 tys.m³, w 2019 r. – 9 tyś m³, w 2018 r. ilość ścieków dostarczonych taborem asenizacyjnym wynosiła – 5,87 tyś m³, w 2017 r. ilość ścieków dostarczonych do oczyszczalni taborem asenizacyjnym wynosiła zaledwie 4,07 tyś m³.

W 2023 r. podłączono 8 budynków do wodociągu gminnego – liczba budynków przyłączonych do wodociągu na koniec 2023 r. wyniosła 1 380, liczba osób korzystających z wodociągu grupowego – stan na koniec 2023 r. to. ok. 6 000 osób (liczba zameldowanych 8924 osoby), liczba osób mających dostęp do wodociągu z ok. 70 %.

5.7. PROGRAM WSPÓŁPRACY Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI ORAZ PODMIOTAMI PROWADZĄCYMI DZIAŁALNOŚĆ POŻYTKU PUBLICZNEGO NA ROK 2023

Głównymi celami „Rocznego programu współpracy” było włączenie organizacji pozarządowych działających na terenie Gminy Werbkowice w proces rozwoju społecznego gminy, określenie zasad, obszarów, kierunków i form wzajemnej współpracy oraz udzielenie pomocy organizacjom pozarządowym przez samorząd gminy.

Dla ich realizacji zostały wyznaczone cele szczegółowe, a wśród nich:

- promowanie społeczeństwa obywatelskiego poprzez wspieranie aktywności mieszkańców gminy,
- tworzenie warunków do wzmacniania istniejących organizacji pozarządowych, powstawania nowych organizacji i inicjatyw obywatelskich,

- zapewnienie efektywnego wykonywania zadań publicznych gminy przez włączenie do ich realizacji organizacji pozarządowych,
- wspieranie oraz powierzanie organizacjom zadań publicznych.

Wymienione cele realizowane były poprzez współpracę w kilku obszarach:

- upowszechnianie kultury fizycznej i sportu, a także aktywnego wypoczynku dzieci i młodzieży między innymi poprzez organizację rozgrywek i zawodów sportowych w ramach współzawodnictwa dzieci i młodzieży ze szkół z terenu Gminy Werbkowice oraz prowadzenie zajęć sportowych w różnych kategoriach wiekowych, udział w zawodach w ramach współzawodnictwa sportowego;
- realizację zadań pomocy społecznej dotyczących świadczenia usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych;
- działania na rzecz osób niepełnosprawnych obejmujące dowożenie dzieci niepełnosprawnych z terenu Gminy Werbkowice uczęszczających do szkół w celu spełniania obowiązku szkolnego lub obowiązku nauki.

Opisywana powyżej współpraca odbywała się w dwóch formach:

- współpracy o charakterze finansowym – polegała na zleceniu realizacji zadań publicznych w formie wspierania realizacji zadań wraz z udzieleniem dotacji na dofinansowanie jego realizacji;
- współpracy o charakterze pozafinansowym – polegała na udzielaniu pomocy w pozyskiwaniu przez organizacje pozarządowe środków finansowych z innych źródeł niż budżet gminy, udzielaniu pomocy w nawiązywaniu kontaktów z organizacjami społecznymi i instytucjami samorządowymi w kraju, wzajemnym informowaniu się gminy i organizacji pozarządowych o kierunkach planowanych działań, konsultowaniu projektu „Rocznego programu współpracy” i wypracowywaniu wspólnych wniosków dotyczących sfery działań publicznych.

Współpraca finansowa

Współpraca finansowa Gminy Werbkowice z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego w 2023 roku realizowana była w formie wspierania i powierzenia realizacji zadań publicznych w trybie otwartego konkursu ofert.

Planowana współpraca realizowana była w obszarach: upowszechnianie kultury fizycznej i sportu w środowisku wiejskim, organizacji rozgrywek i zawodów sportowych w ramach współzawodnictwa dzieci i młodzieży ze szkół z terenu Gminy Werbkowice, wspieranie osób i rodzin z problemami niepełnosprawności:

- ilość ogłoszonych otwartych konkursów ofert na zadania realizowane w 2023 roku - 4,
- ilość planowanych zadań do realizacji - 4,
- liczba ofert złożonych w konkursach - 4,

- liczba zawartych w 2023 r. umów na realizację zadania publicznego - 4,
- łączna kwota dotacji przekazanych organizacjom pozarządowym - 502 898,05 zł,
- łączna kwota dotacji wykorzystanej przez organizacje pozarządowe - 463 686,34 zł,
- liczba organizacji pozarządowych, którym udzielono dotacji - 4,
- środki własne oraz środki finansowe z innych źródeł (razem) - 181 124,50 zł.

W budżecie Gminy Werbkowice na realizację zadań publicznych przez organizacje pozarządowe i podmioty wymienione w art. 3 ust 3 cytowanej ustawy w rok 2023 przewidziano kwotę 510 000,00 zł. Powyższa kwota została wskazana w § 9 Roczno programu współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami na rok 2023.

Alokacja środków przewidywanych do poszczególnych konkursów kształtowała się następująco:

Tabela 12.: Upowszechnianie kultury fizycznej i sportu.

Lp.	Nazwa organizacji	Nazwa zadania	Kwota planowana dotacji w budżecie	Kwota przyznanej dotacji zgodnie z umową	Kwota rozliczonej dotacji na podstawie sprawozdania	Kwota zwrócona do budżetu gminy
1.	MLKS „Kryształ Werbkowice” ul. Zamojska 20, 22-550 Werbkowice	Prowadzenie zajęć sekcji piłki nożnej w różnych kategoriach wiekowych, udział w zawodach w ramach współzawodnictwa sportowego	240 000,00 zł	240 000,00 zł	240 000,00 zł	0,00 zł
2.	Uczniowski Klub Sportowy „GROT MICHAŁ” Werbkowice ul. Jana Pawła II 17, 22-550 Werbkowice	„Szkolenie dzieci i młodzieży poprzez prowadzenie zajęć treningowych w zakresie tenisa stołowego”	23 000,00 zł	23 000,00 zł	23 000,00 zł	0,00 zł
RAZEM			263 000,00 zł	263 000,00 zł	263 000,00 zł	0,00 zł

Tabela 13.: Nauka, edukacja, oświata wychowanie.

Lp.	Nazwa organizacji	Nazwa zadania	Kwota planowana dotacji w budżecie	Kwota przyznanej dotacji zgodnie z umową	Kwota rozliczonej dotacji na podstawie sprawozdania	Kwota zwrócona do budżetu gminy
1.	Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom Niepełnosprawnym	„Dowóz dzieci niepełnosprawnych do szkół specjalnych i	99 900,00 zł	99 900,00 zł	92 580,68 zł	7 319,32 zł

	„Krok za krokiem” w Zamościu ul. Peowiaków 6a, 22-400 Zamość	specjalnych ośrodków szkolno -wychowawczych na terenie miasta Zamość wraz z zapewnieniem opieki podczas przewozów w 2023 roku.”				
2.	Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną Koło w Werbkowicach Alojzów 39 22-550 Alojzów	„Dowóz dzieci niepełnosprawnych do przedszkola specjalnego, specjalnego ośrodka szkolno-wychowawczego na terenie miasta Hrubieszowa oraz OREW w Alojzowie wraz z zapewnieniem opieki podczas przewozów w 2023 rok”	139 998,05 zł	139 998,0540 zł	108 105,66 zł	31 892,39 zł
RAZEM			239 898,05 zł	239 898,05 zł	200 686,34 zł	39 211,71 zł

Współpraca poza finansowa

Współpraca poza finansowa Gminy Werbkowice z organizacjami pożytku publicznego i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego polegała w szczególności na:

- wymianie informacji o kierunkach planowanych działań, co pozwoliło prawidłowo diagnozować problemy i potrzeby mieszkańców Gminy Werbkowice,
- opiniowaniu i konsultowaniu programów w zakresie współpracy oraz projektów aktów prawnych dziedzinach stanowiących obszar wzajemnych zainteresowań, promocji inicjatyw i przedsięwzięć podejmowanych przez organizacje pozarządowe poprzez zamieszczania informacji na stronie internetowej gminy, na portalu społecznościowym,
- wspólnej organizacji imprez i realizacji programów w tym: objęcie patronatem, użyczeniu obiektów sportowych i sprzętu (nieodpłatnie):
  - Hali Sportowej przy Szkole Podstawowej im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Werbkowicach wraz z siłownią, sprzętem i wyposażeniem,
  - Kompleksu boisk sportowych „Orlik” przy Hali Sportowej,
  - stadionu sportowego.
- wspieraniu w poszukiwaniu środków finansowych z innych źródeł niż budżet gminy (pozyskiwania środków z funduszy pozarządowych Unii Europejskiej):
  - informowanie o możliwości aplikowania o środki zewnętrzne, pomoc w przygotowaniu wniosków;
  - partnerstwo z organizacjami pozarządowymi przy realizacji projektów społecznie użytecznych.

Osiągnięte rezultaty

Miernikami efektywności Programu współpracy Gminy Werbkowice z organizacjami pozarządowymi będą uzyskane informacje dotyczące:

- liczby osób zaangażowanych w realizację zadań publicznych (w tym wolontariuszy),
- liczby osób, które były adresatami różnych działań publicznych,
- łącznej wysokości środków finansowych i poza finansowych zaangażowanych przez organizacje pozarządowe w realizację zadań publicznych na rzecz mieszkańców.

Tabela 14.: Rezultaty współpracy Gminy Werbkowice z organizacjami pozarządowymi.

Lp.	Nazwa organizacji	Nazwa zadania	Liczba uczestników zadania	Liczba beneficjentów w zadania	Wartość całego zadania	Środki finansowe organizacji pozarządowej	Kwota wykorzystanej dotacji	Dodatkowe informacje
1.	MLKS „Kryształ Werbkowice” ul. Zamojska 20, 22-550 Werbkowice	„Prowadzenie zajęć sekcji piłki nożnej w różnych kategoriach wiekowych, udział w zawodach w ramach współzawodnictwa sportowego”	10	200	392 218,40 zł	152 218,40 zł	240 000,00 zł	Szkolenie czterech grup wiekowych dzieci i młodzieży w piłce nożnej, udział w rozgrywkach ligowych (IV liga, klasa okręgowa seniorzy), awans do II ligi Wojewódzkiej drużyny trampkarzy młodszych, utworzenie grupy orlik straszy i udział w rozgrywkach
2.	Uczniowski Klub Sportowy „GROT MICHAŁ” Werbkowice ul. Jana Pawła II 17 22-550 Werbkowice	„Szkolenie dzieci i młodzieży poprzez prowadzenie zajęć treningowych w zakresie tenisa stołowego”	4	15	28 457,19 zł	5 457,19 zł	23 000,00 zł	Szkolenie dzieci i młodzieży w tenisie stołowym, udział w rozgrywkach ligowych (awans do II ligi i III liga).
3.	Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom Niepełnosprawnym „Krok za krokiem” w Zamościu ul. Peowiaków 6a, 22-400 Zamość	„Dowóz dzieci niepełnosprawnych do szkół specjalnych i specjalnych ośrodków szkolno - wychowawczych na terenie miasta Zamość wraz z zapewnieniem opieki podczas przewozów w 2023 roku.”	4	4	92 580,68 zł	0,00 zł	92 580,68 zł	Dowóz uczniów niepełnosprawnych do placówek oświatowych w Zamościu w dni nauki szkolnej ok. 30 tys. km rocznie, 198 dni dowozu w roku 2023

4.	Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną Koło w Werbkowicach Alojzów 39 22-550 Alojzów	„Dowóz dzieci niepełnosprawnych do przedszkola specjalnego, specjalnego ośrodka szkolno-wychowawczego na terenie miasta Hrubieszowa oraz OREW w Alojzowie wraz z zapewnieniem opieki podczas przewozów w 2023 rok”	4	20	131 554,57 zł	23 448,91 zł	108 105,66 zł	„Dowóz dzieci niepełnosprawnych do przedszkola specjalnego, specjalnego ośrodka szkolno-wychowawczego na terenie miasta Hrubieszowa oraz OREW w Alojzowie wraz z zapewnieniem opieki podczas przewozów w 2023 rok, 198 dni w roku 2022.
Razem			22	239	644 810,84 zł	181 124,50 zł	463 686,34 zł	

5.8. GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII

Finansowanie działań.

Tabela 15.: Finansowanie działań w roku 2023

Wysokość środków finansowych uzyskanych przez gminę z tytułu rocznych opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, a także jednorazowych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych w 2023 roku.	109 467,37 zł
Wysokość środków z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych niewykorzystanych w poprzednich latach a wykorzystanych w 2023 roku na realizację gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii.	39 500,09 zł
Środki uzyskane przez gminę z tytułu opłat od sprzedaży napojów alkoholowych w opakowaniach jednostkowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającej 300 ml.	29 474,61 zł
Łączna wartość środków do wykorzystania w 2023 roku na realizację gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii.	178 442,07 zł
Wysokość środków finansowych faktycznie wykorzystanych na realizację gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii w 2023 roku.	171 092,48 zł
Wysokość środków z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych niewykorzystanych w roku 2023, które przejdą na realizację gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii w roku 2024.	7 349,59 zł

Tabela 16.: Budżet wydatków za rok 2023

Budżet wydatków za rok 2023	
Cel	Suma kosztów
1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu.	

1.1 Opinia biegłych sądowych w zakresie uzależnienia oraz koszty postępowania sądowego.	3 172,96
1.2 Koszty wynagrodzenia członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	10 100,00
2. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychologicznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.	
2.1 Funkcjonowanie Punku Konsultacyjnego - doradztwo psychologiczne.	16 652,71
2.2 Organizacja wypoczynku dla dzieci i młodzieży z rodzin z problemem alkoholowym, połączonego z programem profilaktyczno - terapeutycznym.	7 000,00
3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej, w szczególności dla dzieci i młodzieży.	
3.1 Wdrażanie w szkołach nowoczesnych programów profilaktycznych rekomendowanych, z obszaru profilaktyki uniwersalnej, selektywnej lub wskazującej.	998,81
3.2 Realizacja środowiskowych programów alternatywnych wobec uzależnień, adresowanych do dzieci i młodzieży, promujących życie bez alkoholu i innych środków psychoaktywnych	40 549,26
3.3 Zakup i dystrybucja ulotek, broszur, plakatów, książek, literatury, czasopism specjalistycznych i innych materiałów edukacyjnych i promocyjnych, wiązanych z realizacją zadań określonych w Programach.	310,56
3.4 Piknik profilaktyczny.	0,00
3.5 Organizacja wydarzeń profilaktyczno-integracyjnych dla osób starszych, samotnych, z rodzin zagrożonych patologią i alkoholizmem oraz na terenie budynku socjalnego w Terebiniu oraz konkursów motywacyjnych i rozwijających zainteresowania.	5 541,03
4. Wspieranie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych Inne zadania wynikające z gminnego programu.	
4.1 Sport i rekreacja - organizacja zajęć i imprez oraz zakup wyposażenia.	68 505,20
4.2 Organizacja imprez integracyjnych przez sołectwa z gminy Werbkowice dla dzieci pochodzących z rodzin z problemem alkoholowym.	7 621,95
4.3 Dotacja celowa z przeznaczeniem na utrzymanie Ośrodka Pomocy Osobom Uzależnionym w Chełmie	7 000,00
5. Inne zadania wynikające z gminnego programu.	
5.1 Obsługa kancelaryjna dokumentacji GKRPA.	0,00
5.2 Szkolenia	3 640,00
SUMA	171 092,48

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Liczba członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w roku 2023 wynosiła 6 osób.

W ramach ustawowych kompetencji Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w 2023 roku przyjęła do realizacji 3 wnioski o wszczęcie czynności w celu zastosowania obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu, z czego 1 postępowanie trwa nadal, 2 postępowania skierowano do Sądu Rejonowego w Hrubieszowie w celu uzyskania postanowienia o podjęciu leczenia w stacjonarnym bądź niestacjonarnym zakładzie lecznictwa odwykowego.

Ponadto w roku 2023 kontynuowane były postępowania z roku 2022, z czego 1 osoba ukończyła leczenie na Dziennym Oddziale Terapii Uzależnienia od Alkoholu w Hrubieszowie, 1 wniosek został wycofany, 2 postępowania zostały zakończone przez GKRPA oraz 4 postępowania skierowano do Sądu Rejonowego w Hrubieszowie.

Działalność Punktu Informacyjno-konsultacyjnego.

W roku 2023 Punkt Informacyjno-Konsultacyjny działał przez 203 godziny, udzielono łącznie 84 porad 11 osobom.

W poszczególnych kategoriach udzielono porad:

- osobom z problemem alkoholowym: 5 osób / 64 porad,
- dorosłym członkom rodziny osoby z problemem alkoholowym (w tym współuzależnionym i DDA): 5 osób /15 porad,
- osobom doświadczającym przemocy w rodzinie: 1 osoba / 5 porad.

Profilaktyka zachowań ryzykownych dzieci i młodzieży.

Przedszkole przy ZSP w Werbkowicach zrealizowało Program "Przyjaciele Zippiego" rekomendowany przez Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, Ośrodek Rozwoju Edukacji, Instytut Psychiatrii i Neurologii. Łącznie w programie uczestniczyło 60 uczniów i 32 rodziców.

Przeprowadzono pozalekcyjne zajęcia sportowe (oraz zajęcia ruchowe dla dorosłych), w których uczestniczyło 175 osób, były to zajęcia ogólnodostępne dla mieszkańców Gminy Werbkowice:

- zajęcia fitness – 62 godziny
- zajęcia z tańca – 23 godziny
- zajęcia zumbi – 92 godziny
- zajęcia sportowe w piłce nożnej, dla grupy młodzik starszy, junior młodszy, junior starszy – 480 godzin.

W roku 2023 wpłynęły 42 środowiskowe programy profilaktyczne, z czego 2 nie zostały zrealizowane. Programy obejmowały działalność informacyjną i edukacyjną w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym, a także przeciwdziałaniu negatywnym skutkom spożywania alkoholu, w szczególności dla dzieci i młodzieży. Wnioskodawcami programów były szkoły z terenu gminy Werbkowice, 3 kluby sportowe, sołectwa, organizacje pozarządowe, Klub Seniora oraz Gminny Ośrodek Kultury w Werbkowicach, w tym biblioteka. W ramach realizacji środowiskowych programów profilaktycznych odbyło się 7 wycieczek integracyjnych, 15 profilaktycznych festynów rodzinnych, wydarzenia o zasięgu gminnym (Gminy Dzień Sportu, Gminne Wakacje, Gminne Mikołajki), dwa działania skierowane do seniorów (w Sołectwie Malice i Klubie Senior+ "Nasza Jesień" w Werbkowicach), prelekcja profilaktyczna z koncertem, spotkanie z pisarzem z warsztatami jako wzmocnienie rozwoju zainteresowań u dzieci, zakupiono 2 stoły do tenisa, dofinansowano wyjazd dzieci i rodziców na Mistrzostwa Polski w Koluchstyl oraz organizację Otwartych Międzynarodowych

Mistrzostw Polski w Karate Kyodokyokushin w Werbkowicach, a także organizację 10 dni półkolonii dla 56 dzieci w okresie wakacyjnym. W ramach środowiskowych programów profilaktycznych przeprowadzono także pozalekcyjne zajęcia sportowe dla dzieci i młodzieży oraz zajęcia ruchowe dla dorosłych. W środowiskowych programach profilaktycznych szacunkowo bezpośrednio uczestniczyło ok. 2200 mieszkańców gminy Werbkowice.

W okresie kwiecień-grudzień 2023 r. zrealizowany został przez GOK w Werbkowicach środowiskowy program profilaktyczny „Młodzież Potrafi – przeciwdziałanie uzależnieniom poprzez angażowanie młodzieży w działania na rzecz lokalnej społeczności”, w którym łącznie uczestniczyło 419 osób (dzieci i młodzież). Celem programu było przeciwdziałanie uzależnieniom, z naciskiem na behawioralne poprzez organizację czasu wolnego młodzieży i angażowanie na rzecz lokalnej społeczności. W ramach programu odbyło się: spotkanie z psychologiem, nocowanie w GOK, rajd rowerowy, wycieczka do Lublina, pomoc młodzieży przy wydarzeniach gminnych i festynach rodzinnych w sołectwach, poprzez tworzenie strefy edukacyjno-rekreacyjnej z animacjami.

Inne działania.

W czerwcu 2023 r. w Terebinii odbył się Piknik profilaktyczno-integracyjny przy budynku socjalnym, podczas którego przeprowadzono zawody w Koluchstyl, dzieci mogły skorzystać ze strefy z zabawami animacyjnymi, dmuchanej zjeżdżalni, popcornu oraz Mini ZOO Rogate Ranczo. Rozdysponowane zostały edukacyjne materiały profilaktyczne.

W grudniu 2023 r. w Hali Sportowej przy ZSP w Werbkowicach odbyły się Gminne Mikołajki. Dla uczestników wydarzenia przygotowano: strefę animacyjną dla dzieci z grupą Małych Animatorów Kultury z GOK w Werbkowicach, dmuchane zjeżdżalnie, warsztaty ozdób świątecznych z Klubem Seniora+ „Nasza Jesień” z Werbkowic, pokazy dziecięcej grupy tanecznej z ZSP w Werbkowicach, stoiska degustacyjne ze smakołykami wykonanymi przez KGW z Kotorowa, Konopnego, Łysej Góry, Malic, Hostynnego i Podhorzec oraz ARS Piekarnia Cukiernia Antoni Artur Skrzypa, kiermasz ozdób świątecznych wykonanych przez PSONI Koło w Werbkowicach Warsztat Terapii Zajęciowej w Alojzowie, Przedszkole Terapeutyczne Lokomotywa i Szkoła Podstawowa w Alojzowie oraz KGW z terenu gminy Werbkowice, stoisko z informacyjnymi materiałami profilaktycznymi.

W roku 2023 odbyły się imprezy integracyjne w 23 sołectwach w Gminie Werbkowice dla dzieci pochodzących z rodzin z problemem alkoholowym, podczas których w ramach realizacji Gminnego Programu w większości zostały zakupione dla dzieci mikołajkowe i choinkowe paczki ze słodyczami.

6. OCHRONA ŚRODOWISKA

6.1. EMISJA ZANIECZYSZCZEŃ DO POWIETRZA

Na terenie gminy zlokalizowany jest zakład cukrowni, który zgodnie z §3 ust.1 pkt 101 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, kwalifikuje się do przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko. Zakład od kilku lat poddawany jest modernizacji. W wyniku działań modernizacyjnych wybudowano nową oczyszczalnię ścieków na terenie zakładu, zmodernizowano gospodarkę cieplną zakładu. Zastosowane nowoczesne rozwiązania chroniące środowisko wykluczają wystąpienie negatywnych oddziaływań na środowisko czy pogorszenie komfortu życia mieszkańców.

Z raportów WIOŚ, z dokumentów na szczeblu krajowym, regionalnym (Program ochrony powietrza dla strefy lubelskiej) i lokalnym wynika, że głównym obszarem problemowym w Gminie Werbkowice jest emisja zanieczyszczeń do powietrza powodowana przez niską emisję, wynikającą ze spalania węgla w gospodarstwach domowych (spalanie paliw stałych złej jakości w kotłowniach budynków mieszkalnych).

Gmina Werbkowice znajduje się w strefie podlegającej ocenie jakości powietrza – strefa lubelska. *Roczna Ocena Jakości Powietrza w Województwie Lubelskim za rok 2023*, nie klasyfikuje terenu gminy do obszarów przekroczeń normatywnych stężeń zanieczyszczeń B(a)P/rok.

Stężenia średnie roczne benzo(a)pirenu w pyle zawieszonym PM10 na wszystkich stanowiskach pomiarowych w strefie lubelskiej wynosiły 1 ng/m³ i nie przekroczyły poziomu docelowego.

W roku 2021 rozpoczęła się inwentaryzacja źródeł ciepła w gospodarstwach domowych i w budynkach i lokalach niemieszkalnych. Prowadzona jest Centralna Ewidencja Emisyjności Budynków, do której wpisanych zostało 2366 budynków. Dane z inwentaryzacji obrazują stan źródeł ciepła i szczegółowo określają rodzaj stosowanych paliw.

Wynik inwentaryzacji: 220 kotłów gazowych, 20 kotłów olejowych, 1918 kotłów na paliwo stałe (węgiel, drewno, pellet) 162 szt. kominek koza, 284 pieców kaflowych, 339 - trzon kuchenny, 70 pomp ciepła.

W ujęciu globalnym w Gminie Werbkowice najczęściej zużywanej energii pochodzi z węgla. Kolejnym nośnikiem pod kątem ilości zużycia jest gaz. Wykorzystanie pozostałych nośników energii jest niewielkie. Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii w gminie jest na „średnim” poziomie biorąc pod uwagę wykorzystywanie instalacji solarnych jak i pomp ciepła.

W gminie obserwuje się tendencję rosnącą, zarówno w liczbie mieszkań jak i powierzchni użytkowej. Od 2010 r. do 2023 r. liczba budynków mieszkalnych zwiększyła się o 71 szt. Nowe budynki mieszkalne spełniają zgodnie z prawem wysokie standardy efektywności energetycznej.

W gminie na budynkach mieszkalnych jak i użyteczności publicznej funkcjonują instalacje wykorzystujące energię słoneczną. Zaleca się dalsze działania prowadzące do zwiększenia ilości

funkcjonujących instalacji solarnych w gminie. Gmina Werbkowice położona jest na obszarze, gdzie średnioroczna suma promieniowania słonecznego wynosi ponad 1 048 kWh/m². Powyższe warunki sprawiają, że obszar gminy dysponuje bardzo dobrymi warunkami dla rozwoju energetyki słonecznej.

Na terenie gminy zostały wybudowane prosumenckie instalacje solarne dla mieszkańców – I etap łączna moc – 0,567 MW – 168 szt. instalacji, II Etap – 155 szt. instalacji – moc 0,545 MW. W roku 2023 gmina nie realizowała projektu wyposażenia w nowe instalacje solarne jak i fotowoltaiczne budynków mieszkalnych.

Obiekty użyteczności publicznej wyposażone w OZE:

- Instalacja fotowoltaiczna – Przedszkole Samorządowe „Bajka” o mocy: 3,2 kW,
- Pompa ciepła – Targowisko „Mój Rynek” – budynek socjalny,
- Instalacja Solarna – budynek szatni na stadionie w Werbkowicach.

Na obszarze Gminy Werbkowice od 2017 roku nie funkcjonuje centralny system ciepłowniczy. Zaopatrzenie w energię ciepłą jest realizowane przez indywidualne źródła ciepła, zazwyczaj piece opalane paliwem stałym: węglem, drewnem lub piece gazowe. Z punktu widzenia ochrony środowiska, najlepszym rozwiązaniem jest ogrzewanie gazowe oraz ciepło pochodzące z odnawialnych źródeł energii. Ze względu na sieć gazową przebiegającą przez teren gminy, to właśnie to źródło energii ma największy potencjał jako źródło ciepła. Gmina poprzez stronę internetową prowadzi edukację ekologiczną w zakresie jakości powietrza. W miejscowości Werbkowice gmina finansuje monitoring jakości powietrza, zamontowane są dwa czujniki jakości powietrza:

- na budynku szkoły ul. Jana Pawła II,
- na budynku administracyjnym Komunalnego Zakładu Oczyszczania ul. 3-go Maja.

Czujniki jakości powietrza wskazują aktualny stan jakości powietrza. Każdy z mieszkańców za pomocą aplikacji w telefonie może sprawdzić bieżący stan powietrza w Werbkowicach o dowolnej porze dnia.

6.2. GOSPODARKA ODPADAMI

W 2023 roku na terenie gminy nie zlokalizowano dzikiego wysypiska śmieci. Zdarzały się przypadki incydentalne porzucenia odpadów w rowach przydrożnych, wzdłuż koryta rzeki Huczwy.

W gminie Werbkowice obowiązuje zorganizowany system zbiórki odpadów z nieruchomości zamieszkałych. Z nieruchomości niezamieszkałych odbiór odpadów odbywa się na podstawie umowy właściciela z podmiotem odbierającym odpady.

- Łączna liczba właścicieli nieruchomości przekazująca odpady komunalne - 2 277,
- Liczba właścicieli nieruchomości, od których odbiera odpady gmina na podstawie deklaracji – 2 299,

- Liczba właścicieli przekazujących odpady na podstawie umowy – 85,
- Liczba mieszkańców gminy objęta zorganizowanym odbiorem odpadów przez gminę – 6 483 osoby.

Tabela 17.: Zestawienie odpadów zmieszanych i selektywnych na jednego mieszkańca gminy w latach 2020 – 2023

Rodzaj odpadów	2020	2021	2022	2023
Zmieszane	91,3 kg	85,9 kg	92,0 kg	97,0 kg
Selektywne	28,8 kg	47,0 kg	37,0 kg	39,6 kg

Z powyższej tabeli wynika, że w roku 2023 nastąpił nieznaczny wzrost odbioru odpadów zmieszanych przypadających na mieszkańca, a także nieznaczny wzrost ilości odpadów selektywnie zebranych przekazanych do recyklingu. Nie zadowalający wzrost odpadów komunalnych selektywnych przekazanych do recyklingu jest efektem przekazania ok. 106 Mg odpadów z selektywnej zbiórki (zmieszanych odpadów opakowaniowych) do termicznego przekształcenia przez instalacje zagospodarowującą odpady. Ilość bioodpadów oddawanych do zagospodarowania utrzymywała się w latach 2021-2022 (ok.133 Mg w roku 2021 i 133 Mg w roku 2022), na tym samym poziomie a w roku 2023 wzrosła do 157 Mg. Szacuje się, że ilość bioodpadów zagospodarowanych w przydomowych kompostownikach wynosi ok. 250Mg/ rok.

W roku 2023 od dnia 1 lutego obowiązywała stawka opłaty za odbiór odpadów komunalnych od mieszkańców ustalona w Uchwale Rady Gminy Nr LVIII/1/2022 z dnia 29 grudnia 2022 r. Stawka opłaty wynosiła 21,00 zł od osoby miesięcznie za odbiór odpadów selektywnych. Uchwała ustaliła też stawkę podwyższoną dwukrotnie w wysokości 42,00 zł od osoby miesięcznie, stosowaną w przypadku, gdy na nieruchomości nie są odpady segregowane. Ustalono, także że będzie przysługiwało zwolnienie za kompostowanie bioodpadów w wysokości 4,00 zł.

Gmina Werbkowice w 2023 roku osiągnęła wszystkie poziomy wymagane przepisami ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach tj. poziom recyklingu, poziom składowania.

W roku sprawozdawczym ze środków własnych Gmina odebrała 70,00 Mg azbestu.

6.3. GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA

Za ocenę jakości wody z wodociągów publicznych powiatu hrubieszowskiego, w tym Gminy Werbkowice odpowiedzialny jest Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Hrubieszowie.

Badanie przeprowadzone przez instytucje wskazywały, że parametry fizykochemiczne, organoleptyczne i mikrobiologiczne wody z wodociągów na terenie Gminy Werbkowice spełniały wymagane normy w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. Nie stwierdzono nieprawidłowości w stanie sanitarno-porządkowym urządzeń wodociągowych na stacjach uzdatniania wody.

Na terenie gminy Werbkowice funkcjonuje 1 oddana do użytku w 2015 r. biologiczno-mechaniczna oczyszczalnia ścieków o przepustowości Q dśr.=474,54m³ i RLM = 2 933 oraz blok

oczyszczania mechaniczno–biologiczny, wraz komorą tlenową stabilizacji osadów i magazynem osadu odwodnionego, będący jednocześnie komorą stabilizacji tlenowej. W roku sprawozdawczym oczyszczalnia gminna spełniała standardy w zakresie oczyszczania ścieków.

Na terenie gminy zbiorczy system kanalizacji sanitarnej gminnej znajduje się w m. Werbkowice (długość – 16,75 km, w tym sieci grawitacyjnej 13,5 km) oraz w m. Gozdów – 3,3 km sieci wybudowanej w roku 2022, pozostały odcinek kanalizacji sanitarnej o długości ok. 0,85 km zlokalizowany jest w m. Turkowice i Sahryń i nie stanowi gminnej sieci kanalizacyjnej. Na terenie gminy według oświadczeń złożonych przez właścicieli nieruchomości zlokalizowanych jest 58 indywidualnych systemów oczyszczania tzw. przydomowych oczyszczalni ścieków obsługujących 313 osób. Pozostałe budynki mieszkalne w ilości ok. 1510 wyposażone są w zbiorniki na ścieki.

Długość sieci kanalizacyjnej - 20,90 km, długość sieci wodociągowej – 107,31 km. Z sieci kanalizacyjnej korzysta 2 701 osób tj. 30 % mieszkańców gminy, natomiast z sieci wodociągowej korzysta – 6 349 osób co stanowi 70 %.

Problemy w gospodarce-wodno ściekowej - modernizacji wymaga stacja zlewna na oczyszczalni ścieków w Werbkowicach.

7. OCHRONA ZDROWIA

7.1. PODMIOTY LECZNICZE I APTEKI

W 2023 r. na terenie gminy funkcjonowały:

- trzy podmioty lecznicze tj.:
  - Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Przychodnia Lekarza Rodzinnego Marzena Szemplińska - Marciniak,
  - Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Ośrodek Zdrowia w Werbkowicach – Małgorzata Wiśniewska,
  - Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej, Przychodnia w Werbkowicach – Urszula Grabik,
- dwie apteki tj.:
  - Apteka „Estivita” Sp. z.o.o. w Werbkowicach,
  - Osuch – Pharma Sp. j. Apteka „Przy Rynku” w Werbkowicach,

7.2. ZEZWOLENIA NA SPRZEDAŻ ALKOHOLU

Na podstawie art. 41 ust. 2b Ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2023 r. poz. 2151 ze zm.) Wójt Gminy Werbkowice przedkłada Radzie Gminy raport z wykonania w roku 2023 gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii i efektów jego realizacji.

Liczba podmiotów gospodarczych na terenie gminy Werbkowice posiadających koncesję na sprzedaż napojów alkoholowych na dzień 31.12.2023 r. - 21.

Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie (stan na 31.12.2023 r.):

- Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepy) - 20.
- Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży (lokale gastronomiczne) - 3.

Liczba jednorazowych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych - 2.

Liczba zezwoleń uprawniających do sprzedaży napojów alkoholowych, ważnych w 2023 r. (stan na 31.12.2023 r.):

- Liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepy) - 52.
- Liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży (lokale gastronomiczne) - 7.

Liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych wydanych w 2023 roku według zawartości alkoholu:

- poza miejscem sprzedaży
  - do 4,5% (oraz piwa) – 12
  - od 4,5 do 18% (z wyjątkiem piwa) – 12
  - pow. 18% - 7
- w miejscu sprzedaży
  - do 4,5% (oraz piwa) – 0
  - od 4,5 do 18% (z wyjątkiem piwa) – 0
  - pow. 18% - 0

8. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

8.1. DROGI

Infrastruktura drogowa w gminie Werbkowice obejmowała na dzień 1 stycznia 2023 r. 242,726 km dróg i do końca roku nie uległa zmianie.

Przez teren gminy Werbkowice przebiega droga krajowa K-74 długości 15,173 km o nawierzchni twardej bitumicznej, droga wojewódzka nr 850 długości 12,722 km oraz drogi powiatowe o długości 79,215 km.

Stan dróg według stanu na dzień 31.12.2023 r w podziale na poszczególne kategorie dróg publicznych, był następujący:

- Drogi gminne :

- Utwardzone

- drogi gminne o nawierzchni bitumicznej – 46,193 km;
- drogi gminne o nawierzchni betonowej- 0,212 km;
- drogi gminne o nawierzchni z kostki – 0,321 km
- Nieulepszone:
  - drogi gminne o nawierzchni tłuczniowej – 42,816 km;
  - drogi gminne o nawierzchni wzmocnionej żwirem, żużlem itp.- 17,139 km;
  - drogi gminne o nawierzchni naturalnej z gruntu rodzimego – 30,380 km.
- Drogi powiatowe na terenie gminy Werbkowice:
  - drogi powiatowe o nawierzchni bitumicznej - 74 803 m;
  - drogi powiatowe o nawierzchni ulepszonej - 417 m;
  - drogi powiatowe o nawierzchni nieulepszonej – 3 995 m.
- Droga wojewódzka 850 na terenie gminy Werbkowice
  - droga wojewódzka o nawierzchni bitumicznej – 12,722 km
- Droga krajowa K-74 na terenie gminy Werbkowice
  - droga krajowa o nawierzchni bitumicznej – 15,173 km

8.2. WODOCIĄGI I KANALIZACJA

Długość czynnej sieci wodociągowej na początek i na końcu 2023 r. wynosiła 107,31 km. W 2023 r. do sieci wodociągowej podłączono 8 budynków mieszkalnych. Dostęp do sieci wodociągowej w gminie posiada ok. 68 % mieszkańców.

Długość czynnej sieci kanalizacyjnej będącej w zarządzie bądź administracji gminy (lub jednostek gospodarki komunalnej) na początek 2023 r. wynosiła 20,32 km, natomiast na koniec 2023 r., (po wybudowaniu w 2023 r. 0,55 km) wyniosła 20,87 km. W 2023 r. do sieci kanalizacyjnej podłączono 9 budynków mieszkalnych.

Zrealizowane i realizowane w 2023 r. inwestycje i przedsięwzięcia, stanowią kontynuację działań w osiągnięciu założonych strategicznych celów rozwoju gminy zdefiniowanych jako:

- Poprawa funkcjonalności logistycznej gminy.
- Wzrost atrakcyjności gminy (w tym turystycznej), odbudowa i poprawa stanu dziedzictwa kulturowego, przyrodniczego oraz wysoka jakość usług i infrastruktury społecznej.
- Wyrównanie szans edukacyjnych dzieci z obszarów wiejskich.
- Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do środowiska oraz kosztów energii.
- Wzrost aktywności zawodowej mieszkańców oparty na lokalnych zasobach i branżach.
- Wzrost atrakcyjności gminy jako obszaru odpowiedniego do zamieszkania.

9. GOSPODARKA MIESZKANIOWA I KOMUNALNA

W roku 2023 zasób mieszkaniowy gminy nie zwiększył się w stosunku do roku 2022 i nadal wynosi 22 lokale.

Tabela 18.: Wielkość zasobu mieszkaniowego Gminy Werbkowice na koniec 2023 r.

Lp. budynku	Lp. lokalu	Budynek /adres/ lokalu	Powierzchnia /m ² /	Określenie stanu technicznego
1	1	Werbkowice ul. Szkolna 11/1	59,00	Zły (wyłączony z użytkowania) wymaga kompleksowego remontu
	2	Werbkowice ul. Szkolna 11/2	15,80	średni
	3	Werbkowice ul. Szkolna 11/3	17,50	średni
2	4	Podhorce 110/2	52,72	bardzo dobry
3	5	Malice 37/1	40,00	bardzo dobry
	6	Malice 37/2	49,35	dobry
4	7	Hostynne Kolonia 30	45,53	bardzo dobry
5	8	Honiatycze Kolonia 62	62,52	zły
6	9	Terebiniec 72 (świetlica)	24,5	bardzo dobry
7	10	Honiatyczki 21	54,05	zły
8	11	Terebiń 75/1 22-550 Werbkowice	39,75	Bardzo dobry
	12	Terebiń 75/10 22-550 Werbkowice	68,69	Bardzo dobry
	13	Terebiń 75/11 22-550 Werbkowice	55,92	Bardzo dobry
	14	Terebiń 75/12 22-550 Werbkowice	46,28	Bardzo dobry
	15	Terebiń 75/2 22-550 Werbkowice	31,37	Bardzo dobry
	16	Terebiń 75/3 22-550 Werbkowice	47,86	Bardzo dobry
	17	Terebiń 75/4 22-550 Werbkowice	35,51	Bardzo dobry
	18	Terebiń 75/5 22-550 Werbkowice	64,59	Bardzo dobry
	19	Terebiń 75/6 22-550 Werbkowice	68,61	Bardzo dobry
	20	Terebiń 75/7 22-550 Werbkowice	31,30	Bardzo dobry
	21	Terebiń 75/8 22-550 Werbkowice	47,86	Bardzo dobry

	22	Terebiń 75/9 22-550 Werbkowice	48,64	Bardzo dobry
Łącznie:			1 007,35	

Przyznanie mieszkań z zasobu komunalnego odbywa się na podstawie zasad przyjętych Uchwałą Nr XXVII/173/2021 Rady Gminy Werbkowice z dnia 18 czerwca 2021 r. Decyzje w tej sprawie są podejmowane przez komisję powoływaną zarządzeniem Wójta Gminy.

W 2023 r. nie dokonano sprzedaży mieszkań, znajdujących się w zasobie gminy i nie wszczęto żadnych postępowań eksmisyjnych, dotyczących opuszczenia lokali mieszkalnych, będących w zasobach gminy.

Na dzień 31 grudnia 2023 r. stwierdzono zaległości w opłatach za mieszkania będące w zasobie gminy, tj na łączną kwotę 20 419,66 zł słownie: dwadzieścia tysięcy czterysta dziewiętnaście złotych, 66/100 z tytułu zaległego czynszu oraz z tytułu opłat za wywóz nieczystości ciekłych – 5646,68 zł (pięć tysięcy sześćset czterdzieści sześć złotych 68 /100).

Struktura zasobu gminy budynków niemieszkalnych na cele użyteczności publicznej tj. świetlice wiejskie, remizo-świetlice i inne oddane w najem w roku 2023 nie zmieniła się.

Tabela 19.: Wykaz budynków komunalnych w zasobie gminy zarządzanych przez gminę Werbkowice.

Lp.	Budynek	Rodzaj lokalu
1.	Szatnia Sportowa w Werbkowicach przy stadionie wraz z lokalem wędkarskim	Użytkowany przez Klub Kryształ i PZW Koło w Werbkowicach
2.	Świetlica Alojzów	
3.	Świetlica Gozdów	
4.	Świetlica Terebiń	
5.	Świetlica Adelina	
6.	Świetlica Sahryń, Remiza Sahryń (2)	
7.	Remiza Sahryń	
8.	Świetlica Turkowice	
9.	Świetlica Wronowice	
10.	Świetlica Malice	
11.	Świetlica Łysa Góra	
12.	Świetlica Honiatycze	
13.	Świetlica Hostynne	
14.	Świetlica Łotów	
15.	Świetlica Peresołowice	
16.	Świetlica Dobromierzyce	
17.	Świetlica Hostynne Kolonia	

18.	Świetlica Konopne	
19.	Świetlica Wilków	
20.	Świetlica Wilków Kolonia	
21.	Świetlica Podhorce	
22.	Świetlica Kotorów	
23.	Świetlica Honiatyczki	
24.	Przystanek Werbkowice	częściowo oddany w najem osoba fizyczna -sklep
25.	Budynek socjalny Targowisko	

10. MAJĄTEK GMINY

10.1. DANE O STANIE MIENIA KOMUNALNEGO.

Stan mienia komunalnego na dzień 31 grudnia 2023 roku – 466,7799 ha gruntów, w tym 357,0014 ha to drogi gminne i wewnętrzne. Pozostałe 109,7785 ha gruntów to:

- 58,4109 ha - grunty rolne w tym: sady, łąki, pastwiska;
- 19,5798 ha - tereny budowlane, niezabudowane oraz budowlano-rolne;
- 9,4386 ha - tereny rekreacyjne;
- 18,4840 ha – lasy, parki, grunty zadrzewione;
- 3,3562 pozostałe (nieużytki i wody);
- 0,5090 ha tereny kolejowe.

Większość gruntów znajduje się bezpośrednio w zarządzie gminy, są niezbędne do realizacji zadań własnych - grunty te zajęte są pod: boiska sportowe, utwardzone place, tereny rekreacyjne oraz grunty przeznaczone pod budowę zbiornika wodnego.

Działki budowlane przeznaczone pod budownictwo mieszkaniowe jednorodzinne w większości zagrodowe położone są w następujących wsiach: Wronowice, Podhorce, Werbkowice, Terebiniec i są one w większości wydzierżawiane.

W wieczystym użytkowaniu znajduje się 7,5935 ha gruntów, grunty te zajęte są pod sklepy, wiaty, magazyny i budynki użyteczności publicznej. Grunty jak i ww. obiekty znajdują się w użytkowaniu osób fizycznych (na cele mieszkaniowe) – 1,5772 ha (na cele przemysłowe 4,1323 ha) oraz w użytkowaniu: Spółdzielni Kółek Rolniczych w Werbkowicach – 0,8361 ha, Gminnego Ośrodka Kultury w Werbkowicach – 0,6150 ha, Rolniczego Zakładu Doświadczalnego Werbkowice - 0,4261 ha, PGE Dystrybucja Zamość 0,0068 ha.

W trwałym zarządzie jest 3,6455 ha gruntów wraz ze znajdującymi się na nich budynkami.

Przedmiotowe nieruchomości znajdują się w Trwałym Zarządzie Komunalnego Zakładu Oczyszczania w Werbkowicach, Szkoły Podstawowej w Werbkowicach i Sahryniu, Przedszkola Samorządowego w Werbkowicach, w rozbiciu przedstawia się to następująco:

1. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Werbkowicach nieruchomość gruntowa o pow. 74,47 m² (udział w powierzchni działki 7447/886000), położona w Werbkowicach przy ulicy Zamojskiej nr 1 stanowiąca część działki nr 721/1, ark. mapy 2, zabudowaną budynkiem biurowym, dla której Sąd Rejonowy w Hrubieszowie prowadzi księgę wieczystą nr KW ZA1H/00054239/8 o łącznej powierzchni: 0,0074 ha.
2. Komunalny Zakład Oczyszczania w Werbkowicach:
  - działka nr 699/2 o pow. 0,2648 ha, (obręb 0167 Werbkowice), dla której Sąd Rejonowy w Hrubieszowie prowadzi księgę wieczystą o nr ZA1H/00043672/5;
  - działka ewidencyjną nr 698/3 o powierzchni 0,0721 ha, (obręb 0167 Werbkowice), dla której Sąd Rejonowy w Hrubieszowie prowadzi księgę wieczystą o nr ZA1H/00043672/5;
  - działka ewidencyjną nr 683/4 o powierzchni 0,3241 ha, (obręb 0167 Werbkowice), dla której Sąd Rejonowy w Hrubieszowie prowadzi księgę wieczystą o nr ZA1H/00048176/3;
  - działka ewidencyjną nr 682/9 o powierzchni 0,0995 ha, (obręb 0167 Werbkowice), dla której Sąd Rejonowy w Hrubieszowie prowadzi księgę wieczystą o nr ZA1H/00048176/3;
  - działka ewidencyjną nr 701/1 o powierzchni 0,3456 ha, (obręb 0167 Werbkowice), dla której Sąd Rejonowy w Hrubieszowie prowadzi księgę wieczystą o nr ZA1H/00059969/9;
  - działka ewidencyjną nr 1063/3 o powierzchni 0,1300 ha, (obręb 0167 Werbkowice), dla której Sąd Rejonowy w Hrubieszowie prowadzi księgę wieczystą o nr ZA1H/00068044/5;
wraz ze znajdującymi się na nich obiektami, urządzeniami oraz uzbrojeniem, o łącznej powierzchni: 1,2361 ha.
3. Zespół Szkół w Werbkowicach: działka nr 866 o pow. 0,2345 ha, (DEC.G.7224-13/01), działka nr 865/2 o pow. 0,2747 ha, (KW nr ZA1H/00024572/5), działka nr 859/2 o pow. 0,2086 ha, (KW nr ZA1H/00040164/0), działka nr 857/2 o pow. 0,0500 ha, (KW nr ZA1H/00040164/5), działka nr 858/2 o pow. 0,0423 ha, (KW nr ZA1H/00040164/5), działka nr 860/2 o pow. 0,2759 ha, (KW nr ZA1H/00040164/5), działka nr 861/4 o pow. 0,0132 ha, (KW nr ZA1H/00040164/5), działka nr 861/5 o pow. 0,2998 ha, (KW nr ZA1H/00040164/5), działka nr 862/2 o pow. 0,3078 ha, (KW nr ZA1H/00040164/5), działka nr 863/6 o pow. 0,3123 ha, (KW nr ZA1H/00057886/9), działka nr 864/4 o pow. 0,1851 ha, (KW nr ZA1H/00032998/3), o łącznej powierzchni: 2,2047 ha.
4. Szkoła Podstawowa w Sahryniu działka nr 242/2 o pow. 0,1718 ha, działka nr 242/3 o pow. 0,6137 ha, działka nr 242/4 o pow. 0,4656 ha, – (KW nr ZA1H/00049888/4) o łącznej powierzchni: 1,2511 ha.
5. Przedszkole Samorządowe w Werbkowicach: działka nr 763/6 o pow. 0,1971 ha, – (KW nr ZA1H/00069043/5) o łącznej powierzchni: 0,1971 ha.
6. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Werbkowicach: lokal biurowy o pow. 11,00 m² (udział w powierzchni działki 1100/886000) stanowiący część działki 721/1. KW ZA1H/00054239/8.

Oddano (nieodpłatnie) do użyczenia:

- na rzecz Stowarzyszenia Rozwoju Wsi Honiatycze, Honiatycze-Kolonia, Honiatyczki, Wakijów działkę nr 523 o powierzchni 1,9004 ha (KW nr ZA1H/00060538/9) wraz ze znajdującym się na niej budynkiem szkoły, oczyszczalnią ścieków, studnią, chodnikami i ogrodzeniem położoną w Honiatyczach, rozwiązano umowę użyczenia 01.09.2023 roku;
- na rzecz Stowarzyszenia Edukacyjnego na Rzecz Rozwoju Promocji Wsi Podhorce w Podhorcach działkę oznaczoną numerem 872/2 o pow. 0,2387 ha (KW nr ZA1H/00075025/8) oraz działkę oznaczoną numerem 873 o pow. 0,6810 ha (KW ZA1H/00058800/0) wraz ze znajdującym się budynkiem szkoły, budynkiem gospodarczym, szaletem i ogrodzeniem, oraz udział 634220/644420 części w zabudowanej nieruchomości oznaczonej nr 872/1 o powierzchni ogólnej 0,1465 ha wraz ze znajdującą się na niej kotłownią i pomieszczeniami towarzyszącymi;
- na rzecz Stowarzyszenia „Edukacja i Rozwój Wsi Hostynne, Hostynne Kolonia, Łotów, Dobromierzyce” działkę oznaczoną numerem 70/2 o powierzchni 1,4136 ha (KW ZA1H/00075876/8) położonej w miejscowości Hostynne-Kolonia wraz ze znajdującymi się na niej budynkami tj. budynkiem szkoły, budynkiem gospodarczym, studnią głębinową, czterema szambami i ogrodzeniem;
- na rzecz Stowarzyszenia „Przyjazna Szkoła w Malicach” działkę oznaczoną numerem 42 o powierzchni 0,7543 ha (KW nr ZA1H/00058802/4) wraz ze znajdującymi się na niej budynkami tj. budynkiem szkoły, budynkiem gospodarczym, studnią głębinową, trzema szambami i ogrodzeniem;
- na rzecz Gminnego Ośrodka Kultury w Werbkowicach udział 32200/42910 gruntów w działce nr 317/2 o powierzchni ogólnej 0,2000 ha (KW nr ZA1H/00076503/0) oraz taką samą część w budynku zajętą przez Wiejski Dom Kultury w Honiatyczach;
- na rzecz Ochotniczej Straży Pożarnej w Honiatyczach udział w budynku remizo-świetlicy 8640/27508 i taki sam udział w działce oznaczonej numerem ewidencyjnym 620 o pow. 0,2508 ha (KW nr ZA1H/00076503/0);
- na rzecz Ochotniczej Straży Pożarnej w Podhorcach udział w budynku remizo-świetlicy 5500/31154 i taki sam udział w działce oznaczonej numerem ewidencyjnym 870 o pow. 0,1843 ha (KW nr ZA1H/00058800/0);
- na rzecz Ochotniczej Straży Pożarnej w Turkowicach udział w budynku remizo-świetlicy 5625/57000 i taki sam udział w działce oznaczonej numerem ewidencyjnym 929 o pow. 0,2270 ha (ZA1H/00080709/5);
- na rzecz Ochotniczej Straży Pożarnej w Honiatyczkach udział w budynku remizo-świetlicy 6308/27206 i taki sam udział w działce oznaczonej numerem ewidencyjnym 211/2 o pow. 0,1235 ha;
- na rzecz Ochotniczej Straży Pożarnej w Kotorowie budynek remizy oraz udz. 1/2 w działce oznaczonej numerem 215 o pow. 0,3907 ha ZA1H/00064461/6.

Stan budynków komunalnych na koniec 2023 roku:

- 7 budynków mieszkalnych położonych w miejscowościach:
  - Sahryń – (przy szkole podstawowej), działka nr 242/2 o pow. 0,1718 ha, KW nr ZA1H/00049888/4;
  - Werbkowice (stara szkoła) działka nr 916/8 o pow. 0,1635 ha, KW nr ZA1H/00059301/9;
  - Werbkowice (obok Zespołu Szkół) działka nr 865/1 o pow. 0,0985 ha, KW nr ZA1H/00024572/5;
  - Honiatycze-Kolonia, działka nr 273/6 o pow. 0,2325 ha, (Akt Not. 8947/93);
  - Honiatyczki, działka nr 221/1 o pow. 0,3294 ha, (D.828/51/124/91/92);
  - Zagajnik, działka nr 49/3 o pow. 0,1859 ha, KW nr ZA1H/00075888/5;
  - Terebiniec, działka nr 154/4 o pow. 0,2286 ha, KW nr ZA1H/00075917/8.
- 4 lokale mieszkalne położone w miejscowościach:
  - Terebiniec przy świetlicy wiejskiej.
  - Hostynne-Kolonia w Szkole Podstawowej.
  - Malice przy Szkole Podstawowej 2 lokale.
  - Budynek po byłej Szkole Podstawowej w Terebiniu 12 lokali.
- 7 budynków szkolnych w miejscowościach: Gozdów, Podhorce, Hostynne-Kolonia, Sahryń, Malice, Honiatycze, Werbkowice;
- Przedszkole;
- 1 Wiejski Dom Kultury w Honiatyczkach;
- 23 obiektów użyteczności publicznej (świetlice wiejskie i remizo- świetlice);
- 1 budynek administracyjny Urzędu Gminy.

10.2. DANE O DOCHODACH UZYSKANYCH Z TYTUŁU WYKONANIA PRAWA WŁASNOŚCI I PRAWA POSIADANA MIENIA KOMUNALNEGO W 2023 ROKU

- Z tytułu sprzedaży gruntów komunalnych ogółem 147 545,30 zł w tym:
  - 67 670,00 zł (słownie: sześćdziesiąt siedem tysięcy sześćset siedemdziesiąt złotych) wraz z VAT 23%, za działkę położoną w obrębie ewidencyjnym Werbkowice oznaczoną numerem 927/21 o powierzchni 1,3937 ha – Akt Notarialny Repertorium A-3856/2023 z dnia 15.12.2023 roku;
  - 3 038,10 zł (słownie: trzy tysiące trzydzieści osiem złotych i dziesięć groszy) wraz z VAT 23% za działkę położoną w obrębie ewidencyjnym Werbkowice oznaczoną numerem 1202/1 o powierzchni 0,0176 ha – Akt Notarialny Repertorium A-2859/2023 z dnia 15.09.2023 roku;

- 76 837,20 zł (słownie: siedemdziesiąt sześć tysięcy osiemset trzydzieści siedem złotych dwadzieścia groszy) wraz z VAT 23% za działkę położoną w obrębie ewidencyjnym Werbkowice oznaczoną numerem 927/24 o powierzchni 0,1158 ha – Akt Notarialny Repertorium A-640/2023 z dnia 17.02.2023 roku.
- Czynnosc za dzierzawę gruntów komunalnych oraz za lokale mieszkaniowe i użytkowe – 98 646,05 zł.
- Opłaty za Trwały Zarząd i Użytkowanie Wieczyste gruntów (dział 700 i Dział 900) – 28 89,38 zł.
- Kwota uzyskana ze sprzedaży innych składników majątkowych – 124 857,92 zł.
- Wpływy z przekształcenia prawa użytkowania wieczystego w prawo własności - 606,55 zł.

Tabela 20.: Informacja o stanie mienia komunalnego (synteza).

Lp.	Wyszczególnienie	Przewidywany stan na dzień:		Planowane zwiększenia (+), zmniejszenia (-) stanu w roku budżetowym	Sposób zagospodarowania				
		Wykonanie 2023 r.	Plan 2024 r.		w bezpośrednim zarządzie gminy	w trwałym zarządzie	dzierzawa, najem, leasing	wieczyste użytkowanie	użyczenie
1.	Grunty ogółem w ha, w tym:	109,7785	106,7785	-3,0000	55,7501	3,6455	27,5667	7,5935	15,2227
	rolne	58,4109	55,9109	-2,5000	27,1865	0	27,3310	3,8934	0
	działki budowlane, budowlano-rolne pod działalność gospodarczą	19,5798	19,0798	-0,5000	-3,2242	4,4147	0,2357	6,8432	11,3104
	tereny rekreacyjne	9,4386	9,4386	0	9,4386	0	0	0	0
	Pozostałe	3,3562	3,3562	0	3,3562	0	0	0	0
	Parki	18,4840	18,4840	0	18,4840	0	0	0	0
	Tereny kolejowe	0,5090	0,5090	0	0,5090	0	0	0	0
2.	Budynki- liczbą ogółem, w tym:	59	59	0	3	3	25	0	28
	mieszkalne	7	7	0	0	0	7	0	0
	obiekty szkolne	8	8	0	1	1	0	0	6
	przedszkole	1	1	0	0	1	0	0	0
	obiekty kulturalne	2	2	0	0	1	1	0	0
	pozostałe obiekty użyteczności publicznej	22	22	0	0	0	0	0	22
	lokale mieszkalne	19	19	0	2	0	17	0	0
3.	Budowle i urządzenia techniczne:								
	oczyszczalnie ścieków	1	1	0	0	1	0	0	0
	drogi gminne dł. w km	135,6	136	0,4	135,6	0	0	0	0
	obiekty sportowe	1	1	0	0	0	0	0	1
4.	Środki transportu- szt.	5	5	0	3	0	0	0	2

5.	Pozostałe gminne jednostki organizacyjne	6	6	0	0	5	0	1	0
----	--	---	---	---	---	---	---	---	---

11. EDUKACJA

W Gminie Werbkowice w 2023 r. funkcjonowało 7 szkół podstawowych, w tym jedna wchodząca w skład Zespołu Szkolno – Przedszkolnego.

11.1. PRZEDSZKOLA, ODDZIAŁY PRZEDSZKOLNE W SZKOŁACH PODSTAWOWYCH I INNE FORMY WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO

W 2023 r. funkcjonowało Przedszkole Samorządowe „Bajka” w Werbkowicach oraz Niepubliczne Przedszkole Terapeutyczne „Lokomotywa” prowadzone przez Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną Koło w Werbkowicach.

Do gminnego przedszkola uczęszczało średnio 122 dzieci.

Ponadto funkcjonowało:

- 2 punkty przedszkolne, do których uczęszczało średnio 15 dzieci,
- 6 oddziałów przedszkolnych, do których uczęszczało średnio 47 dzieci.

W 2023 roku na prowadzenie przedszkola Samorządowego Bajka gmina wydała – 1 689 470,00 zł.

W roku 2023 sieć publicznych przedszkoli i oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych prowadzonych przez Gminę Werbkowice przedstawiała się następująco:

- Przedszkole Samorządowe „Bajka” w Werbkowicach wchodzące w skład Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Werbkowicach,
- oddział przedszkolny w Szkole Podstawowej im. s. Wandy Longiny Trudzińskiej i Siedmiu Wychowanków w Sahryniu.

Ponadto w 2023 roku w szkołach dotowanych przez gminę funkcjonowały następujące oddziały przedszkolne:

- oddział przedszkolny w Publicznej Szkole Podstawowej im. Papieża Jana Pawła II w Podhorcach, dla której organem prowadzącym jest Stowarzyszenie Edukacja i Rozwój Wsi Podhorce,
- oddział przedszkolny w Publicznej Szkole Podstawowej im. Kolejarzy Ofiar II Wojny Światowej w Gozdowie, dla której organem prowadzącym jest Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Wsi Gozdów,
- 3) oddział przedszkolny w Publicznej Szkole Podstawowej im. 30 pułku Strzelców Kaniowskich i AK w Hostynnem Kolonii dla której organem prowadzącym

jest Stowarzyszenie "Edukacja i Rozwój Wsi Hostynne, Hostynne Kolonia, Łotów, Dobromierzyce",

- oddział przedszkolny w Publicznej Szkole Podstawowej im. Armii Krajowej w Malicach dla której organem prowadzącym jest Stowarzyszenie "Przyjazna Szkoła w Malicach",
- oddział przedszkolny w Publicznej Szkole Podstawowej im. Jana Pawła II w Honiatyczach dla której organem prowadzącym jest Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Honiatycze, Honiatycze-Kolonia, Honiatyczki, Wakijów,
- Niepubliczne Przedszkole Terapeutyczne „Lokomotywa”.

W roku 2023 na terenie gminy przy publicznych szkołach prowadzonych przez stowarzyszenia istniało 4 punkty przedszkolne, tj.:

- punkt przedszkolny przy Publicznej Szkole Podstawowej w Honiatyczach,
- punkt przedszkolny przy Publicznej Szkole Podstawowej w Gozdowie,
- punkt przedszkolny przy Publicznej Szkole Podstawowej w Hostynnem Kolonii.
- punkt przedszkolny przy Publicznej Szkole Podstawowej w Podhorcach.

Na 280 dzieci w wieku od 3 lat do 6 lat (roczniki 2020-2017) zameldowanych na terenie Gminy Werbkowice (wg. stanu na grudzień 2023 r.), wychowaniem przedszkolnym w różnych formach (przedszkola, oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych, punkty przedszkolne) objętych było łącznie średnio 194 dzieci, co stanowi około 69,00% wszystkich dzieci w wieku od 3 do 6-ciu lat zameldowanych na terenie gminy.

11.2. SZKOŁY PODSTAWOWE

W roku 2023 gminna sieć szkół podstawowych obejmowała 2 szkoły, tj.:

- Szkołę Podstawową im. s. Wandy Longiny Trudzińskiej i Siedmiu Wychowanków w Sahryniu;
- Szkołę Podstawową im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Werbkowicach wchodzącą w skład Zespołu Szkolno-Przedszkolnego Werbkowicach

Ponadto na terenie Gminy Werbkowice w okresie sprawozdawczym funkcjonowało 5 publicznych szkół podstawowych prowadzonych przez osoby prawne niebędące jednostkami samorządu terytorialnego, tj.:

- Publiczna Szkoła Podstawowa im. Papieża Jana Pawła II w Podhorcach (organ Prowadzący Stowarzyszenie Edukacyjne Na Rzecz Rozwoju I promocji Wsi Podhorce),
- Publiczna Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II W Honiatyczach (organ Prowadzący Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Honiatycze, Honiatycze - Kolonia, Honiatyczki, Wakijów),
- Publiczna Szkoła Podstawowa im. Kolejarzy Ofiar II Wojny Światowej w Gozdowie (organ Prowadzący Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Wsi Gozdów),

- Publiczna Szkoła Podstawowa im. 30 Pułku Strzelców Kaniowskich i AK w Hostynnem Kolonii (organ Prowadzący Stowarzyszenie "Edukacja i Rozwój Wsi Hostynne, Hostynne -Kolonia, Łódź, Dobromierzyce"),
- Publiczna Szkoła Podstawowa im. Armii Krajowej w Malicach (organ Prowadzący Stowarzyszenie "Przyjazna Szkoła w Malicach").

W przeliczeniu na 1 ucznia, wydatki na poszczególne szkoły z budżetu gminy kształtowały się następująco (średnia wydatków na jednego ucznia dotyczy również uczniów objętych wychowaniem przedszkolnym):

- Szkoły prowadzone przez gminę:
  - Zespół Szkolno-Przedszkolny w Werbkowicach (Szkoła Podstawowa w Werbkowicach oraz Przedszkole Samorządowe „Bajka” w Werbkowicach) - (kl. 0 i I-VIII) – 23 979,00 zł
  - SP Sahryń (kl. 0 i I-VIII) - 30 368,80 zł
- Szkoły stowarzyszeniowe:
  - PSP Honiatyczne (kl. 0 i I-VIII) - 10 856,96 zł,
  - PSP Podhorce (kl. 0 i I-VIII) - 17 446,00 zł,
  - PSP Gozdów (kl. 0 i I-VIII) - 11 548,48 zł,
  - PSP Hostynne (kl. 0 i I-VIII) - 17 929,53 zł,
  - PSP Malice (kl. 0 i I-VIII) - 18 286,86 zł,
  - Niepubliczne Przedszkole Terapeutyczne „Lokomotywa” – 105 318,5 zł

Tabela 21.: Wydatki na jednego ucznia w 2023 r.

Lp.	Nazwa szkoły	Średnio na jednego ucznia w zł
1.	Zespół Szkolno-Przedszkolny w Werbkowicach	23 979,00 zł
2.	SP Sahryń (kl.0 i I-VIII)	30 368,80 zł
3	PSP w Honiatyczach (kl.0 i I-VIII)	10 856,96 zł (do 31 sierpnia 2023 r.)
4.	PSP w Podhorcach (kl.0 i I-VIII)	17 446,00 zł
5.	PSP w Gozdowie (kl.0 i I-VIII)	11 548,48 zł (do 31 sierpnia 2023 r.)
6.	PSP w Hostynnem (kl.0 i I-VIII)	17 929,53 zł
7.	PSP w Malicach (kl.0 i I-VIII)	18 286,86 zł
8	Niepubliczne Przedszkole Terapeutyczne „Lokomotywa” w Alojzowie	105 318,5 zł

Określona przez Ministra Finansów wielkość subwencji oświatowej oraz dotacji przedszkolnej w kwocie 8 820 602 zł na prowadzenie placówek oświatowych była niewystarczająca, dlatego w celu

prawidłowego funkcjonowania jednostek kwota w wysokości 5 570 098,00 zł została sfinansowana z budżetu gminy. Dofinansowanie wydatków na oświatę z budżetu gminy wynosi 38,70 %.

We wrześniu 2023 r. naukę w szkołach prowadzonych i dotowanych przez Gminę Werbkowice rozpoczęło 468 uczniów. Z czego:

- 332 uczniów i uczennic uczyło się w szkołach podstawowych prowadzonych przez Gminę Werbkowice,
- 136 uczniów i uczennic uczyło się w szkołach podstawowych dotowanych przez Gminę Werbkowice.

Do jednej klasy (oddziału) uczęszczało w 2023 r. średnio w szkołach podstawowych:

- prowadzonych przez Gminę ok. 15 osób;
- dotowanych przez Gminę ok. 5 osób.

Największa liczba uczniów na oddział przypadała w szkole podstawowej im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Werbkowicach – 30 uczniów w klasie, najmniej w szkole podstawowej w Gozdowie – 1 uczeń w klasie.

W gminie Werbkowice na dzień 31 grudnia 2023 r. zatrudnionych było 112 nauczycieli.

Tabela 22.: Nauczyciele zatrudnieni w szkołach na terenie Gminy Werbkowice wg stopnia awansu zawodowego

Ogółem	Liczba nauczycieli				
	w tym:				
	ogółem	Bez stopnia	Nauczyciel bez stopnia awansu zawodowego (nauczyciel początkujący)	Mianowani	Dyplomowani
	112	9	13	22	68

Źródło: Referat Organizacyjny Urzędu Gminy Werbkowice - dane szacunkowe SIO z 30.09.2023 r.

Tabela 23.: Nauczyciele zatrudnieni/zwolnieni w 2023 r. w poszczególnych szkołach w stosunku do roku 2022

Lp.	Nazwa szkoły	Liczba etatów	Liczba osób	Różnica w stosunku do roku 2021	Na jednego nauczyciela przypada średnio [...] uczniów na etat
1.	Zespół Szkolno-Przedszkolny w Werbkowicach (SP w Werbkowicach i Przedszkole Bajka)	43	43	Spadek 5,05 etatu	9,3
2.	SP w Sahryniu	6,67	10	Spadek 4,38 etatu	6,29

3.	PSP w Podhorcach + punkt przedszkolny	4,4	11	Spadek 1,88 etatu	5,22
4.	PSP w Honiatyczach + punkt przedszkolny	10,93	10	-----	Od 31 sierpnia 2023 zlikwidowana
5.	PSP w Gozdowie + punkt przedszkolny	6,80	10	-----	Od 31 sierpnia 2023 zlikwidowana
6.	PSP w Malicach	16,34	18	Wzrost 1,83 etatu	4,77
7.	PSP w Hostynnem + Punkt przedszkolny	15,2	19	Spadek 1 etat	5,30
8.	Niepubliczne Przedszkole Terapeutyczne „Lokomotywa”	2,67%	9,00%	Wzrost 0,41 etatu	2,24%

Nauczyciele (w przeliczeniu na pełne etaty) w sumie 106,01 etatów w tym:

- szkoły, oddziały przedszkolne i przedszkole prowadzone przez Gminę Werbkowice – 49,67 etatu
- szkoły, oddziały przedszkolne i punkty przedszkolne dotowane przez Gminę Werbkowice – 56,34 etatu.

11.3. DOWÓZ UCZNIÓW

Dowożenie uczniów do szkół publicznych na terenie gminy realizowane jest przez przewoźników wyłonionych w przeprowadzonym przetargu. Dzieci niepełnosprawne, które uczęszczają do szkoły specjalnej w Hrubieszowie oraz do szkół specjalnych w Zamościu, dowożone są przez organizację pozarządową wybraną w ramach otwartego konkursu ofert na realizację zadań publicznych.

W 2023 roku na dowóz dzieci do szkół gmina poniosła wydatki w kwocie - 953 134,37 zł.

- Dowóz uczniów do szkół publicznych i placówek wychowania przedszkolnego na terenie gminy - średnio miesięcznie dowozi się 236 uczniów.
- Dowóz uczniów niepełnosprawnych które uczęszczają do szkoły specjalnej w Hrubieszowie - średnio miesięcznie 17 uczniów.
- Dowóz uczniów niepełnosprawnych uczęszczających do szkół specjalnych w Zamościu – średnio miesięcznie 4 uczniów.
- Dowóz uczniów niepełnosprawnych do placówek oświatowych na terenie powiatu przez rodziców na podstawie umowy zawartej z gminą – średnio 12 uczniów.

Na średnio 694 uczniów uczęszczających do szkół i przedszkoli na terenie Gminy Werbkowice 236 uczniów było dowożonych przez gminę, co stanowi prawie 34 % wszystkich uczęszczających.

11.4. JĘZYKI OBCE W SZKOŁACH NA TERENIE GMINY WERBKOWICE

Język obcy w szkołach prowadzonych przez Gminę Werbkowice:

- Szkoła Podstawowa im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Werbkowicach:
  - Język angielski – 46 godzin tygodniowo/315 uczniów objętych (I półrocze 2023),
  - Język rosyjski – 8 godzin tygodniowo/70 uczniów objętych (klasy VII i VIII, I półrocze 2023).
  - Język angielski – 39 godzin tygodniowo/691 uczniów objętych(II półrocze 2023),
  - Język rosyjski – 6 godzin tygodniowo/64 uczniów objętych (klasy VII i VIII, II półrocze 2023).
- Szkoła Podstawowa im. s. Wandy Longiny Trudzińskiej i Siedmiu Wychowanków w Sahryniu:
  - Język angielski – 15 godzin tygodniowo/54 uczniów objętych (I półrocze 2023),
  - Język rosyjski – 2 godziny tygodniowo/13 uczniów objętych (klasy VII i VIII, I półrocze 2023),
  - Język angielski – 14 godzin tygodniowo/41 uczniów objętych (II półrocze 2023),
  - Język rosyjski – 2 godziny tygodniowo/4 uczniów objętych (klasy VIII, II półrocze 2023).

12. POMOC SPOŁECZNA I RODZINNA

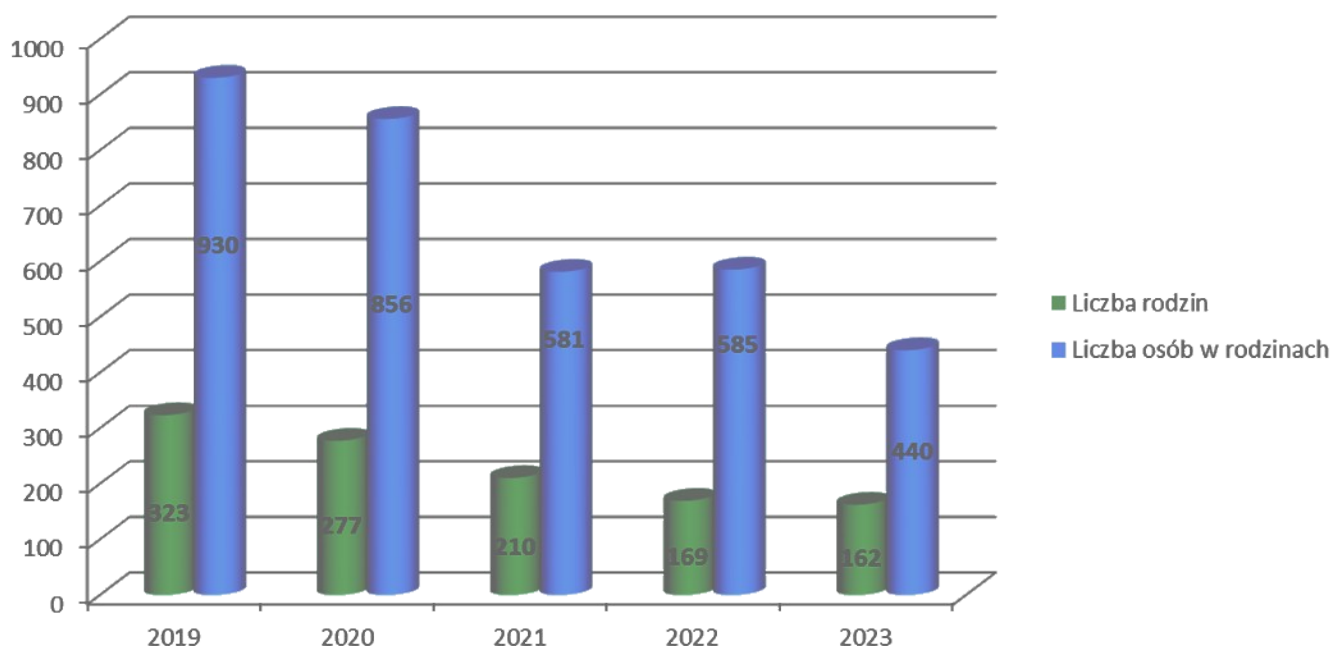
Zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej - pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości (art. 2 ust. 1). Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka (art. 3 ust. 1).

12.1. UDZIELONE ŚWIADCZENIA Z POMOCY SPOŁECZNEJ

W 2023 roku z różnych form społecznej skorzystało 162 rodziny, tj. 440 osób. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie Werbkowice co roku maleje, spowodowane jest to faktem, wprowadzenia przez Ministerstwo Polityki Społecznej różnych programów pomocowych dla rodzin.

Poniższy wykres przedstawia liczbę rodzin oraz liczbę osób korzystających z pomocy społecznej w latach 2019-2023.

Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w latach 2019-2023

Wykres 16.: Liczba rodzin i liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w latach 2019-2023

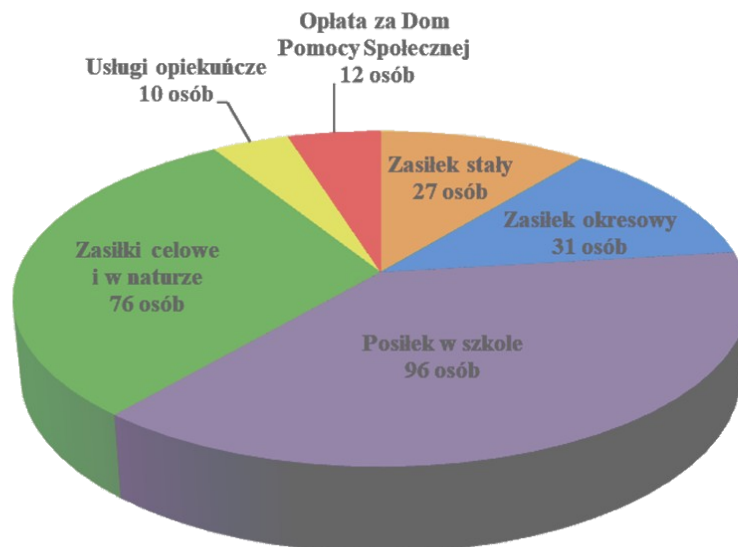
Do głównych form pomocy społecznej organizowanych przez Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Werbkowicach zaliczyć można:

- zasiłki stałe,
- zasiłki okresowe,
- posiłek w szkole,
- zasiłki celowe i w naturze,
- usługi opiekuńcze,
- opłaty za Domy Pomocy Społecznej.

W 2023 roku najwięcej osób skorzystało z dofinansowania posiłku w szkole (96 osób).

Liczbę osób korzystających z różnych form pomocy społecznej w Gminie Werbkowice w 2023 roku przedstawia poniższy wykres:

Liczba osób korzystających z różnych form pomocy społecznej w 2023 roku

Wykres 17.: Liczba osób korzystających z różnych form pomocy społecznej w 2023 roku

Liczbę osób korzystających z różnych form pomocy społecznej w latach 2019-2023 przedstawia poniższa tabela:

Tabela 24.: Liczba osób korzystających z różnych formy pomocy w GOPS w Werbkowicach w latach 2019-2023

Formy pomocy	Rok				
	2019	2020	2021	2022	2023
Zasiłek stały	25	23	23	23	27
Zasiłek okresowy	43	38	36	30	31
Posiłek w szkole	201	179	136	134	96
Zasiłki celowe i w naturze	160	111	75	90	76
Usługi opiekuńcze	6	5	4	8	10
Opłata za Dom Pomocy Społecznej	16	15	13	15	12

Liczbę osób w rodzinach korzystających z różnych form pomocy społecznej w latach 2019-2023 przedstawia poniższa tabela:

Tabela 25.: Liczba osób w rodzinach korzystających z różnych formy pomocy w GOPS w Werbkowicach w latach 2019-2023

Formy pomocy	Rok				
	2019	2020	2021	2022	2023
Zasiłek stały	31	29	30	28	36
Zasiłek okresowy	93	90	78	74	69
Posiłek w szkole	476	438	310	302	224
Zasiłki celowe i w naturze	390	262	197	202	190
Usługi opiekuńcze	7	5	4	8	10
Oплата za Dom Pomocy Społecznej	26	20	24	32	12

Pomoc społeczna była przyznawana głównie z powodu bezrobocia, niepełnosprawności oraz długotrwałej choroby.

W 2023 roku na różne formy pomocy społecznej w dziale „Pomoc społeczna” i „Rodzina” wydatkowano kwotę 6.171.013,37 zł, z czego kwotę 4.137.175,75 zł stanowiły wydatki w ramach zadań zleconych.

Poziom kształtowania się wysokości wydatków w dziale „Pomoc społeczna” i „Rodzina” w latach 2019-2023 przedstawia poniższa tabela:

Tabela 26.: Wydatki w dziale „Pomoc społeczna” i „Rodzina” w latach 2019-2023

Wyszczególnienie	Rok				
	2019	2020	2021	2022	2023
Wydatki ogółem (zł)	12 030 117,00	13 468 595,00	13 540 446,33	8 968 682,00	6 171 013,37
Wydatki w ramach zadań zleconych (zł)	8 671 268,40	9 633 018,07	11 782 217,78	7 041 826,86	4 137 175,75

12.2. WSPIERANIE RODZINY I PIECZY ZASTĘPCZEJ

W Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Werbkowicach zatrudniony jest jeden asystent rodziny w formie zadaniowego czasu pracy.

Asystent wspiera rodzinę, aby samodzielnie mogła pokonywać trudności życiowe, zwłaszcza dotyczące opieki i wychowania dzieci. Termin wprowadzono od słowa asysta, które jest określeniem osoby towarzyszącej, współobecnej, pomagającej, będącej w pogotowiu. Asystent towarzyszy rodzicom we wprowadzeniu zmian w ich myśleniu, zachowaniu i otoczeniu, koniecznych do tego, aby środowisko rodzinne sprzyjało bezpieczeństwu i prawidłowemu rozwojowi dzieci. Cechami charakterystycznymi asystowania jest indywidualizacja pracy, wynikająca z małej liczby odbiorców, dostosowanie do ich realnych potrzeb. Asystent ma za zadanie zwiększyć poczucie wpływu członków rodziny na własne życie, podnieść samoocenę. Indywidualna pomoc służy rozwojowi kompetencji, osiąganiu wyznaczonych celów, wzbudzaniu wiary we własne możliwości i motywowaniu do podejmowania działań, do tej pory uznawanych za niemożliwe. Działania i rodziny

zmierzają do jej usamodzielnienia i pozostawienia dzieci w rodzinie, czyli w środowisku zapewniającym im poczucie bezpieczeństwa i prawidłowy rozwój. Jeden asystent rodziny może pomagać maksymalnie 15 rodzinom.

W 2023 roku z pomocy asystenta rodziny skorzystało 12 rodzin.

Liczbę rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny w latach 2019-2023 przedstawia poniższy wykres:

Wykres 18.: Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny w latach 2019-2023

W 2023 roku na zatrudnienie asystenta rodziny w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Werbkowicach wydatkowano kwotę 60 007,48 zł.

Koszty zatrudnienia asystenta rodziny w latach 2019-2023 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 27.: Koszt zatrudnienia asystenta rodziny w latach 2019-2023

Wyszczególnienie	ROK				
	2019	2020	2021	2022	2023
Koszt zatrudnienia asystenta rodziny (zł)	20 451,00	20 298,00	29 854,29	55 637,00	60 007,48

W okresie od 2019-2023 na terenie Gminy Werbkowice nie funkcjonowały placówki interwencyjne, zajmujące się opieką nad dziećmi i młodzieżą.

W okresie 2019-2023 na terenie Gminy Werbkowice nie funkcjonowały placówki stacjonarnej pomocy społecznej:

- Domy Pomocy Społecznej,
- Noclegownie, domy i schroniska dla bezdomnych,
- Rodzinne Domy Pomocy,

- Środowiskowe Domy Samopomocy lub inne ośrodki wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- Domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży.

12.3. ZASIŁKI RODZINNE I INNE FORMY POMOCY

Zasiłek rodzinny ma na celu częściowe pokrycie wydatków na utrzymanie dziecka. Prawo do zasiłku rodzinnego przysługuje:

- rodzicom, jednemu z rodziców albo opiekunowi prawnemu dziecka;
- opiekunowi faktycznemu dziecka (osoba faktycznie opiekującą się dzieckiem, jeżeli wystąpiła z wnioskiem do sądu rodzinnego o przysposobienie dziecka);
- osobie uczącej się (osoba pełnoletnia ucząca się, niepozostająca na utrzymaniu rodziców w związku z ich śmiercią lub w związku z ustaleniem wyrokiem sądowym lub ugodą sądową prawa do alimentów z ich strony).

Wysokość zasiłku rodzinnego wynosi miesięcznie:

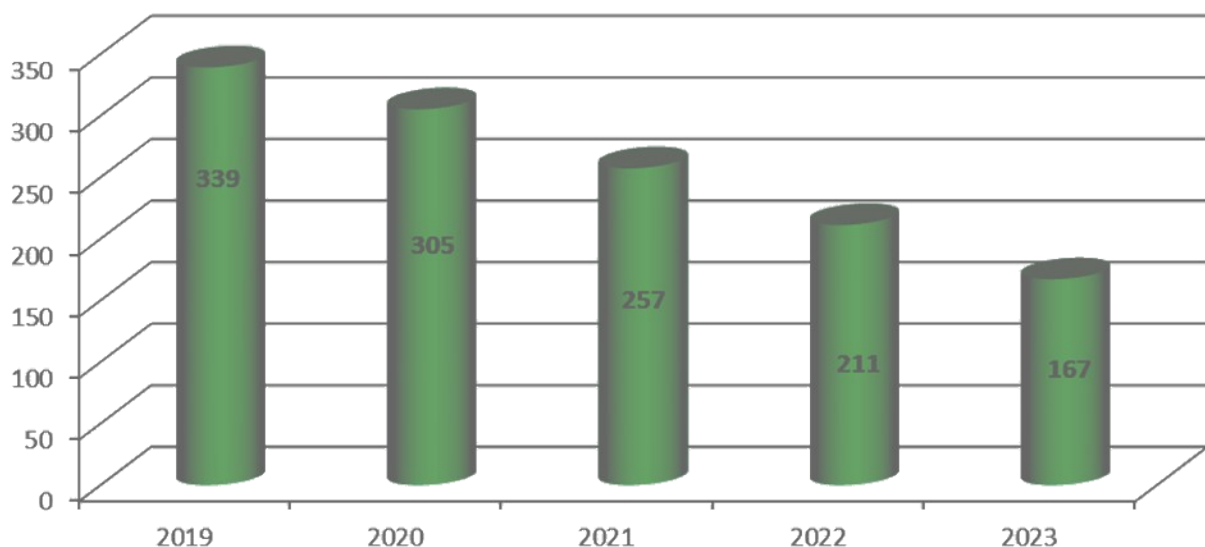
- 95,00 zł na dziecko w wieku do ukończenia 5 roku życia;
- 124,00 zł na dziecko w wieku powyżej 5 roku życia do ukończenia 18 roku życia;
- 135,00 zł na dziecko w wieku powyżej 18 roku życia do ukończenia 24 roku życia.

Przyznanie prawa do zasiłku rodzinnego uzależnione jest m.in. od spełnienia kryterium dochodowego. Zasiłek rodzinny przysługuje, jeżeli przeciętny miesięczny dochód rodziny w przeliczeniu na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza kwoty 674,00 zł. W przypadku gdy członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności, zasiłek rodzinny przysługuje, jeżeli przeciętny miesięczny dochód rodziny w przeliczeniu na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza kwoty 764,00 zł.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Werbkowicach w 2023 roku wypłacił zasiłki rodzinne 167 rodzinom na łączną kwotę 767 574,37 zł.

Średnią liczbę rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami w latach 2019-2023 przedstawia poniższy wykres.

Liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami w latach 2019-2022

Wykres 19.: Średnia liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami w latach 2019-2023

Poniższa tabela przedstawia kwoty wypłaconych zasiłków rodzinnych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Werbkowicach w latach 2019-2023.

Tabela 28.: Kwota wypłaconych zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami w latach 2019-2023

Wyszczególnienie	ROK				
	2019	2020	2021	2022	2023
Kwota wypłaconych zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami (zł)	1 368 254,22	1 280 846,90	1 080 151,79	906 509,57	767 574,37

Do świadczeń opiekuńczych zaliczamy:

- zasiłek pielęgnacyjny,
- specjalny zasiłek opiekuńczy,
- świadczenie pielęgnacyjne.

Zasiłek pielęgnacyjny przyznaje się w celu częściowego pokrycia wydatków wynikających z konieczności zapewnienia opieki i pomocy innej osoby w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji. Zasiłek pielęgnacyjny przysługuje:

- niepełnosprawnemu dziecku;
- osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia, jeżeli legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności;

- osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność powstała w wieku do ukończenia 21 roku życia;
- osobie, która ukończyła 75 lat.

Wysokość zasiłku pielęgnacyjnego wynosi 215,84 zł miesięcznie.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Werbkowicach w 2023 roku wypłacił ogółem 2 219 zasiłki pielęgnacyjne, w tym:

- dla niepełnosprawnego dziecka – 655 zasiłków,
- dla osób niepełnosprawnych powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności – 654 zasiłki,
- dla osób powyżej 75 roku życia – 48 zasiłków,
- dla osób niepełnosprawnych powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności w wieku do ukończenia 21 roku – 862 zasiłki.

Liczbę wypłaconych zasiłków pielęgnacyjnych w latach 2019-2023 przedstawia tabela.

Tabela 29.: Liczba wypłaconych zasiłków pielęgnacyjnych w latach 2019-2023

Wyszczególnienie	ROK				
	2019	2020	2021	2022	2023
Zasiłek pielęgnacyjny – dla niepełnosprawnego dziecka	848	851	756	700	655
Zasiłek pielęgnacyjny – osoba niepełnosprawna w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności	668	644	617	597	654
Zasiłek pielęgnacyjny – osoba, która ukończyła 75 lat	33	30	20	53	48
Zasiłek pielęgnacyjny – osoba niepełnosprawna w wieku powyżej 16 roku życia legitymująca się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności powstała w wieku do ukończenia 21 roku	852	840	873	803	862
Ogółem zasiłki pielęgnacyjne	2 401	2 635	2 266	2 153	2 219

Łącznie na wypłatę zasiłków pielęgnacyjnych w 2023 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej przeznaczył kwotę 478.947,00 zł, w tym na wypłatę zasiłku dla:

- niepełnosprawnego dziecka – 141.375,00 zł,
- osób niepełnosprawnych powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności – 141.159,00 zł,

- dla osób powyżej 75 roku życia – 10.360,00 zł,
- dla osób niepełnosprawnych powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności w wieku do ukończenia 21 roku – 186.054,00 zł.

Kwotę wypłaconych zasiłków pielęgnacyjnych w latach 2019-2023 przedstawia tabela.

Tabela 30.: Kwota wypłaconych zasiłków pielęgnacyjnych w latach 2019-2023

Wyszczególnienie	ROK				
	2019	2020	2021	2022	2023
Zasiłek pielęgnacyjny – dla niepełnosprawnego dziecka	160 787,00	183 248,00	163 175,00	151 088,00	141 375,00
Zasiłek pielęgnacyjny – osoba niepełnosprawna w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności	126 523,00	138 785,00	133 173,00	128 856,00	141 159,00
Zasiłek pielęgnacyjny – osoba, która ukończyła 75 lat	6 274,00	6 475,00	4 316,00	11 440,00	10 360,00
Zasiłek pielęgnacyjny – osoba niepełnosprawna w wieku powyżej 16 roku życia legitymująca się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności powstała w wieku do ukończenia 21 roku	16 525,00	181 306,00	188 428,00	173 320,00	186 054,00
Ogółem zasiłki pielęgnacyjne	455 109,00	509 814,00	489 092,00	464 704,00	478 947,00

Świadczenie pielęgnacyjne przyznawane jest z tytułu rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniem: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji, albo osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności.

Świadczenie pielęgnacyjne może być przyznane:

- matce albo ojcu,

- opiekunowi faktycznemu dziecka,
- osobie będącej rodziną zastępczą spokrewnioną, w rozumieniu ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- innym osobom, na których zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy ciąży obowiązek alimentacyjny, z wyjątkiem osób o znacznym stopniu niepełnosprawności.

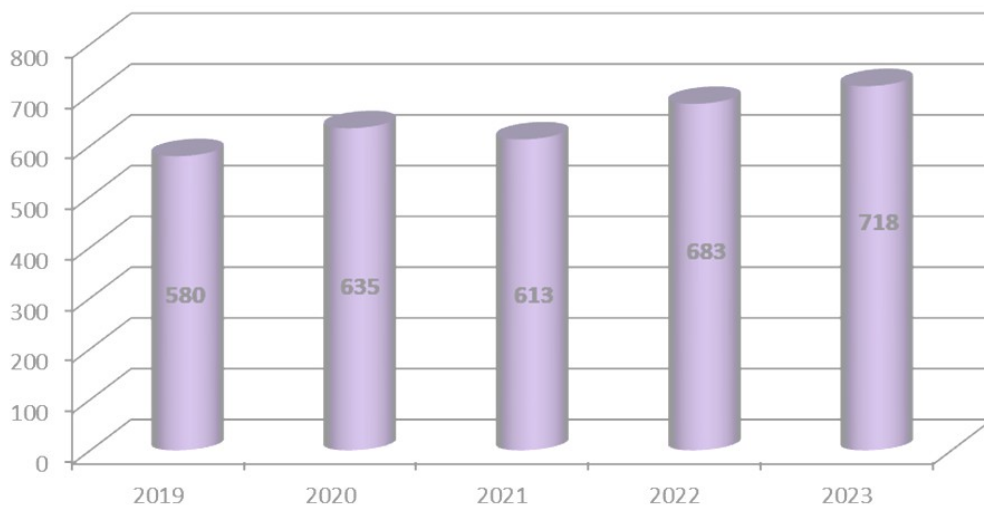
Przyznanie prawa do świadczenia pielęgnacyjnego nie jest uzależnione od spełnienia kryterium dochodowego.

Świadczenie pielęgnacyjne w 2023 roku wynosiło 2 458,00 zł.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Werbkowicach w 2023 roku wypłacił ogółem 718 świadczeń pielęgnacyjnych na łączną kwotę 1 744.151,00 zł.

Liczbę wypłaconych świadczeń pielęgnacyjnych w latach 2019-2023 przedstawia poniższy wykres.

Liczba wypłaconych świadczeń pielęgnacyjnych w latach 2019-2023

Wykres 20.: Liczba wypłaconych świadczeń pielęgnacyjnych w latach 2019-2023

Kwotę wypłaconych świadczeń pielęgnacyjnych w latach 2019-2023 przedstawia tabela.

Tabela 31.: Kwota wypłaconych świadczeń pielęgnacyjnych w latach 2019-2023

Wyszczególnienie	ROK				
	2019	2020	2021	2022	2023
Świadczenie pielęgnacyjne	898 684,00	1 415 175,00	1 192 287,00	1 406 560,00	1 744 151,00

Specjalny zasiłek opiekuńczy przysługuje osobom, na których zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy ciąży obowiązek alimentacyjny, a także małżonkom, jeżeli:

- nie podejmują zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej lub
- rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej,

w celu sprawowania stałej opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współdziałania na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.

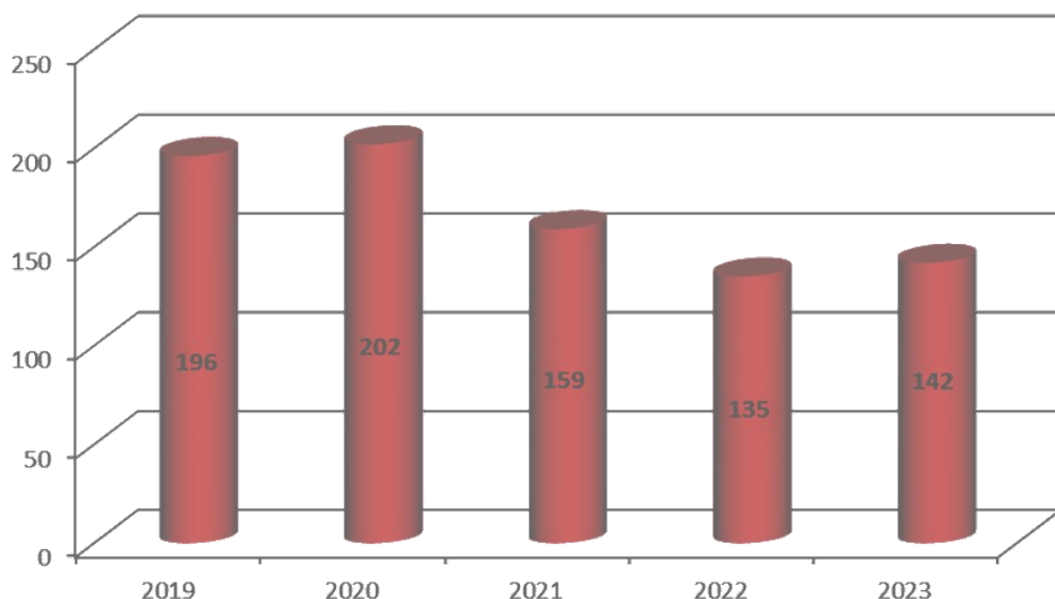
Specjalny zasiłek opiekuńczy przysługuje, jeżeli łączny dochód rodziny osoby sprawującej opiekę oraz rodziny osoby wymagającej opieki w przeliczeniu na osobę nie przekracza kwoty kryterium dochodowego wynoszącego 764,00 zł netto (na podstawie dochodów z roku poprzedzającego okres zasiłkowy z uwzględnieniem utraty i uzyskania dochodu, stosownie do przepisów o świadczeniach rodzinnych).

Wysokość specjalnego zasiłku opiekuńczego wynosi 620,00 zł miesięcznie.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Werbkowicach w 2023 roku wypłacił 142 specjalne zasiłki opiekuńcze na łączną kwotę 87 400,00 zł.

Liczbę wypłaconych specjalnych zasiłków opiekuńczych w latach 2019-2023 przedstawia poniższy wykres.

Liczba wypłaconych specjalnych zasiłków opiekuńczych w latach 2019-2023

Wykres 21.: Liczba wypłaconych specjalnych zasiłków opiekuńczych w latach 2019-2023

Kwotę wypłaconych specjalnych zasiłków opiekuńczych w latach 2019-2023 przedstawia tabela.

Tabela 32.: Kwota wypłaconych specjalnych zasiłków opiekuńczych w latach 2019-2023

Wyszczególnienie	ROK				
	2019	2020	2021	2022	2023
Specjalny zasiłek opiekuńczy	118 976,00	124 000,00	97 260,00	83 700,00	87 400,00

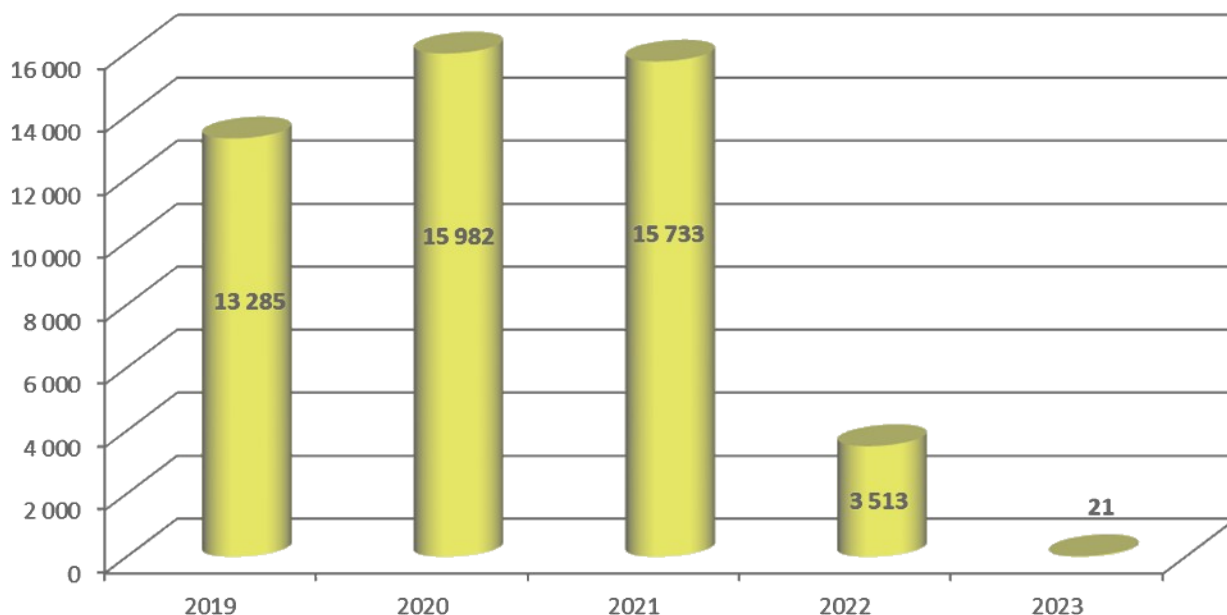
Świadczenie wychowawcze (tzw. 500+) wypłacane jest na każde dziecko do ukończenia 18 roku życia. Świadczenie to przysługuje matce, ojcu lub opiekunowi faktycznemu dziecka, pod warunkiem wspólnego zamieszkiwania i łóżenia na jego utrzymanie.

W 2023 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Werbkowicach wypłacał jedynie świadczenia wychowawcze, które miały charakter sporny w latach poprzednich. Wypłaty nastąpiły po otrzymaniu decyzji o wypłacie z Lubelskiego Urzędu Wojewódzkiego.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Werbkowicach w 2023 roku wypłacił 21 świadczeń wychowawczych na łączną kwotę 10 500,00 zł.

Liczbę wypłaconych świadczeń wychowawczych w latach 2019-2023 przedstawia poniższy wykres.

Liczba wypłaconych świadczeń wychowawczych w latach 2019-2023

Wykres 22.: Liczba wypłaconych świadczeń wychowawczych w latach 2019-2023

Kwotę wypłaconych świadczeń wychowawczych w latach 2019-2023 przedstawia tabela.

Tabela 33.: Kwota wypłaconych świadczeń wychowawczych w latach 2019-2023

Wyszczególnienie	ROK				
	2019	2020	2021	2022	2023
Świadczenie wychowawcze	6 640 901,94	7 970 199,26	7 823 324,00	3 168 246,25	10 500

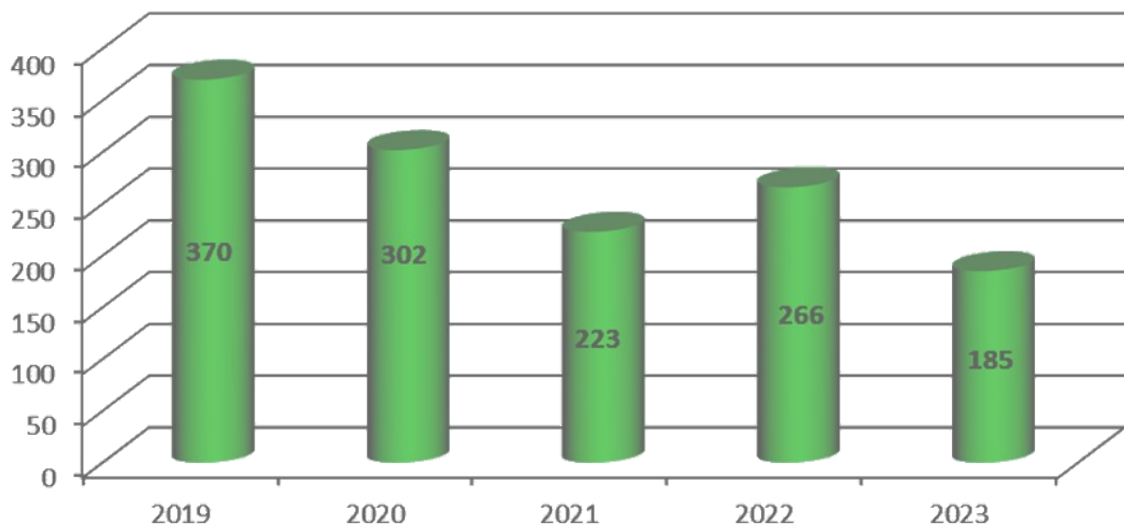
Świadczenie rodzicielskie przysługuje osobom sprawującym opiekę nad dzieckiem, które z powodu swojej sytuacji zawodowej nie mogą skorzystać z zasiłku macierzyńskiego lub uposażenia macierzyńskiego. Ze wsparcia tego mogą skorzystać na przykład osoby bezrobotne, studenci czy pracujący na umowę o dzieło.

Świadczenie rodzicielskie przysługuje w wysokości 1000 zł.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Werbkowicach w 2023 roku wypłacił 185 świadczeń rodzicielskich na łączną kwotę 171.693,00 zł.

Liczbę wypłaconych świadczeń rodzicielskich w latach 2019-2023 przedstawia poniższy wykres.

Liczba wypłaconych świadczeń rodzicielskich w latach 2019-2023

Wykres 23.: Liczba wypłaconych świadczeń rodzicielskich w latach 2019-2023

Kwotę wypłaconych świadczeń rodzicielskich w latach 2019-2023 przedstawia tabela.

Tabela 34.: Kwota wypłaconych świadczeń rodzicielskich w latach 2019-2023

Wyszczególnienie	ROK				
	2019	2020	2021	2022	2023
Świadczenie rodzicielskie	335 599,50	280 589,00	193 837,00	234 402,00	171 693,00

Z tytułu urodzenia się żywego dziecka przysługuje jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka w wysokości 1000 zł na jedno dziecko.

Zapomoga przysługuje:

- matce lub ojcu dziecka;
- opiekunowi prawnemu dziecka;
- opiekunowi faktycznemu dziecka (oznacza to osobę faktycznie opiekującą się dzieckiem, jeżeli wystąpiła z wnioskiem do sądu rodzinnego o przysposobienie dziecka).

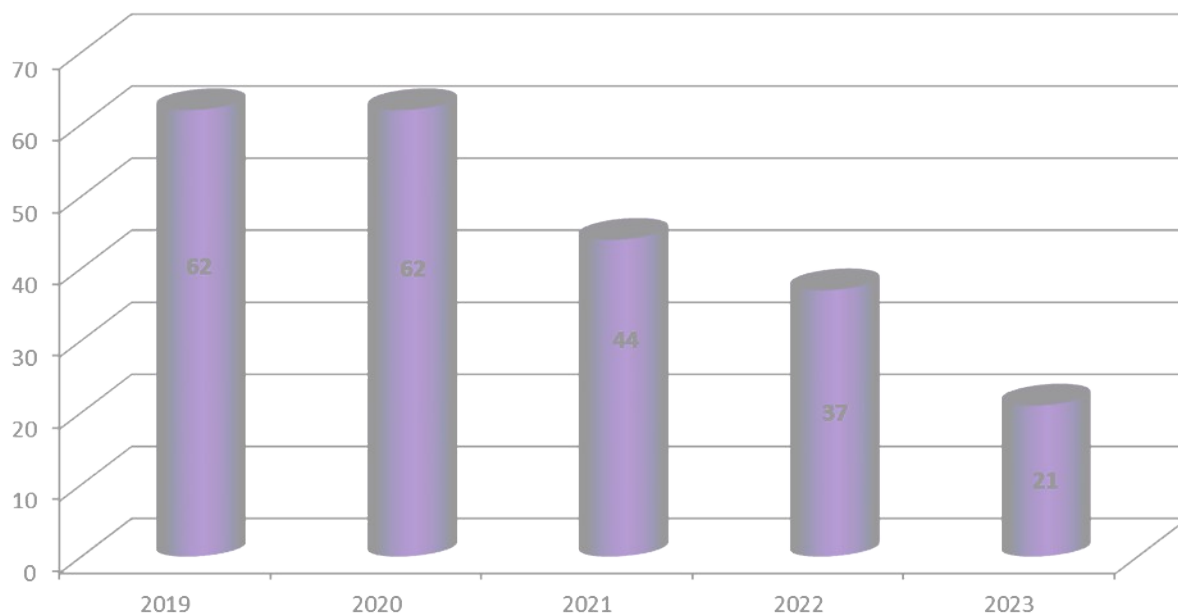
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka przysługuje, jeżeli matka dziecka pozostawała pod opieką medyczną nie później niż od 10 tygodnia ciąży do dnia porodu. Do wniosku o ustalenie prawa do jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka należy dołączyć zaświadczenie o pozostawaniu matki dziecka pod opieką medyczną nie później niż od 10 tygodnia ciąży do dnia porodu.

Od 1 stycznia 2013 r. jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka przysługuje, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę nie przekracza kwoty 1 922,00 zł netto.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Werbkowicach w 2022 roku wypłacił 21 jednorazowych zapomóg z tytułu urodzenia dziecka na łączną kwotę 21 000,00 zł.

Liczbę wypłaconych jednorazowych zapomóg z tytułu urodzenia dziecka w latach 2019-2023 przedstawia poniższy wykres.

Liczba wypłaconych jednorazowych zapomóg z tytułu urodzenia dziecka w latach 2019-2023

Wykres 24.: Liczba wypłaconych jednorazowych zapomóg z tytułu urodzenia dziecka w latach 2019-2023

Kwotę wypłaconych jednorazowych zapomóg z tytułu urodzenia dziecka w latach 2019-2023 przedstawia tabela.

Tabela 35.: Kwota wypłaconych jednorazowych zapomóg z tytułu urodzenia dziecka w latach 2019-2023

Wyszczególnienie	ROK				
	2019	2020	2021	2022	2023
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka	62 000,00	62 000,00	44 000,00	37 000,00	21 000,00

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznawane są na warunkach określonych w ustawie z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów. Na podstawie przepisów tej ustawy realizowane jest wsparcie materialne dla osób uprawnionych do alimentów, które ich nie otrzymują z uwagi na bezskuteczność egzekucji. Wsparcie to realizowane jest poprzez przyznawanie świadczeń z funduszu alimentacyjnego dla osób spełniających kryteria ustawowe (np. kryterium dochodowe).

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Werbkowicach w 2023 roku wypłacił świadczenia z funduszu alimentacyjnego na łączną kwotę 295.458,00 zł. Z ww. świadczeń skorzystało 58 osób.

Liczbę osób i rodzin korzystających z Funduszu alimentacyjnego w latach 2019-2023 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 36.: Liczba osób i rodzin korzystających z Funduszu alimentacyjnego w latach 2019-2023

Wyszczególnienie	ROK				
	2019	2020	2021	2022	2023
Liczba osób korzystających z FA	79	79	83	72	58
Liczba rodzin korzystających z FA	57	56	54	47	39

Kwotę wypłaconego świadczenia z Funduszu alimentacyjnego w latach 2019-2023 przedstawia tabela.

Tabela 37.: Kwota wypłaconego świadczenia z Funduszu alimentacyjnego w latach 2019-2023

Wyszczególnienie	ROK				
	2019	2020	2021	2022	2023
Ogólna kwota świadczeń z funduszu alimentacyjnego	343 016	259 974	388 741	340 662	295 458

12.4. POMOC MATERIALNA DLA UCZNIÓW

Pomoc materialna dla uczniów realizowana jest poprzez wypłatę stypendium szkolnego.

Stypendium szkolne może być udzielane uczniom w formie całkowitego lub częściowego pokrycia kosztów udziału w zajęciach edukacyjnych, w tym wyrównawczych, wykraczających poza zajęcia realizowane w szkole w ramach planu nauczania, a także udziału w zajęciach edukacyjnych realizowanych poza szkołą oraz pomocy rzeczowej o charakterze edukacyjnym, w tym w szczególności zakupu podręczników.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Werbkowicach w 2023 roku wypłacił stypendia 28 uczniom na łączną kwotę 23.994,64 zł.

Liczbę uczniów korzystających z pomocy materialnej w formie stypendium szkolnego oraz kwotę wypłaconego stypendium szkolnego w latach 2019-2023 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 38.: Liczba uczniów korzystających z pomocy materialnej w formie stypendium szkolnego oraz kwota wypłaconego stypendium szkolnego w latach 2019-2023

Wyszczególnienie	ROK				
	2019	2020	2021	2022	2023
Liczba uczniów	47	30	29	26	28
Kwota wypłaconego stypendium (zł)	57 528,67	33 146,15	22 118,51	32 730,80	23 994,64

12.5. DODATKI MIESZKANIOWE

W 2023 r. podstawą przyznania dodatku mieszkaniowego było posiadanie tytułu prawnego do zajmowanego lokalu oraz spełnienie kryterium dochodowego jeżeli dochód nie przekraczał 40% przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej w gospodarstwie jednoosobowym i 30% w gospodarstwie wieloosobowym. Kwota najniższego dodatku wynosiła 43,87 zł, zaś kwota najwyższego dodatku – 344,12 zł.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Werbkowicach w 2023 roku wypłacił dodatki mieszkaniowe 16 rodzinom na łączną kwotę 36 282,77 zł.

Liczbę rodzin, którym wypłacono dodatki mieszkaniowe oraz kwotę wypłaconych dodatków mieszkaniowych w latach 2019 - 2023 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 39.: Liczba rodzin, którym wypłacono dodatki mieszkaniowe oraz kwota wypłaconych dodatków mieszkaniowych w latach 2019-2023

Wyszczególnienie	ROK				
	2019	2020	2021	2022	2023
Liczba rodzin	16	16	14	18	16
Kwota wypłaconego dodatku mieszkaniowego (w zł)	23 071,00	23 713,00	20 539,39	39 651,58	36 282,77

12.6. KARTA DUŻEJ RODZINY

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Werbkowicach zajmują się przyjmowaniem wniosków i wydawaniem Kart Dużej Rodziny. W 2023 roku złożono 167 wniosków o wydanie KDR, łącznie wydano 304 takie karty.

Liczbę przyjętych wniosków oraz liczbę wydanych Kart Dużej Rodziny w latach 2019-2023 przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 40.: Liczba przyjętych wniosków na Kartę Dużej Rodziny w latach 2019-2023

Wyszczególnienie	ROK				
	2019	2020	2021	2022	2023
Liczba wniosków	194	55	33	146	167

Tabela 41.: Liczba wydanych Kart Dużej Rodziny w latach 2019-2023

Wyszczególnienie	ROK				
	2019	2020	2021	2022	2023
Liczba wydanych kart	381	119	77	254	304

12.7. ZESPÓŁ INTERDYSCYPLINARNY

Obsługę techniczną i organizacyjną Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup roboczych prowadzi Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Werbkowicach.

W ramach Zespołu Interdyscyplinarnego podejmowane są wspólne działania w ramach procedury „Niebieska Karta”.

Procedura „Niebieskiej Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych Pomocy Społecznej, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policji, Oświaty i Ochrony Zdrowia, Kuratora Sądowego w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie a wszczęcie procedury następuje przez wypełnienie formularza „Niebieska Karta A” w obecności osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie. W przypadku gdy nawiązanie bezpośredniego kontaktu z osobą, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, jest niemożliwe, wypełnienie formularza „Niebieska Karta A” następuje bez udziału tej osoby.

Wszczynając procedurę podejmuje się działania interwencyjne mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa osobie co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie.

Tabela 42.: Działania Zespołu Interdyscyplinarnego

Wyszczególnienie	ROK				
	2019	2020	2021	2022	2023
Liczba założonych Niebieskich Kart	27	34	18	27	17
Liczba posiedzeń grup roboczych	61	59	44	39	36
Liczba powołanych grup roboczych	46	50	38	16	22
Liczba rodzin objętych pomocą grup roboczych	44	39	25	29	29
Liczba wypełnionych formularzy Niebieska Karta-C	41	24	14	20	14
Liczba sporządzonych formularzy Niebieska Karta-D	16	5	0	5	5

12.8. PROGRAM OPERACYJNY POMOC ŻYWNOŚCIOWA 2021-2027

Pomoc żywnościowa w 2023 roku przekazywana była dla osób spełniających kryteria kwalifikowalności dla statusu osób najbardziej potrzebujących spełniających wymogi art. 7 ustawy o pomocy społecznej oraz poziomu dochodów odniesionych do procentowej wartości odpowiedniego kryterium dochodowego określonego w tej ustawie – których dochód:

- do 14.05.2023 r. nie przekracza 220% kryterium dochodowego uprawniającego do skorzystania z pomocy społecznej, tj. 1 707,20 zł dla osoby samotnie gospodarującej i 1 320,00 zł dla osoby w rodzinie,
- od 15.05.2023 r. nie przekracza 235% kryterium dochodowego uprawniającego do skorzystania z pomocy społecznej tj. 1 823,60 zł dla osoby samotnie gospodarującej i 1 410,00 zł dla osoby w rodzinie.

Liczbę dostarczonej pomocy żywnościowej do grup najbardziej potrzebujących w latach 2019-2023 przedstawia tabela.

Tabela 43.: Liczba dostarczonej pomocy żywnościowej do grup najbardziej potrzebujących w latach 2019-2023

Wyszczególnienie	ROK		
	2021	2022	2023
Liczba sprowadzonej żywności (kg)	35 251,65	14 240,25	4 627,06
Liczba osób, którym wydano żywność	665	723	636
Liczba wydanych paczek	2 660	2 169	1908

Dodatkowo w 2023 r. GOPS w Werbkowicach zajmował się wypłatą następujących świadczeń:

- dodatek węglowy (16 dodatków), dodatek dla gospodarstw domowych (1 dodatek), dodatek elektryczny (13 dodatków), dodatek gazowy (13 dodatków) na łączną kwotę wraz z kosztami obsługi 70 503,40 zł.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Werbkowicach w 2023 roku realizował na podstawie ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz. U. z 2022 r. poz. 583 ze zm.).

- Świadczenie w formie posiłku – zapewnienie jednego gorącego posiłku dla dzieci i młodzieży w szkole oraz wyżywienie dzieci w przedszkolu:

- 1 uczeń w szkole

Łączna kwota na realizację świadczenia wynosiła 808,00 zł.

- Wypłata jednorazowego świadczenia 300 zł

- 1 świadczenie

Łączna kwota na realizację świadczenia wraz z kosztami obsługi wynosiła 306,00 zł

- Świadczenia rodzinne wraz z dodatkami:

- 4 świadczenia (1 rodzina)

Łączna kwota na realizację świadczeń wraz z kosztami obsługi wynosiła 1 021,76 zł.

- Wypłata zasiłku okresowego

- 1 osoba (2 świadczenia)

Łączna kwota na realizację świadczenia wynosiła **1 707,18 zł**

12.9. WIELOLETNI PROGRAM SENIOR+

W ramach Wieloletniego Programu „Senior+” na 2021-2025 Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Werbkowicach prowadzi Klub Senior+ dla 16 uczestników (docelowa grupa 16 osób a uczęszcza ok. 25 osób). Siedziba Klubu mieści się w Gminnym Ośrodku Kultury w Werbkowicach ul. Piłsudskiego 2, 22-550 Werbkowice. Klub Senior+ podejmuje działania aktywizujące seniorów poprzez warsztaty kulinarne, komputerowe, plastyczno-artystyczne, zajęcia rekreacyjno-ruchowe.

Liczbę uczestników zajęć prowadzonych w ramach Klubu SENIOR+ oraz koszty jego funkcjonowania przedstawia poniższa tabela.

Tabela 44.: Liczba uczestników zajęć prowadzonych w ramach Klubu SENIOR+ oraz koszty jego funkcjonowania w latach 2022 – 2023

Wyszczególnienie	ROK	
	2022	2023
Liczba uczestników	16	16
Koszt realizacji programu	38 020,02	55 821,83

13. PROMOCJA GMINY WERBKOWICE

Rok 2023 upłynął pod znakiem obchodów 50-lecia utworzenia Gminy Werbkowice. W roku 2023 na działania promocyjne Gminy Werbkowice przeznaczono kwotę 69 323,26 zł. Realizacja zadań z zakresu promocji Gminy obejmowała organizowanie i koordynowanie działalności promocyjnej i informacyjnej Gminy, przy użyciu dostępnych technik i form (media społecznościowe, strona www, lokalna prasa i media) zmierzającej do ukształtowania pozytywnego wizerunku Gminy, opracowano materiały reklamowe i informacyjne.

Działania promocyjne podejmowane w roku 2023 skierowane były na współpracę z sołectwami, Kołami Gospodyń Wiejskich, Klubem Senior+ „Nasza Jesień” oraz Kapelą i Zespołami Śpiewaczymi, celem rozwoju tych podmiotów i wydobywania potencjału z kapitału znajdującego się na terenie naszej Gminy. Wszystkie wymienione podmioty promują Gminę Werbkowice poza jej Granicami w licznych konkursach i festiwalach, na których odnoszą sukcesy i zdobywają nagrody, współpracują przy realizacji działań kulturalno-rekreacyjnych na terenie Gminy.

Gmina Werbkowice była promowana poprzez ufundowanie nagród na konkursy o charakterze ogólnopolskim, wojewódzkim, powiatowym i lokalnym np. Ogólnopolski Festiwal Pieśni Patriotycznej i Religijnej Wojska Polskiego, Wojewódzki Festiwal Kapel Ulicznych i Podwórkowych, Międzypowiatowy Festiwal Pieśni i Piosenki Maryjnej, konkursy plastyczne dla dzieci i młodzieży.

Stowarzyszenie Wandalowie - Wandalska Zagroda w Kotorowie promowało Gminę Werbkowice poza jej granicami na takich wydarzeniach jak: Pola Chwały 2023 w Niepołomicach, Ostrowiecki Festiwal Kultury Prehistorycznej i Antycznej w Krzemionkach.

W roku 2023 odbyły się 4 gminne uroczystości patriotyczne:

- Narodowe Święto Trzeciego Maja – Werbkowice;
- 85. rocznica wybuchu II wojny światowej – Werbkowice;
- 85. rocznica napaści Armii Czerwonej na Polskę oraz Światowy Dzień Sybiraka - Hostynne-Kolonia;
- 106. rocznica Odzyskania Niepodległości 11 listopada – Werbkowice.

Zostały również złożone wiązanki na mogile żołnierzy września z 1939 r w Sahryniu, grobie nieznanego żołnierza w Werbkowicach, pomordowanych przez UPA w Werbkowicach, na mogile poległych w Bitwie pod Komarowem na cmentarzu parafialnym w Komarowie-Osadzie.

W roku 2023 zakupiono gadżety i materiały promocyjne tj. baner i flagi (Gminy Werbkowice, narodowa, Klubu MLKS „Kryształ” Werbkowice), które zostały zawieszane na Stadionie Sportowym w Werbkowicach oraz zestawy piśmiennicze, śniadaniówki, filiżanki, kubki, kalendarze, parasole i teczki dyplomowe.

Opublikowano materiały promocyjne Gminy Werbkowice w Kronice Tygodnia dotyczące przeprowadzonych inwestycji kulturalno-sportowych oraz w Tygodniku Zamojskim dotyczące działalności Klubu Senior+ „Nasza Jesień” w Werbkowicach.

Wybrane działania promocyjne:

- 04.02.2023 - Memoriał Mieczysława Brzozowskiego w Halowej Piłce Nożnej Oldbojów
- 09.02.2023 - Bal Seniora w Klubie Senior+ "Nasza Jesień" w Werbkowicach
- 12.02.2023 - Nagranie przez TV Trwam materiału promującego działanie KGW z terenu Gminy Werbkowice i dobrego wykorzystania funduszy z Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa
- 19.02.2023 - Spotkanie walentynkowe z koncertem Alexandra Martineza
- 10.03.2023 - Gminny Dzień Sołtysa
- 31.03.2023 - Rozstrzygnięcie konkursu plastycznego pt. „Najpiękniejsza Ozdoba Wielkanocna”.
- 17.04.2023 - Jubileusz 100-lecia urodzin Pani Julianny Kloc mieszkanki Gminy Werbkowice
- 10.05.2023 - Wizyta w urzędzie gminy VIII klas z Zespołu Szkół w Werbkowicach
- 09.05.2023 - Przekazanie dyplomów i nagród dla Klubu Senior+ „Nasza Jesień” oraz członkini Klubu, Pani Franciszce Golec otrzymane za wykonane pisanek wielkanocnych w międzygminnym konkursie ogłoszonym przez Fundację Gaudium et Spes pt. „Tradycyjna ozdoba wielkanocna 2023” – 1 miejsce i 2 wyróżnienia oraz w IV Wojewódzkim Konkursie na Palmę i Pisanek Wielkanocną organizowanym przez Centrum Spotkania Kultur w Lublinie, w którym pisanki naszego Klubu zajęły III miejsce na Województwo Lubelskie
- 15.05.2023 - W hołdzie zamordowanym złożyli wieniec i zapalili znicz pod Pomnikiem Siostry Wandy Longiny Trudzińskiej i Siedmiu Wychowanków w Sahryniu Wicewojewoda Lubelski Robert Gmitruczuk i Wójt Gminy Werbkowice Agnieszka Skubis-Rafalska
- 16.05.2023 - Jubileusz 100-lecie istnienia Parafii pw. Świętych Cyryla i Metodego w Sahryniu
- 04.06.2023 - Gminne Zawody Sportowo-Pożarnicze w Kotorowie
- 11.06.2023 - Gminny Dzień Sportu
- 18.06.2023 - Piknik Profilaktyczny w Terebiniu wraz z Otwartymi Zawodami w Koluchstyl
- 22.06.2023 - Jubileusz 60-lecia Cukrowni w Werbkowicach
- 24.06.2023 - Jubileusz 50-lecia MLKS "Kryształ" Werbkowice
- 11.08.2023 - Piknik Wakacyjny w Wilkowie
- 13.08.2023 - Piknik Rodzinny na 100-lecie Lasów Państwowych
- 20.08.2023 - Dożynki Gminno-Parafialne w Terebiniu
- 02.09.2023 - Symboliczne rozpalenie pieca wapiennego rozpoczynające kampanię buraczaną w Cukrowni Werbkowice KGS
- 07.09.2023 - Spotkanie integracyjne Klubu Senior+ „Nasza Jesień” z Kołem Gospodyń Wiejskich z Konopnego
- 03.09.2023 - Dożynki Powiatowo-Gminne w Jarosławcu (W konkursie Powiatu na „Najpiękniejszy Wieniec Dożynkowy”, wieniec Sołectwa Terebiniec zajął II miejsce. KGW z Podhorzec i Malic zostały nagrodzone za kulinarne przygotowanie stoiska.)
- 15.09.2023 - Jubileusz 50-lecia Pożycia Małżeńskiego
- 14.10.2023 - Gminny Dzień Edukacji Narodowej
- 07.11.2023 - Wizyta Tygodnika Zamojskiego w Klubie Senior+ „Nasza Jesień”

- 16.11.2023 - Szafirowy Jubileusz 45-lecia Zespołu „LOTOS” z Werbkowic
- 18.11. 2023 - Jubileuszu 25-lecia KGW „Magiczne Babki” z Łysej Góry
- 17-19.11.2023 - XXVII Festiwal Pieśni Patriotycznej i Religijnej Wojska Polskiego w Hrubieszowie
- 19.11.2023 - Koncert Zespołów Wojskowych w Gminnym Ośrodku Kultury w Werbkowicach
- 25.11.2023 - Puchar Polski Koluchstyl
- 10.12.2023 - Uroczyste przekazanie nowego samochodu strażackiego dla OSP KSRG w Werbkowicach
- 14.02.2023 - Przekazanie nagrody (hulajnoga) dla małego mieszkańca Gminy Werbkowice za udział w kursie e-learningowym „Bezpiecznie na wsi mamy – upadkom zapobiegamy” dla dzieci rolników wraz z certyfikatem ukończenia kursu.
- 17.12.2023 - Gminna Wigilia
- 19.12.2023 - Przekazanie Betlejemskiego Światła Pokoju
- 30.12.2023 - Przekazanie sprzętu ratowniczego dla OSP w Terebiniu, Sahryniu oraz Turkowicach

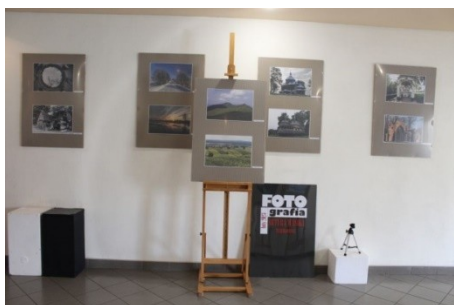
14. GMINNY OŚRODEK KULTURY

W 2023 r. w gminie funkcjonował Gminny Ośrodek Kultury w Werbkowicach, w którego strukturach działa Gminna Biblioteka Publiczna. Budynek Gminnego Ośrodka Kultury częściowo jest dostosowany do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

W 2023 r. zorganizowano następujące wydarzenia w tym:

- wystawy – 6 szt. w tym:
  - *Wystawa fotografii Artura Wąsika*

Na przełomie marca i kwietnia w galerii Gminnego Ośrodka Kultury w Werbkowicach można było obejrzeć wystawę fotografii autorstwa Artura Wąsika przedstawiającą przekrój jego twórczości. Wystawę obejrzało około 200 osób.

- *Wystawa pokonkursowa wielkanocna*

Wystawa została przygotowana z 44 prac plastycznych wykonanych przez dzieci i młodzież ze szkół i przedszkoli z terenu gminy Werbkowice. Wystawę obejrzało około 200 os.

- *Wernisaż F. Bogdana Łasochy*

W sali konferencyjnej GOK Werbkowice odbył się wernisaż F. Bogdana Łasochy zatytułowany „Skojarzenia i żarty”, któremu towarzyszył koncert Pawła Orkisz. Bogdan Łasocha to architekt, karykaturzysta i rysownik pochodzący z naszej gminy – Hostynnego. Wystawę obejrzało około 150 os.

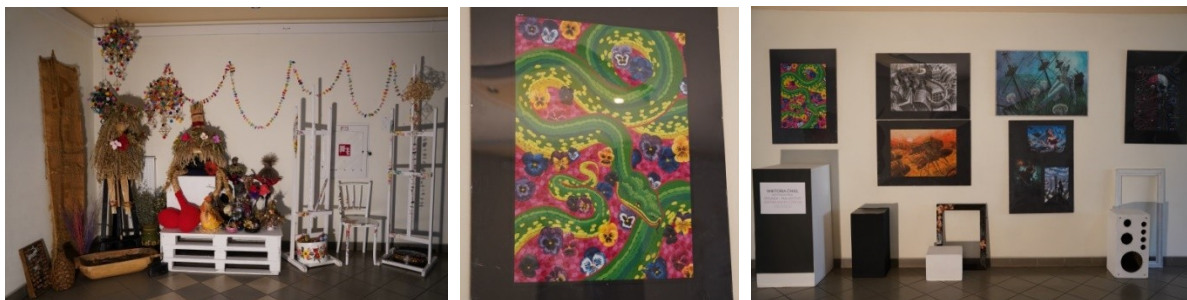
- *Wystawa fotografii Artura Wąsika*

W miesiącach czerwiec-lipiec w galerii GOK Werbkowice można było obejrzeć kolejną wystawę fotografii autorstwa Artura Wąsika. Tym razem w obiektywie pana Artura znalazły się najpiękniejsze cerkwie łemkowskie sfotografowane w Beskidzie Niskim. Wystawę obejrzało około 200 osób.

- *Wystawa Wiktorii Ćmiel i dożynek*

Od połowy września w galerii GOK Werbkowice można było obejrzeć dwie wystawy. Jedna zabierała widzów w świat fantastyki a druga przenosiła do przeszłości by jeszcze raz poczuć klimat dożynek. Wystawa przedstawiająca rysunek, malarstwo i grafikę komputerową o tematyce fantastycznej została przygotowana przez Wiktorię Ćmiel – studentkę pierwszego roku Projektowania Gier i Przestrzeni Wirtualnej na Uniwersytecie Śląskim w Cieszynie. Wystawa dekoracji dożynkowych autorstwa Elżbiety Swatek-Wańczyckiej została przygotowana przez pracowników GOK Werbkowice. Wystawy obejrzało około 500 osób.

- *Wystawa bożonarodzeniowa „Najpiękniejsza ozdoba bożonarodzeniowa”*

Wystawa została przygotowana z 36 prac plastycznych wykonanych przez dzieci i młodzież ze szkół i przedszkoli z terenu gminy Werbkowice. Wystawę obejrzało około 150 os.

- *festiwale/przeeglady artystyczne – 4 szt.*

- *XI Międzypowiatowy Festiwal Pieśni i Piosenki Maryjnej dla dzieci i młodzieży*

Podczas Festiwalu odbywały się przesłuchania dzieci i młodzieży, w których wystąpiło 15 solistów i 4 zespoły. Komisja postanowiła przyznać następujące nagrody i wyróżnienia: w kategorii szkoła podstawowa (klasy I-VI): I miejsce – Emilia Tabała, II miejsce – Maja Dziewa, III miejsce – Jagoda Tyras oraz wyróżnienia – Alicja Stopa, Julia Krupa, Amelia Nazar. W kategorii młodzież szkolona (klasy VII-VIII oraz szkoła średnia): I miejsce – Martyna Hajduk, II miejsce – Aneta Luks, III miejsce – Krystian Grzyb oraz wyróżnienia – Ewelina Walat, Maja Wójcik, Wojciech Żyła. W wydarzeniu udział wzięło około 100 osób.

- *XI Międzypowiatowy Festiwal Pieśni i Piosenki Maryjnej dla dorosłych*

Zaprezentowały się 32 zespoły w kategorii dorośli, wśród których komisja przyznała następujące nagrody i wyróżnienia: I miejsce – Zespół Folklorystyczny WÓJTOWIANIE, II miejsce – Zespół KLUB ŻŁOTEGO WIEKU z HDK Hrubieszów, ex aequo III miejsce – Zespół KRESOWIANKI z Żabcza i Schola ALLELUJA z Mircza oraz wyróżnienia – KAPELA MIRECKA, ZESPÓŁ ŚPIEWACZY Z Honiatycz, Zespół GÓRZANKI z Gozdowa, Zespół SERENADA z Dołhobyczowa, Myśliwski Zespół Wokalny WADERA. W wydarzeniu udział wzięło około 500 osób.

- o *XIII Wojewódzki Festiwal Kapel Ulicznych i Podwórkowych*

Na scenie Amfiteatru w Werbkowicach koncert dały: Kapela Podwórkowa STAH z Werbkowice, Kapela MIRECKA z Mircza, Kapela UROCZYSKO z Krasnegostawu i Kapela KATARYNA z Pokrówki. Łącznie w wydarzeniu udział wzięło około 250 osób.

- o *XIII Międzypowiatowy Festiwal Zespołów Śpiewaczych*

W festiwalu udział wzięły 42 zespoły, które były oceniane w dwóch kategoriach: zespoły występujące z akompaniamentem elektrycznych instrumentów klawiszowych oraz podkładem muzycznym mp3/CD oraz zespoły występujące a'capella, z akompaniamentem instrumentów akustycznych (akordeon, gitara) oraz z kapelą. Komisja przyznała 1, 2 i 3 miejsca w każdej kategorii oraz 12 wyróżnień i 2 nagrody specjalne. W wydarzeniu udział wzięło około 450 osób.

- *koncerty – 5 szt:*

- o *Koncert walentynkowy Alexandra Martineza*

Koncert został zorganizowany w ramach projektu „UŻYWAJ ŻYCIA NIE UŻYWEK” dofinansowanego przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Werbkowicach. Dodatkowo podczas wydarzenia odbyły się warsztaty zdrowotne i prelekcja „Kto może stać się alkoholikiem i jak walczyć z tą chorobą”. Łącznie w wydarzeniu udział wzięło około 80 osób.

Gwiazdą koncertu był Alexander Martinez. Dodatkowo wystąpiła Kapela Podwórkowa STAH i Młodzieżowy Zespół Vocalizer. W przerwie między koncertami odbyło się losowanie upominków. Łącznie w wydarzeniu udział wzięło około 70 osób.

- *Koncert Pawła Orkisz*

Koncert odbył się podczas wernisażu F.B. Łasochy. Paweł Orkisz to znany wykonawca klimatycznych ballad nawiązujący w stylistyce do Grechuty, Okudźawy czy Cohena. W wydarzeniu udział wzięło około 50 osób.

- *Koncerty podczas Dożynek gminno-parafialnych*

W części artystycznej na scenie zaprezentowali się: zespół GÓRZANKI z Gozdowa, zespół VOCALIZER z Werbkowic, zespół śpiewaczy LOTOS z Werbkowic, zespół śpiewaczy z Honiatycz, kapela podwórkowa STAH z Werbkowic, zespół MEFFIS, wokaliści ze szkoły muzycznej w Sosnivka oraz zespół taneczny CZERWONA RUTA z Ukrainy, zespół CUDAWIANKI. W wydarzeniu udział wzięło około 500 osób.

- *Koncert zespołów wojskowych*

Na zaproszenie Wójta Gminy Werbkowice, w GOK Werbkowice wystąpiły 2 zespoły muzyczne: Zespół artystyczny DRAGON Klubu Dowództwa Operacyjnego Rodzajów Sił Zbrojnych w Warszawie, Zespół WILAW z Klubu Uczelnianego Lotniczej Akademii Wojskowej w Dęblinie. W wydarzeniu udział wzięło około 50 osób.

- imprezy turystyczne i sportowo-rekreacyjne – 8 szt.:

- *Gminny Dzień Sportu*

Na uczestników czekało wiele konkurencji sportowych: bieg z dzieckiem na barana, skoki w workach, przeciąganie liny, strzał na mini bramkę, żonglowanie piłką, skoki na piłce itp. Każdy mógł znaleźć coś dla siebie. Największym zainteresowaniem cieszył się rzut lotką do tarczy. Dodatkowo można było skorzystać ze stref przygotowanych przez Młodych Animatorów Kultury, pojeźdźać na dmuchanych zjeżdżalniach, posilić się w strefie smaku, „pozwiedzać” wóz strażacki oraz wziąć udział w pokazach przygotowanych przez strażaków z OSP Werbkowice. Po Gminnym Dniu Sportu odbył się pokaz Strongman. W wydarzeniu udział wzięło około 300 osób.

- *Wycieczka do zagrody „Wiejskie skrzaty”*

Żeby poznać tradycyjną polską wieś postanowiliśmy odwiedzić Zagrodę „Wiejskie Skrzaty” w Konopnem. Na miejscu przywitała nas przesympatyczna Pani Dominika, która przygotowała dla nas wiele atrakcji. Największą frajdę sprawił Labirynt z kukurydzy i budowa szałasów. Wielką furorę sprawiła też Kuchnia Błotna. W wyjeździe udział wzięło 38 osób.

- *Wycieczka do Powerland Biłgoraj*

Ta rodzinna strefa zabawy w swojej ofercie posiada nie tylko trampoliny ale również strefy ochłody z basenami, park linowy, dmuchane zjeżdżalnie, duże szachy plenerowe i wiele innych. Wszystkie te atrakcje zapewniły uczestnikom dużo zabawy, podczas której mogli dać upust swoim emocjom i rozładować napięcie. W wyjeździe udział wzięło 58 osób.

- o *Wyjazd do Modryńca*

Dzieci z Małego Konstruktora i Młodzi Animatorzy Kultury z GOK Werbkowice uczestniczyli w pikniku z okazji 100-lecia Polskiego Związku Łowieckiego, organizowanym przez Koła Łowieckie: Nr 42 „Cichy Bór” – Modrynec i Nr 43 „Bażant” – Hrubieszów. Na miejscu na uczestników czekało wiele atrakcji: dmuchane zjeżdźalnie, animacje oraz zawody sportowe, w których nasza drużyna zajęła 2 miejsce. W wyjeździe udział wzięło 29 osób.

- o *Piknik na pożegnanie wakacji w Smakołyku*

Młodzi Animatorzy Kultury pomagały przy wydarzeniu pn. „Pożegnanie wakacji” zorganizowanym przy kawiarni Smakołyk w Werbkowicach. MAKi oprócz malowania twarzy pomagali oraz brali udział w różnego rodzaju konkurencjach: przeciąganie liny, wyścigi na kolorowych matach, rzut lotką do tarczy itp. W wydarzeniu udział wzięło około 80 osób.

- o *Rajd rowerowy dla młodzieży do Leśniczówki w Malicach*

Na miejscu uczestników przywitała pani Bożena Sarzyńska z Koła Łowieckiego nr 43 „Bażant”. Oprócz odpoczynku na łonie natury oraz spaceru po lesie młodzież bardzo chętnie brała udział w różnych konkurencjach sportowych. W przerwie między zmaganiem można było posilić się potrawami z ogniska najsmaczniejsze były pieczone ziemniaki. W wydarzeniu udział wzięło 25 osób.

- *Wycieczka MAKów do Lublina*

Na młodzież czekały dwie atrakcje: wizyta w LASER CITY oraz zabawa w escape roomach LET ME OUT (Sherlock Holme, Klątwa Majów, Grobowiec Farena i Diabelski Cyrk). W wyjeździe udział wzięło 26 osób.

- *Mikołajki na hali*

W Hali Sportowej w Werbkowicach odbyły się Mikołajki Gminne, podczas których na uczestników czekała moc atrakcji. Jedną z nich była strefa animacyjna dla dzieci przygotowana przez Młodych Animatorów Kultury. W strefie tej były malowane twarze, skręcane balony i zorganizowano kącik dla malucha z klockami. Z atrakcji przygotowanych przez grupę skorzystało około 100 osób.

- **konkursy – 3 szt.:**

- *Konkurs plastyczny „Najpiękniejsza ozdoba wielkanocna”*

Na konkurs wpłynęły 44 prace wykonane przez dzieci i młodzież z terenu gminy Werbkowice. Komisja postanowiła nagrodzić 13 osób.

- *Konkurs na najpiękniejszy wieniec dożynkowy*

Na konkurs zostało zgłoszonych 10 wieńców, które zostały ocenione podczas Dożynek gminno-parafialnych. Główną nagrodę otrzymało Sołectwo Terebiniec. W przygotowanie wieńców zaangażowanych było około 40 osób.

- *Konkurs plastyczny „Najpiękniejsza ozdoba bożonarodzeniowa”.*

Na konkurs wpłynęło 36 prac wykonanych przez dzieci i młodzież z terenu gminy Werbkowice. Biorąc pod uwagę pomysłowość, estetykę pracy, nawiązanie do tradycji komisja postanowiła nagrodzić 26 prac.

- **warsztaty – 15 szt. (około 162 os.):**

- „Wycięte Ferie”

Podczas ferii GOK zorganizował 6 spotkań warsztatowych dla dzieci i młodzieży. Warsztaty obejmowały zajęcia manualne, kulinarne i animacyjne. Z warsztatów skorzystało 80 osób.

- *Warsztaty z psychologiem*

Podczas akcji Nocne MArKi odbyły się warsztaty z psychologiem panią Dianą Czyrką-Wietrzyk. Warsztaty skierowane były do młodzieży i odbywały się w 2 grupach. W warsztatach udział wzięły 34 osoby.

- *Akcja Wakacje*

W ramach akcji odbyło się 8 spotkań warsztatowych (manualnych, kulinarnych) oraz animacyjnych dla dzieci i młodzieży w wieku 6-12 lat. Tematem przewodnim było „Zwiedzanie Polski”. Z warsztatów skorzystało 48 osób.

- *inne – 11 szt.:*

- *Bal przebierańców dla dzieci*

Salę wypełniły piękne i kolorowe postaci z bajek oraz słodkie zwierzątka, za które przebrały się dzieci z kl. I-III. Dzieci brały udział w zabawach i mogły wytańczyć i wybiegać się do woli a w przerwach posilić się przekąskami. W balu uczestniczyło 95 osób.

- *Zabawa karnawałowa dla młodzieży*

Młodzi Animatorzy Kultury po raz drugi przygotowali i poprowadzili zabawę dla swoich rówieśników. Oprócz tańców były zorganizowane różnego rodzaju zabawy konkurencje, które wyłoniły najlepszych tancerzy oraz królową i króla balu. W zabawie uczestniczyło 50 osób.

- *Disco Party dla dorosłych*

GOK Werbkowice zorganizował imprezę karnawałową w stylu disco. Wydarzenie miało charakter zamknięty i obowiązywały na nie zapisy. Uczestnicy przychodzili z własnym koszykiem. Oprawą muzyczną zapewniał Patric Reaven Wedding&Party DJ. W wydarzeniu udział wzięło 100 osób.

- *Kiermasz wielkanocny*

Kiermasz Wielkanocny został połączony ze zbiórką na cel charytatywny „Leczenie Iwony Balsam z Werbkowic”, na którą zebrano kwotę 1729,50 zł. W organizację kiermaszu włączyli się: Młodzi Animatorzy Kultury (MAK), uczestnicy zajęć plastycznych z panią Elą plastik GOK, Klub Senior+ „Nasza Jesień”, KGW „Orliki” z Wilkowa, KGW „Wesołe Konopielki” z Konopnego, Warsztaty Terapii Zajęciowej w Alojzowie. W wydarzeniu udział wzięło około 100 osób.

- *Nocne MARki – nocowanie w GOKu*

Inicjatorami wydarzenia były MAKi (Młodzi Animatorzy Kultury) i skierowane było do ich rówieśników. Podczas nocowania odbył się warsztaty z psychologiem, rozgrywki sportowe, oraz warsztaty i konkurs kulinarny. W wydarzeniu udział wzięły 34 osoby.

- *Babski Comber*

To już stało się tradycją, raz do roku w GOK Werbkowice odbywa się huczna i barwna impreza zwana Babskim Combrem, gdzie panie prześcigają się w pomysłach na przebranie roztaczając radosną atmosferę. Tym razem uczyły się tańczyć Zumbę pod okiem instruktorki a później wykazywały się zdolnościami wokalnymi na karaoke śpiewając znane przeboje. W wydarzeniu udział wzięło 36 osób.

- *Jubileusz zespołu LOTOS*

Z okazji 45-lecia zespołu zostało zorganizowane uroczyste spotkanie, na które zostali zaproszeni przedstawiciele władz wojewódzkich, powiatowych i lokalnych, dawni członkowie zespołu oraz zespoły działające przy GOK Werbkowice. W Wydarzeniu udział wzięło około 40 osób.

- *Andrzejki*

Wydarzenie miało charakter zamknięty i obowiązywały na nie zapisy. Uczestnicy przychodzili z własnym koszykiem. Oprawą muzyczną zapewniał Patrick Reaven - DJ & Wodzirej na Twoją Imprezę. W wydarzeniu udział wzięło 100 osób.

- *Gminna Wigilia i kiermasz bożonarodzeniowy*

Tradycyjnie wydarzenie rozpoczęło się od wspólnej modlitwy i dzielenia się opłatkiem. Następnie na scenie odbyła się część artystyczna: występ taneczny dzieci z ZS-P Werbkowice oraz kolędowanie z zespołami działającymi przy GOK Werbkowice. Tradycyjne wigilijne potrawy przygotowały panie z KGW z terenu Gminy Werbkowice i Klubu Senior+. W tym dniu odbył się też kiermasz bożonarodzeniowy. W wydarzeniu udział wzięło około 100 os.

- *Sylwester*

Wydarzenie miało charakter zamknięty i obowiązywały na nie zapisy. Uczestnicy przychodzili z własnym koszykiem. Oprawą muzyczną zapewniał DJ YOGAS. W wydarzeniu udział wzięło 100 osób.

Przy gminnych jednostkach kultury funkcjonują następujące

- **grupy artystyczne – 6 szt. w tym:**

- *Zespół Śpiewaczy LOTOS z Werbkowic – 14 os.*

Zespół powstał w 1978 roku założony przez Wandę Futymę i nosił nazwę „Zespół Śpiewaczy z Werbkowic”. Działał w Zakładowym Domu Kultury w Werbkowicach, prowadzony przez instruktora muzycznego – pana Kazimierz Maciuka. Do roku 1991 zespół liczył 16 osób, w tym samym roku opiekę nad zespołem objął p. Wiesław Majewski, który do dziś sprawuje tę funkcję. Zespół istniał do roku 1995. W 1999 roku wznowił swą działalność, trwało to do roku 2005. W tym okresie (2001) powstała czteroosobowa kapela ludowa, która dołączyła do zespołu śpiewaczego. Od roku 2009 zespół występuje pod nazwą „Zespół Śpiewaczy LOTOS z Werbkowic”. W 2011 roku zespół otrzymał nowe stroje i instrumenty, wziął udział w warsztatach muzyczno-wokalnych. W repertuarze zespołu znajdują się: pieśni i piosenki ludowe oraz biesiadne.

2. Zespół Śpiewaczy z Honiatycz – 7 os.

Zespół powstał w maju 1986 roku przy Wiejskim Domu Kultury w Honiatyczach. Liczył wówczas 8 osób. Instruktorem został p. Wiesław Majewski. Po kilku latach zespół zawiesił swą działalność zaledwie na pół roku. W 1992 roku proboszczem parafii w Honiatyczach został ks. Tadeusz Sochan, który reaktywował zespół. Instruktorem został p. Janusz Bogatko, pod którego kierownictwem zespół odnosił pierwsze sukcesy. Wówczas liczba członków w zespole sięgnęła około 20 osób. Kilka lat później zespół otrzymał hrubieszowskie stroje ludowe ufundowane przez ówczesnego wójta – p. Andrzeja Barczuka oraz Radę Gminy. Instruktorem zespołu byli m.in: p. Jan Długosz, p. Stanisław Momot i p. Kazimierz Maciuk. Obecnie kierownikiem i instruktorem muzycznym jest p. Mirosław Żyła, a ową funkcję sprawuje do dziś. Do grania i śpiewania w zespole zachęcił swoją rodzinę (żonę i syna). W 2011 roku zespół otrzymał nowe stroje i instrumenty, wziął udział w warsztatach muzyczno-wokalnych. W repertuarze zespołu znajdują się: pieśni i piosenki ludowe oraz biesiadne, żołnierskie, partyzanckie, religijne i patriotyczne.

o Zespół GÓRZANKI z Gozdowa – 15 os.

Zespół założyła Wanda Góra w sierpniu 2001 roku. Nazwę „Górzanki” nadał ks. Proboszcz Stanisław Solilak, od nazwiska założycielki zespołu, pani Góry. Większość czasu panie śpiewały przy akompaniamencie magnetofonowym. Początkowo był to zespół wokalny 18-osobowy, młodzież i dorośli, prezentował programy poetycko-wokalne, z czasem zostały same panie, które obecnie w 70% to osoby w wieku 65-81 lat. „Górzanki” śpiewają na terenie gminy, powiatu, województwa, na różnego rodzaju przeglądach i festiwalach oraz imprezach okolicznościowych, zarówno kościelnych, jak i świeckich. Kilka z pań w ramach wymiany zespołów wyjeżdżała na Węgry. Mottem przewodnim zespołu jest cytat J.W. Goethego: „Gdzie słyszysz śpiew, tam wstąp, tam ludzie dobre serca mają. Bo źli ludzie, ach wierzą mi, nigdy nie śpiewają”. Obecnie zespół śpiewa przy akompaniamencie akordeonu i pianina elektrycznego. W lutym 2013 roku nagrał teledysk z piosenką „Puste miejsce”. W repertuarze zespołu znajdują się: pieśni i piosenki religijne, kolędy i pastorałki, pieśni patriotyczne, wojskowe i partyzanckie, pieśni ludowe i biesiadne oraz piosenki znanych polskich wykonawców II połowy XX wieku do lat współczesnych.

- *Kapela Podwórkowa STAH z Werbkowic – 5 os.*

Kapela zawiązała się w 2001 roku. Jej nazwa powstała na cześć jednego z członków kapeli, pana Stanisława Czarneckiego, który sam mawia, "że jest bardzo charakterystyczny i nie sposób go nie zapamiętać". Od początku istnienia brała czynny udział w imprezach gminnych, powiatowych i wojewódzkich. Muzycy z kapeli grają także z zespołem śpiewaczym LOTOS z Werbkowic. Kapela STAH koncertuje na wszelkich imprezach lokalnych, powiatowych i wojewódzkich, jak również na terenie województw: podkarpackiego, mazowieckiego. W ramach wymiany kulturalnej koncertowała na Węgrzech i na Ukrainie (Bierzeźne – Dni Miasta). W 2013 kapela zajęła II miejsce podczas Ogólnopolskiego Festiwalu Kapel Podwórkowych i Ulicznych w Łęcznej, a pan Stanisław Czarnecki otrzymał nagrodę dla najlepszego klawecisty. Kapela wykonuje piosenki w charakterze żartobliwym, rozrywkowym, skoczne i rytmiczne; tzw. „folk” miejski.

- *Młodzieżowy zespół wokalny VOCALIZER – 5 os.*

Zespół powstał w listopadzie 2021 roku. W repertuarze zespołu znajdują się piosenki o bardzo różnej tematyce: patriotyczne, wojskowe, religijne, ludowe, rozrywkowe i młodzieżowe. Zespół przygotowuje i dostosowuje swój repertuar pod zbliżające się wydarzenia, w których zamierza uczestniczyć. Od momentu powstania uczestniczył już w wielu wydarzeniach kulturalnych, patriotycznych i okolicznościowych na terenie swojej gminy. Ponadto zespół brał udział w licznych przeglądach i festiwalach zdobywając wiele nagród i wyróżnień. Z każdym miesiącem zespół powiększa i poszerza swój repertuar o nowe piosenki i doskonali swój warsztat artystyczny. Instruktorem muzycznym zespołu jest Krzysztof Lisowski.

- o *Grupa Młodych Animatorów Kultury – 33 os.*

Grupa powstała w lutym 2022 roku. Podczas spotkań i różnego rodzaju wydarzeń młodzież rozwija swoje talenty (plastyczne, taneczne, konferansjerskie, organizatorskie, komediowe, kulinarne, aktorskie itp.), realizuje ciekawe pomysły (m.in. zabawy taneczne dla dzieci i młodzieży, pikniki rodzinne), pomaga w zajęciach dla dzieci i zbiórkach charytatywnych. MAKi lubią wyzwania i co chwilę wychodzą z inicjatywą nowych przedsięwzięć. Nie szkoda im czasu na działania na rzecz innych: dzieci, młodzieży czy nawet dorosłych. W 2023 roku MAKi brały udział w spotkaniach organizacyjnych, pomagały przy zajęciach w ramach Małego Konstruktora, Akcji Ferie i Wakacje oraz różnego rodzaju wydarzeniach (kiermasze, pikniki, rajdy, wycieczki, bale, nocowanie w GOKu itp.). Grupa otrzymała też kubki i bluzy, które własnoręcznie udekorowała. Łącznie grupa wzięła udział w 67 spotkaniach/wydarzeniach. Zajęcia są darmowe i skierowane do młodzieży szkolnej. Na koniec roku grupa liczyła 33 osoby. Opiekunami grupy są: Edyta Brzozowska i Agnieszka Pawlos.

- **koła – 3 szt. w tym:**

- o *Mały Konstruktor – 43 os.*

Zajęcia interdyscyplinarne łączące w sobie animację, plastykę a nawet kulinaria. Każde spotkanie porusza inny temat i podzielone jest na część warsztatową i animacyjną (gry i zabawy). W 2023 roku odbyło się 26 spotkań (tematy: Karmniki, Obrazki z filcu, Dzień Zebry, karnawał, Walentynki, Dzień Języka Ojczystego, Dzień Motyla, Słonia i Pandy, Pierwszy Dzień Wiosny, Wielkanoc, Święto Ziemi, Dzień Pingwina, Wyścigi kolarskie, Dzień Pszczoły, Dzień matki, Dzień Soku, Dzień Wiatru, Dzień Czołgisty, Dzień Kasztana, Dzień Gier Planszowych, Dzień Chleba, Dzień Dyni, Dzień Postaci z Bajek, Dzień Króla Juliana, Dzień Przyjaznej Rybki, Dzień Ciasta, Dzień Ninja). Udział w zajęciach jest darmowy. Zajęcia skierowane są do dzieci w wieku 4-12 lat i prowadzone są przez instruktorów GOK: Agnieszkę Pawlos i Edytę Brzozowską. Dodatkowo w zajęciach pomagają MAKi.

- o *Angielski to bajka! – 11 os.*

Podczas zajęć dzieci poznawały nie tylko język ale również brytyjską kulturę, ciekawostki i muzykę. Zajęcia miały formę zabaw i animacji, a uczestniczące w nich dzieci intuicyjnie przyswajały obcy język. Rysowały, skakały, słuchały krótkich opowiadań – wszystko to z dużą dozą śmiechu.

W 2023 roku odbyły się tylko 2 spotkania o tematyce związanej z zimą, kolorami i walentynkami. Udział w zajęciach był darmowy. Zajęcia skierowane były do dzieci w wieku 6-9 lat i prowadzone były przez instruktora GOK: Małgorzatę Lachs.

3. Zajęcia plastyczne – 10 os.

Podczas spotkań dzieci poznają różne techniki plastyczne i tworzą prace nawiązujące do pór roku lub konkretnych wydarzeń czy świąt. Wśród technik znalazły się m.in.: rysunek, kolaż, szycie, klejenie. Uczestnicy uczyli się mieszania barw, tworzyli zimowe pejzaże, prace o tematyce świątecznej itp. W październiku 2023 roku odbyło się 7 spotkań. Udział w zajęciach jest darmowy. Zajęcia skierowane są do dzieci w wieku 6-9 lat i prowadzone są przez instruktora GOK: Agnieszkę Pawlos. W ciągu roku z zajęć korzystało 10 dzieci.

- o *sekcje* – brak
- o *kluby* - brak

Zrzeszają one około 143 mieszkanki i mieszkańców.

W ich ramach zorganizowano zajęcia muzyczno-instrumentalne/wokalne i chóry/folklorystyczne/ludowe/kapele i inne, które można zaklasyfikować jako [taneczne/muzyczne/seniora/koła gospodyń wiejskich].

15. BIBLIOTEKA

W gminie w 2023 r. funkcjonowała Gminna Biblioteka Publiczna wchodząca w strukturę Gminnego Ośrodka Kultury w Werbkowicach.

Księgozbiór na dzień 1 stycznia 2023 r. wynosił 12471 woluminów, zaś na koniec roku – 12873 woluminów. W przeliczeniu na 1 mieszkańca, łączna liczba woluminów wynosiła 1,48 na dzień 1 stycznia 2023 r. oraz 1,53 na dzień 31 grudnia 2023 r. W 2023 r. GBP Werbkowice zapewniła możliwość wypożyczenia płyt CD i DVD, z czego skorzystało 0 mieszkanki i mieszkańców. Zbiory audiowizualne w 2023 r. zostały wzbogacone o 0 pozycji. Na koniec roku zarejestrowano 707 czytelniczek i czytelników. W ciągu roku z usług GBP Werbkowice skorzystało

992 użytkowników, którzy skorzystali łącznie z 13088 woluminów (książek i czasopism). Łącznych odwiedzin w bibliotece – 5275. W Gminnej Bibliotece Publicznej zatrudnione są 2 pracownice. W ciągu roku struktura zatrudnienia nie zmieniła się.

W 2023 r. GBP Werbkowice udało się zorganizować 11 wydarzeń mających na celu promocję czytelnictwa, w tym:

- *XVI Gminny Konkurs Recytatorski dla przedszkolaków*

Konkurs odbył się pod hasłem: „Cztery pory roku”, w którym uczestniczyło 20 małych recytatorów z terenu Gminy Werbkowice. Komisja przyznała 3 nagrody i 2 wyróżnienia. W wydarzeniu udział wzięło 35 osób.

- *Światowy Dzień Książki*

Z okazji „Światowego Dnia Książki i Praw Autorskich” bibliotekę w Werbkowicach odwiedziły dzieci z Przedszkola „Bajka” (łącznie 6 grup). Celem spotkania było: rozbudzenie zainteresowań czytelniczych, wdrażanie do poszanowania książek, kształtowanie umiejętności prawidłowego budowania zdań, stworzenie okazji do zaprezentowania znajomości literatury dziecięcej przez dzieci. W wydarzeniu udział wzięło około 100 osób.

- *Wystawa „Polscy Mistrzowie Ilustracji”*

Wystawa „Polskich Mistrzów Ilustracji” powędrowała na stałe do biblioteki w Werbkowicach. Wielcy, niepowtarzalni, oryginalni czarodzieje wyobraźni zabrali widzów w podróż do magicznego świata bajek (Jan Marcin Szancer, Janusz Grabiński, Zdzisław Witwicki, Janusz Stanny, Zbigniew Rychlicki oraz Józef Wilkoń). Zaprezentowane ilustracje pochodzą z książek przeznaczonych na makulaturę. Wystawę obejrzało około 300 osób.

- *Warsztaty literackie z Jarosławem Siekiem*

Warsztaty odbyły się ph. „Pisanie jak segregowanie” i poprowadził je Jarosław Siek - pisarz, poeta, autor bajek i komiksów dla dzieci. W spotkaniu uczestniczyli uczniowie klas I-VI z terenu naszej gminy. W wydarzeniu udział wzięło około 110 osób.

- *Narodowe Czytanie*

Tegoroczną lekturą była powieść „Nad Niemnem” Elizy Orzeszkowej. W wydarzeniu udział wzięli: Wójt Gminy Werbkowice, młodzież z WTZ Alojzów wraz z instruktorem, młodzież z kl. VII i VIII z ZSP Werbkowice wraz z nauczycielami oraz czytelnicy. W wydarzeniu udział wzięło około 40 osób.

- *Noc Bibliotek*

Biblioteka po raz trzeci przyłączyła się do akcji NOC BIBLIOTEK. Tegoroczna akcja odbywała się pod hasłem: „ABSURD NIE CZYTAĆ”. Spotkanie rozpoczęło się grą terenową „Wszystkie drogi prowadzą do biblioteki”. Następnie odbył się konkurs plastyczny oraz konkurencje sportowe. W wydarzeniu udział wzięło 38 osób.

- *Eliminacje gminne 27. Jesiennego Konkursu Recytatorskiego*

Konkurs odbył się pod hasłem „sny i marzenia” i uczestniczyło w nim 11 recytatorów z gminy Werbkowice. Komisja przyznała po jednej nagrodzie w dwóch kategoriach wiekowych (I-III i IV-VI). W wydarzeniu udział wzięło około 30 osób.

- *Lekcja biblioteczna*

Bibliotekę odwiedziły dzieci z kl. I z ZS-P Werbkowice. Celem spotkania było: rozbudzenie zainteresowania tekstem literackim, oraz zachęcenie dzieci do korzystania z biblioteki i jej zbiorów. W wydarzeniu udział wzięło 15 osób.

W wydarzeniach tych wzięło udział około 668 mieszkańców. W 2023 roku na prowadzenie Gminnej Biblioteki Publicznej i upowszechnianie czytelnictwa gmina wydała 210.000,00 zł.